

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

beleids-aspecten**door****a. p. n. de groot**

VAN ONS OUD-BESTUURSLID Mr. G. C. M. van Nijnatten — nog steeds actief geïnteresseerd in ons streven de Volksgezondheid te dienen door bestrijding van de kwakzalverij — ontvingen wij onderstaand schrijven:

„Zeer geachte Heren,

Verschenen is de Memorie van Toelichting nopens de begroting van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dienstjaar 1968. De algemene beschouwingen daarvan beslaan 59 pagina's, waarvan die betrekking hebbend op de volksgezondheid 18 pagina's omvatten.

In de inleiding tot de paragraaf met het opschrift „Volksgezondheid" stelt de Minister dat ondanks de nieuwe ontwikkelingen in de geneeskunde het tot de essentiële taak van de arts en verpleger blijft behoren de patiënt in zijn geestelijke nood, zoals die in zijn twijfel, onzekerheid en angst tot uiting komt, bijstand te verlenen.

Zijne Excellentie blijkt niet verontrust te zijn door het feit dat menige patiënt de materiële bijstand van een ondeskundige ontvangt. De stilzwijgende erkenning van de kwakzalvers door Sociale Zaken is namelijk al lang een feit.

De door Uw voorzitter bepleite instelling van een Ministerie voor Volksgezondheid zou een meer juist beleid, niet afgeleid door de eeuwige ruzies over lonen e.d., kunnen bevorderen!

Met de meeste hoogachting,
(w.g.) Van Nijnatten.

De schrijver benadrukt hier nog eens een zwakke kant in het samen-

Bij de jaarwisseling

VAN DE VELE onderwerpen, die in het zo juist voltooide jaar de Vereniging tegen de Kwakzalverij hebben bezig gehouden, moet bij deze terugblik op enkele ervan nog eens nader worden teruggekomen.

Dat is in de eerste plaats het heugelijke feit, dat bij de laatste regeringswisseling eindelijk weer een medicus als Staatssecretaris werd aangewezen en dat aan het hoofd van het ambtelijke apparaat van de afdeling Volksgezondheid een farmaceut werd aangesteld.

Naar onze mening is een en ander een verbetering, die zijn uitwerking op de doeltreffendheid van het beleid bij dit onderdeel van het dubbel-Ministerie niet zal missen. Toch blijven we van mening, dat de gezondheidszorg in ons land pas tot optimale ontplooiing zal kunnen komen onder een apart Ministerie van Volksgezondheid met aan de politieke top een arts. Slechts bij een dergelijke constellatie kan worden verwacht, dat ook de problemen — en het zijn er nog vele — die tot dusverre onvoldoende of in het geheel niet — aan de orde zijn gekomen, deskundig zullen worden aangepakt.

Een tweede belangrijke gebeurtenis in het afgelopen jaar was het sullen met de volksgezondheid in een reeks televisie uitzendingen en onze protesten hiertegen bij de Hoofdinspectie van de Geestelijke Volksgezondheid en — voor zover betreft het optreden van een notaris hierbij — bij de Kamer voor Toezicht over de Notarissen en Candidaat-notarissen.

WAT DE TOEKOMST betreft hopen we, dat het jaar 1968 de Vereniging de gelegenheid zal bieden zijn activiteiten in het belang van de Volksgezondheid nog verder uit te breiden.

Een eerste vereiste daarbij zal zijn — het werd in de laatste ledenvergadering overduidelijk naar voren gebracht — de beschikking te krijgen over voldoende financiële middelen. Tot dit doel zal moeten worden gestreefd naar uitbreiding van het ledental, naar verkrijging van meer donaties en naar het verwerven van onontbeerlijke subsidies. Vele plannen, die reeds op stapel staan — of op het punt van uitvoering verkeren — zijn voor hun verwezenlijking afhankelijk van het beschikken over de hiervoor nodige gelden.

Met het oog hierop doet het bestuur ook voor het komende jaar een dringend beroep op allen, die overtuigd zijn van het nut — en de noodzakelijkheid — van ons streven, de Vereniging de financiële mogelijkheid te geven haar werk zo doeltreffend mogelijk voort te zetten.

Moge 1968 voor de Vereniging tegen Kwakzalverij en voor allen, die haar welgezind zijn, een — in elk opzicht — gunstig jaar worden.

A. P. N. DE GROOT.

gaan van Volksgezondheid in één Ministerie met Sociale Zaken.

Wij zouden daaraan nog het volgende willen toevoegen:

Alom in den lande — óók in medische kring — hoort men de stelling poneren, dat het de huidige behande-

lende arts veelal mankeert aan psychologisch inzicht om zijn patiënten op de juiste wijze ook geestelijk te benaderen, iets wat zijn voorgangers als het ware aangeboren was.

De Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid stelt in zijn Memorie van Toelichting o.i. terecht, dat het tot

VERVOLG OP BLZ. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

beleids-aspecten

VERVOLG VAN BLZ. 1

de essentiële taak van een behandelend arts behoort de patiënt in zijn geestelijke nood bijstand te verlenen. Nu — blijkens de mening van velen — aan de natuurlijke gave hiertoe bij de huidige generatie van behandelende artsen nogal het een en ander ontbreekt, lijkt het ons relevant te pogen dit manco aan te vullen door een speciaal hierop gerichte vorming tijdens de studie.

Tot de positieve verbetering kan juist deze bewindsman — immers de in den lande hoogst verantwoordelijke voor de gezondheidszorg — een krachtige impuls geven door er voor zorg te dragen, dat bij de vernieuwing van de opleiding in de geneeskunde de psychologie wordt geïncorporeerd.

Overbrenging van de opleiding psychologie van de faculteit van letteren en wijsbegeerte naar de medische faculteit zou o.i. vier belangrijke voordelen met zich meebrengen:

1. elke arts zou tijdens zijn opleiding gedegen kennis kunnen vergaren óók over dit — voor zijn latere werkzaamheden zo belangrijke — onderdeel.
2. degenen onder de studerende, die zich na de basisopleiding tot arts willen specialiseren tot psycholoog, zouden later, bij hun werkzaamheden als zodanig, zeer veel nut ondervinden van hun basisopleiding.
3. de specialist-psycholoog zou bij vestiging als zodanig geen behoefte meer hebben aan een wettelijke bescherming van zijn titel, omdat deze dan reeds verkregen zou zijn door zijn arts-zijn.
4. bovendien zou hij automatisch vallen onder het toezicht van het Medisch Tuchtcollege, met alle voordelen daaraan verbonden voor een serieuze uitoefening van zijn beroep.

Dat Zijne Excellentie niet verontrust blijkt te zijn door het feit, dat menige patiënt de materiële bijstand van een ondeskundige — lees: onbevoegde — ontvangt, geeft wél te denken.

Door deze uitspraak geeft de bewindsman te kennen niet te beseffen — of dit op zijn minst te bagatelliseren — dat — zo er al ooit met enig recht van bijstand door een onbevoegde zou kunnen worden ge-

sproken — deze niet hoger valt aan te slaan dan als een placebo-effect met alle dreigende gevaren voor het welzijn van de slachtoffers, hieraan verbonden.

De gewraakte inleiding tot de paragraaf „Volksgezondheid” duidt eens te meer aan, dat voor een juist beleid inzake dit belangrijke onderdeel van de Overheidszorg een niet-deskundige in feite de verantwoordelijkheid niet gewetensvol kan dragen, maar dat dit moet worden toevertrouwd aan een terzake volkomen ingewijde, derhalve aan een gekwalificeerde arts.

A. P. N. DE GROOT

AZIJNCOCKTAIL

tegen kanker

De Italiaanse medische bond heeft stappen ondernomen om de vergunning in te trekken van een arts, die al 20 jaar lang kanker bestreed met een cocktail van alcohol, azijn en kleurstof. Dit kon men lezen in een bericht van Associated Press uit Rome.

Dr. Aldo Vieri had dezer dagen in Napels aan een groep patiënten en verslaggevers verteld waar zijn medicijn uit bestond. De formule luidde: 200 gram zuivere alcohol 3 tot 20 druppels azijn en 3 tot 20 druppels kleurstof.

Dr. Vieri, een grijsjarige, gebilde inwoner van Rome, had zijn middeltje al twintig jaar lang op duizenden Italiaanse en buitenlandse patiënten toegepast. Hij liet de patiënten de medicijn slikken of gaf ze er injecties mee.

Na een perscampagne ten gunste van dr. Vieri had de Italiaanse minister van Volksgezondheid hem een ziekenhuiszaal ter beschikking gesteld. Verschillende vrijwilligers onderwierpen zich hier voor een periode van zes maanden aan een test. Vorige week besliste een medische commissie dat de behandeling geen enkel resultaat had opgeleverd.

Tijdens een bijeenkomst van de raad van de nationale medische bond werd besloten dr. Vieri af te voeren van de officiële lijst van artsen.

Toen dr. Vieri zijn geheime formule in Napels bekendmaakte ging er onder de aanwezige verslaggevers een luid hoongelach op. Meer dan 200 kankerpatiënten waren echter met bussen uit Rome gekomen en bleven dr. Vieri toejuichen.

Zij gaven hem een gouden medaille en een bos gladiolen.

Kaal

De z.g. haar-instituten dateren niet van vandaag of gisteren, maar telkens duiken er weer lieden op, die beweren middeltjes te bezitten tegen kaalhoofdigheid. Dat dit gewoonlijk je reinste kwakzalverij is, is zonder meer duidelijk. Vandaar dat op vergaderingen van de Vereniging tegen de Kwakzalverij haar-instituten geregeld ter sprake plegen te komen.

Haargroeimiddelen bestaan eenvoudig niet, aldus de Utrechtse dermatoloog J. W. H. D. Uitterdijk. En hij vertelde de anecdote van de Utrechtse hoogleraar in de dermatologie prof. Zoon, die zich altijd een beetje boos maakte, wanneer iemand naar hem kwam om een haargroeimiddel. De hooggeleerde dermatoloog wees dan op zijn glanzend kale hoofd en zei: Dacht U dat als het bestond ik er zó zou uitzien?

Levensgevaarlijke veekoekjes

OP HET MERENDEEL van de Zuidhollandse veehouderijbedrijven wordt de leverbot bestreden. In 1966 werd 62% van de levers van de oudere geslachte Zuidhollandse runderen afgekeurd; het is dus wel nodig. Bij de bestrijding doen zich nog wel moeilijkheden voor. Het bestrijdingsmiddel — hexachloropheen — is wel goed maar niet volmaakt. Onderzocht wordt of nieuwe middelen betere perspectieven bieden. Niet nieuw naar samenstelling, wel nieuw naar vorm, is de rundveekoek waarin het leverbotbestrijdingsmiddel is verwerkt.

Met grote felheid keerde de directeur van de Stichting Gezondheidszorg voor Dieren in Zuid-Holland, de heer J. H. G. van Wijhe, zich op 23 november tegen deze methode. Op twee plaatsen in Zuid-Holland werden dergelijke koeken eind november al verkocht. Dat is levensgevaarlijk vindt hij. Eén tablet doodt een hond; twee een kind. Het gevaar van vergissingen met dergelijke vergiftigde koeken vindt hij veel te groot. De Zuidhollandse veehouder (en de Zuidhollandse waarschijnlijk niet alleen) moet zelf zo verstandig zijn de koop van dergelijke koeken te boycotten. Persoonlijk deelt de redactie van Melk, waaraan wij dit bericht ontleen, de mening van de heer Van Wijhe. Melk is het voorlichtingsblad voor de melkveehouderij van de stichting CMC te 's-Gravenhage.

Hij kijkt niet meer naar me, omdat . . . .

De Amsterdamse correspondent van het Nieuwsblad van het Noorden ging onlangs op bezoek bij een firma, die geregeld adverteert dat zij dames aan een mooie, volle boezem kan helpen. Het was het verkoopkantoor voor Nederland van Plasto-sein. „Geregeld adverteert” — dat wil zeggen in die bladen, die dergelijke advertenties opnemen. — In de meeste dagbladen zal men ze nimmer aantreffen. Plasto-sein beweert in haar advertenties: uw buste wordt volmaakt!

De correspondent vond het kantoor in een verwaarloosd grachtenhuis. Jean Cooken, directeur van het verkoopkantoor, een tot Nederlander genaturaliseerde Fransman bleek te bereiken via een uitgesleten trap.

„Plasto-sein is 'n prachtig middel”, zegt Jean Cooken, tegen de correspondent. „Ik heb er twintig jaar ervaring mee. Er zijn meer van die artikelen. De meeste ervan worden verkocht door een vreemd slag volk. Hun presentatie van het produkt deugt niet. Het wekt argwaan bij de vrouwen. Wij zijn de enigen, die een handelsmarkt hebben weten te creëren”, aldus Jean Cooken. Goed verzorgde folders, die na invulling van de bon in de advertentie verstuurd worden, vertellen wat Plasto-sein nu eigenlijk is.

Het embryo van een kip, vertelt Jean Cooken, wordt gebruikt om een extract te vervaardigen, waaruit drie preparaten worden verkregen, een ter vermeerdering, een ter vermindering en een ter versteviging van de borsten. Directeur Jean Cooken laat brieven lezen van gebruiksters van zijn preparaten. Stuk voor stuk lofuitingen, ook van vrouwen die eerst sceptisch waren, maar nu enthousiast. De brieven lijken authentiek, maar dat zegt op zichzelf weinig of niets. Want waar zijn de brieven met de andere reacties?

Het is maar genant

OP EEN ADVERTENTIE ontvangt Plasto-sein honderd aanvragen en bestellingen, tegen de feestdagen de meeste. De crème en de lotion die samen het Plasto-sein pakketje vormen, moeten vaak gestuurd worden naar het adres van een „vriendin”. Directeur Cooken begrijpt dat wel, zegt hij. „Veel vrouwen vinden het maar genant”, vertelt hij en hij geeft, als vakman, zijn conclusie: „Ik heb de indruk, dat vrouwen meer om psychologische dan om biologische redenen bij ons komen. Het „hij kijkt niet meer

naar me omdat...” is één van de factoren, die ons een blijvende omzet verzekeren”.

Een groot gedeelte van de vrouwen, die de heer Cooken en zijn collega's het beleg op de dagelijkse boterham bezorgen, redeneert in de trant van „baat het niet, het schaadt ook niet”.

Maar is dat nu wel zo?

Die vraag legde de correspondent om te beïnvloeden voor aan de medische dienst van Organon in Oss, waar onder meer een synthetisch borstverfraaiingspreparaat wordt vervaardigd. Organon acht het gewenst, dat vrouwen die niet meer menstrueren, in ieder geval een arts raadplegen als zij overwegen het middel te gaan gebruiken. In sommige gevallen kunnen namelijk baarmoederbloedingen optreden.

Geen goed woord

DE MEDISCHE MEDEWERKER van het Nieuwsblad van het Noorden tenslotte, is uitermate scherp in zijn oordeel. Hij heeft geen goed woord over voor Plasto-sein en alles wat er op lijkt. „Het appliceren van een hormoonpreparaat, dat drie werkingen bezit lijkt mij zeer aanvechtbaar. Ik kan mij nauwelijks voorstellen, dat uit een kippenembryo dergelijke hormonen bereid kunnen worden. De enige mogelijkheid is, dat in het extract oestrogene stoffen zitten, die in de geneeskunde slechts in zeer kleine hoeveelheden en dan met de grootste nauwkeurigheid gedoseerd, aangewend worden. Dit zijn echter zuivere hormonen. Hetzij door bewerkingen verkregen, hetzij synthetisch gemaakt.

Van oestrogene stoffen is bekend, dat zij als bijwerking een vergroting van de borsten vertonen, die ook bij „de pil” optreedt. Dit was al vaak een reden om de toediening te staken, maar het betreft dan nog altijd hormonen die — en dat mag nog eens herhaald worden — in de meest gezuiverde vorm en heel nauwkeurig gedoseerd, ingenomen of ingespoten worden.

Wanneer men echter een hormooncrème of een lotion, die hormoon zou bevatten, op de huid brengt, wordt slechts een klein gedeelte daarvan ter plaatse in het lichaam opgenomen. Het is onmogelijk aan te geven hoe groot deze resorptie is of zal zijn.

Zeker wanneer niet bekend is hoeveel zuiver hormoon de crème bijvoorbeeld per gram bevat, en hoeveel crème er precies wordt aangebracht.

Willem van Moosdijk:

IK PRAAT ZE BLAUW

„Is dat alles?”

„Natuurlijk niet, we praten, ik praat ze blauw. Dat is suggestie, natuurlijk is dat suggestie, het is net zo belangrijk als de thee. Weet je, de meeste dokters hebben absoluut geen tijd voor hun patiënten”.

HIER IS WILLEM van de Moosdijk te Casteren bij Eindhoven aan 't woord. „Handelaar in kruiden wordt aanbeiden door duizenden” juicht een forse kop in het Brabants Dagblad, dat als hoofdtitel gebruikt „De dokter is een zakenman”.

Het is ronduit beschamend, dat een groot regionaal dagblad het aandurft om met zo weinig tegenstroom een verhaal te geven over de kwakzalver Van de Moosdijk. Over deze Van de Moosdijk hadden, enige tijd tevoren, een aantal bladen aangesloten bij de Persunie een weinig aanlokkelijk beeld geschetst. Wij namen daaruit iets over in ons Maandblad van oktober 1967.

„Rijk van het loon van de angst,

VELVOLG OP BLZ. 4

BOVENDIEN IS DIE resorptie van vrouwelijke hormoon (zo deze zich al in de crème bevindt) niet zonder uitwerking op de rest van 't vrouwelijk organisme. Zij kan, omdat de hoeveelheid ervan niet met zekerheid bekend is, versturend werken op de menstruele cyclus en op een eventuele ingetreden menopauze, zodat er onaangename bijverschijnselen kunnen optreden in de vorm van ongewenste en onregelmatige baarmoederbloedingen.

Ook bij jonge vrouwen is het aanbrenge van hormoon bevattende crèmes beslist af te raden. De arts schrijft bijna nooit een crème voor, die een vrouwelijk hormoon bevat. Het ergste van dergelijke middelen, vindt de medische medewerker, dat op de verpakking niet precies omschreven staat welke stof zij bevatten. En in welke hoeveelheid, terwijl ze buiten voorkennis van de arts gebruikt worden. Zij worden onder het mom van cosmetica verkocht”, aldus de medische medewerker van het Nieuwsblad van het Noorden.

IK PRAAT ZE BLAUW

VERVOLG VAN BLZ. 3

anderen aangedaan", zetten wij boven ons artikel. Want Van de Moosdijk zou heel duur kruiden verkopen aan Belgen die hij zou hebben gesugereerd dat het heel goed was dat ze gekomen waren, want als ze dat niet hadden gedaan... Dat heet hij in zijn verdediging, waarvoor Brabants Dagblad zich zo vriendelijk leende, alles gelogen.

Nog een paar uitspraken uit het interview met Van de Moosdijk:

— *Ik ben de grootste kruidendokter van Nederland, zeg maar miljonair.*

— *Hoe meer de politie zich met mijn zaken bemoeit, hoe harder de mensen naar mij lopen.*

— *Hoe meer boetes ik krijg — ik zet er mijnen thee naar.*

— *(Over de Belgen) Bovendien betalen ze wat gemakkelijker, alles heel gemakkelijk, ik help ze van hun kwalen af en van hun geld.*

— *En ik heb een zesde zintuig hetwelk mij in staat stelt te zien wat de mensen mankeren.*

Ik raak je niet aan

NATUURLIJK VERZEKERT VAN de Moosdijk ook, dat hij zijn patiënten niet aanraakt. Doet hij dat wel, zo denkt hij, dan zou hij onbevoegd de geneeskunde uitoefenen (De jurisprudentie leert wel anders, heer Van de Moosdijk!)

Dit vrolijke verhaal is voor de weinig critische leek een directe aanmoediging om maar eens de thee van Van de Moosdijk te gaan proberen. Neem nu eens zo'n venijnig zinnetje als dit van Van de Moosdijk: Een pil is slechts voor één kwaal — vergist de dokter zich in de kwaal, dan doet de pil kwaad. Mijn theemengsels zijn onschuldig...

Het is meer dan ergerlijk dat in den jare 1967 een regionaal dagblad, eigendom van een zeer grote Neder-

„Gewas” bleek een gezonde „baba”

EEN WONDERLIJK VERHAAL konden de lezers van het Zuidafrikaanse blad *Die Vaderland* (Johannesburg) onlangs op de voorpagina lezen. Vrouw vind na 8 maande gewas is baba (baby) luidde de kop van het bericht, dat uit Pretoria kwam. Het ging over een jonge Pretoriase vrouw, die nu de trotse moeder is van een dochtertje, maar die tot voor een maand behandeld werd voor „een gewas” — zonder dat de homeopaat — een kwakzalver — de diagnose stelde, dat de vrouw zwanger was.

★

Twee jaar geleden bemerkte de vrouw bepaalde symptomen. Zij had klachten over haar buik. Zij bezocht een paar geneesheren „en enig iets van nier-inflammasie toe vrouekwale is gediagnoseer”. Zij vond echter niet, dat zij veel baat had bij de behandeling. Op aanraden van vrienden ging zij naar iemand, die zich voor homeopaat uitgeeft. (Men ziet het — het gaat overal precies hetzelfde).

Zeven maanden geleden ontdekte de homeopaat bij de vrouw een vleesboom — een gewas, zoals het in het Afrikaans heet.

★

Sy volgende stap was om die gewas te probeer „afdryf”. Vir meer as ses maande het sy hom elke maand besoek en elke keer met 'n paar bottels (flessen) afdrywende medisyne daar weggegaan...

Ze dronk flink van de vloeistof uit de „bottels”. Maar wat geschiedt? Sy het egter hond se gedagt begin kry toe sy lewe begin voel, en by haar volgende besoek aan die kruidokter vir hom gesê dat sy swanger is.

★

De kruidendokter oftewel homeopaat moest er hartelijk om lachen. Hij gaf haar iets om „die gewas stil te maak”. Zij was er echter zeker van, dat zij zwanger was. Na overleg met haar man ging zij weer naar een dokter — een echte uiteraard. Hij constateerde dadelijk dat zij zwanger was. Voor alle zekerheid liet hij nog een röntgenfoto maken. „Die X-straal plate het duidelijk getoon dat sy swanger was en binnenkort in kraam sou gaan”. Dat liet niet lang op zich wachten.

★

Tien dagen later werd inderdaad in een Pretoriase verpleeginrichting de baby geboren. De vrouw had echter veel angst uitgestaan, toen zij eenmaal er zeker van was, dat het echt een baby was. „Want sy het gedink dat die vorige maande se medisyne die baba kon benadeel het”. De dokter had haar ook gezegd, dat hij „dit as 'n wonderwerk beskou dat die baba behoue gebly het”.

Gelukkig slot van dit kwakzalversverhaal: de baby is gezond en welgeschapen en de vrouw heeft verklaard dat zij nooit meer naar een kwakzalver zal gaan.

landse uitgeveronderneming, die toch waarlijk wel over enige verantwoordelijkheid zal beschikken tegenover zijn lezers, nog een dergelijk verhaal durft te spuien. Zonder één critische noot. Maar wel met een sneer naar degenen, die Van de Moosdijks

kwalijke manier van werken aan het daglicht brachten. Men leze slechts: „Sinds enige tijd jagen de Belgische kranten op de scalp van Van de Moosdijk. (...) Hun „research” klonk dezer dagen door in enkele Nederlandse Persunie-kranten.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker**, **Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

beleidsaspecten**en het kwaad,
dat ploegde
voort**

VELE LEDEN lieten ons weten verontrust te zijn over de inhoud van een artikel in de Telegraaf van 12 januari j.l., getiteld:

Met medeweten van de autoriteiten. Cursus onbevoegd uitoefenen geneeskunst en geschreven door Frits Gonggrijp.

Persoonlijk kunnen wij deze verontusting niet delen al rijzen er tegen de strekking van dit lezenswaardige artikel wel ernstige bezwaren. Deze tendens blijkt overduidelijk uit de bewoordingen, dat „de behoefte aan een min of meer magische bovennatuurlijke of wetenschappelijk onverklaarde (onverklaarbare...) „miskende” geneeskunst zo groot is, dat... de Nederlandse Volksgezondheidsautoriteiten en de justitie zich hiervan zo scherp bewust zijn geworden, dat in 1965 een staatscommissie (de commissie Peters, d.G.) werd ingesteld met een positieve opdracht”.

Hoewel deze redenering ogenschijnlijk afdoende lijkt, belicht ze toch slechts een uiteindelijk wel zéér scheef gegroeide toestand zonder zich rekenschap te geven van de eigenlijke oorzaak van het ontstaan van dit gedrocht.

*

Met vooruitziende blik heeft de grote Thorbecke — met voor ogen het doel de kwakzalverij tegen te gaan — in 1865 zijn Wet op de uitoefening van de Geneeskunst uitgevaardigd en ter handhaving van haar bepalingen het Staatstoezicht op de Volksgezondheid gecreëerd. Zijn grote fout hierbij — tot heden nog steeds niet door de Overheid hersteld — bestaat hierin, dat aan laatstgenoemde officiële instantie het apparaat om een vuist te maken werd onthouden. Voor alle — later aan de Geneeskundige Hoofd-

32237

Ziehier het postgironummer van de penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij (Amsterdam), die hierop gaarne de contributie over 1968 tegemoet ziet. (Eventueel ook gemeentegiro Amsterdam K 1672). Enige leden hebben hun contributie over 1967 nog niet voldaan! De penningmeester zal die contributies graag zeer spoedig inboeken.

inspectie van de Volksgezondheid opgedragen — aparte onderdelen van de gezondheidszorg (besmettelijke ziekten-, tuberculose-, reumatiekbestrijding, moederschapszorg en kinderhygiëne, om maar enkele te noemen) werd een doeltreffende organisatie opgebouwd onder leiding van een inspecteur in algemene dienst. Het onderdeel „handhaving uitgevaardigde wetten”, waarvoor nota bene het Staatstoezicht in het leven was geroepen, bleef hiervan tot op heden — bewust? — gespeend.

Onlangs het vernietigende rapport van de toenmalige commissie Pekel-

haring, waardoor in 1917 de Overheid als het ware met de neus op dit manco werd gedrukt, ondanks de latere (1946) interne drang om dit hiaat op te vullen en ondanks de duidelijke wenk in deze richting, gepubliceerd in de in 1955 verschenen officiële uitgave „25 jaar Medisch Tuchtrecht”, bleef alles bij het oude. De onmiskenbare waarschuwingen werden niet ter harte genomen... en het kwaad, dat ploegde voort.

*

Wij zijn ervan overtuigd, dat hierin de voornaamste oorzaak moet worden gezocht van het ontstaan van de huidige chaotische toestand op het gebied van de geneeskundige voorziening. De verantwoordelijke autoriteiten hebben het uit de hand lopen van deze materie aan zichzelf te wijten. Maar ze hebben het aan de andere kant — met de Wet in diezelfde hand — ook zelf in de macht een einde te maken aan deze ongezonde toestand, nog wel zonder zich in allerlei commissoriale bochten behoeven te wringen.

Wanneer de Wet van stonde (1865) af aan op doeltreffende wijze zou zijn gehandhaafd zou het aantal wetsovertreders nimmer zo drastisch zijn toegenomen, zou de magische inslag van het Nederlandse volk nimmer in de gelegenheid zijn geweest zich in zo hevige mate te laten verleiden tot bruskieren van de wettelijke bepalingen en zouden talloze patiënten be-

ZIE VOLGENDE BLADZ.**PAGINERING**

IN VERBAND met het toenemende aantal onderwerpen dat in ons Maandblad aan de orde komt, hebben wij besloten voortaan de bladzijden te nummeren. Dit vergemakkelijkt naslaan en verwijzingen en zal ook vooral zijn nut bewijzen bij het gebruik van het Maandblad als documentatiemiddel. Een doorlopende paginering van het januarinummer tot het decembernummer is in ons geval de meest praktische oplossing. Men beschouwe dus de bladzijden van het nummer van januari 1968 als te zijn genummerd van 1 tot en met 4; de voorpagina van dit nummer is bladzijde 5, etc.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

VERVOLG VAN VOORPAG.

hoed zijn voor ernstige schade aan hun gezondheid dan wel voor de dood!

Bij systematisch gericht optreden van de officiële instanties, gepaard aan een goede, doelbewust opgezette, voorlichting van het publiek is, naar onze vaste overtuiging, ook nu nog op redelijk korte termijn een afdoende sanering heel wel te bereiken. Dit is niet de weg van de — politiek — minste weerstand, maar bevrijdt de Overheid wél van het hopeloze zoeken naar een — wetenschappelijk nimmer te rechtvaardigen — „wettelijke erkenning van genezers, wier nuttig effect even onmeetbaar is als hun benadering van de geneeskunst mystisch of kwasi-wetenschappelijk”. (Gonggrijp).

In welke zin het advies van de commissie Peters ook uit moge vallen, bij de beoordeling van de waarde door de verantwoordelijke autoriteiten en daarna bij de behandeling door onze Volksvertegenwoordiging moet uit de bus komen, dat het creëren van een officieel apparaat ter handhaving van de wetten een eerste vereiste is.

Voor de Volksgezondheid zal dat de grote winst betekenen, die uit het moeizame beraad van de — omstreden — commissie Peters zal moeten volgen.

A. P. N. de Groot.

- Zie ook op bladz. 7 enige uittreksels uit het artikel van de heer Gonggrijp.

Forse boetes opgelegd

DE KANTONRECHTER in Rotterdam heeft drie directeuren en een procuratiewaarder van farmaceutische groothandels veroordeeld wegens de verkoop van het hormoonpreparaat stilboestrol aan onbevoegden. De 45-jarige directeur F. W. kreeg een boete van f 5000,— en twee maanden hechtenis voorwaardelijk. Een boete van f 2000,— werd opgelegd aan de 45-jarige directeur M. van der H., evenals aan de 34-jarige procuratiewaarder W. L. M. Een boete van f 300,— werd de 37-jarige directeur H. van den E. opgelegd.

De drie groothandels hadden in de jaren 1965 tot 1967 in totaal 20.000 flacons met het hormoonpreparaat stilboestrol (groothandelswaarde f 200.000,—) verkocht, in hoofdzaak aan veehouders, die het voornamelijk gebruikten voor het inspuiten van mestkalveren.

DE VERENIGING „Vrije Gedachte” te Utrecht organiseerde op 17 dec. 1967 een gespreksochtend over het onderwerp: Kwakzalverij. Op verzoek van het bestuurslid van deze debateringsclub, de arts M. Velleman, aan onze Vereniging daarbij een vertegenwoordiger te willen afvaardigen, vonden wij ons lid, de arts J.W.H.D. Uitterdijk, gaarne bereid ons standpunt daarbij nader uiteen te zetten.

Na afloop deelde laatstgenoemde mede, dat de discussies over de problemen rond de kwakzalverij zeer geanimeerd zijn verlopen. De chirurg Koppert heeft in een uitvoerig, goed ge-

documenteerd, pleidooi de kwakzalverij in een scherp daglicht gesteld. Hieraan voegde onze vertegenwoordiger — op de van hem bekende wijze — nog eens het nodige toe. Door andere aanwezigen werd onder meer nog een verhelderend debat gevoerd over het wezen van de Homoeopathie.

Uit al deze besprekingen kwam duidelijk naar voren, dat het punt: Kwakzalverij en zijn bestrijding dermate ingewikkeld is en zodanig in de belangstelling van de aanwezigen staat, dat het gerechtvaardigd geoordeeld werd hieraan in de toekomst meer gericht aandacht te beste-

den. Besloten werd dan ook een serie lezingen te organiseren over verschillende — geselecteerde — onderdelen van dit kwaad voor de volksgezondheid.

Verwacht mag worden, dat onze Vereniging in de gelegenheid zal worden gesteld bij elk van deze onderdelen haar zienswijze mede naar voren te brengen.

Wij willen niet nalaten ons lid, de heer Uitterdijk, dank te betuigen voor zijn aandeel in de gevoerde besprekingen en voor zijn bereidheid onze Vereniging ook in de toekomst bij de nog te voeren discussies te willen vertegenwoordigen.

A. P. N. de Groot.

Tegen de stropers in de parapsychologie

ZELDEN ZULLEN in de Grote Sociëteit te Zwolle zoveel mensen bij elkaar zo intens stil zijn geweest als toen de inspecteur van politie J. W. Gosker uit Arnhem met medewerking van de paragnost „Urkas” het programma „Parapsychologie in de praktijk” voor de Volksuniversiteit verzorgde. Zwolle was gekomen ondanks de gladde wegen. Een bomvolle zaal, waar voortdurend nog stoelen moesten worden bijgesleept.

Aldus begint een verslag in de Prov. Zwolse en Overijsselse Courant over het optreden van ons bestuurslid de heer Gosker, die als altijd weer de „paragnost” ontmaskerde en de nogal verblufte zaal verklaarde, dat alles wat Urkas hen had laten zien één en al bedrog was. Aan het slot van zijn betoog zei de heer Gosker:

„Als Nederlander zijn wij zo uitermate kritisch, behalve op dit punt omdat de mensen liever in het bedrog willen blijven geloven”. De heer Gosker onderstreepte de ernst van deze zaak door op te merken, dat contacten met zgn. paragnosten zelfs tot catastrofale gevolgen hadden geleid, sommige zelfs tot kapotte huwelijken en zelfmoord.

„Indien iemand in wanhoopstoestand verkeert laat die dan raad zoeken bij familieleden, arts of maatschappelijk werker, maar niet bij paranormale kwakzalvers. Een voetbalpool kunnen zij niet goed invullen”, zo besloot inspecteur Gosker. „Een avond met een paragnost voor een hele zaal kan leuke ontspanning zijn, maar laat het nooit tot een privéconsult komen, aldus de heer Gosker, die met deze avond hoopte in Zwolle ertoe te hebben bijgedragen tot ontmaskering van stropers in de parapsychologie.

Pseudo-arts ontmaskerd

DE 21-JARIGE R. E. B. uit Amstelveen heeft bekend zich het vorig jaar ettelijke keren voor arts te hebben uitgegeven. Daarbij heeft hij aan vrouwen gevraagd zich gedeeltelijk uit te kleden. De jongeman deed voorkomen alsof hij een onderzoek moest instellen naar de hygiëne van damesgoed. Hij heeft overigens slechts in enkele gevallen zijn „slachtoffers” weten te overreden. Een vrouw in Katwijk, die de zaak niet vertrouwde, nam het kenteken van de auto van de Amstelveener op en gaf dat aan de politie.

Na een verhoor is de jongeman heen-gezonden.

De meester knipt met zijn vingers

ALS ILLUSTRATIE had men gekozen een foto van Gerard Croiset als magnetiseur. Hij heeft zijn handen gelegd op de slapen van een man. Op de achtergrond zitten patiënten. Uit het onderschrift blijkt dat Croiset circa 320 patiënten per week ontvangt, op vier spreekuren.

„In een grote suite zitten veertig, vijftig mensen, in het midden staat een stoel. Het gaat er gemoedelijk toe, de meester knipt met zijn vingers als na gemiddeld anderhalve minuut handoplegging de volgende patiënt aan de beurt is. In de hoek staat een koffie-automaat.”

DE FOTO vergezelde het artikel over onbevoegde genezers van Frits Gonggrijp in De Telegraaf. De heer Gonggrijp had zich van tevoren ook laten voorlichten door de voorzitter van onze vereniging. De schrijver begon zijn artikel met te wijzen op de merkwaardige tegenstelling, dat terwijl de medische wetenschap zich steeds verder ontwikkelt en harttransplantaties aan de orde van de dag zijn, steeds meer Nederlanders de deur plat lopen bij volledig onbevoegde genezers. Volgens lage schattingen zijn er nu al 80.000 à 100.000 „patiënten” per week, die een beroep doen op beroeps-, semi-beroeps en amateur-„genezers” van allerlei allooi. De veelzeggende aanhalingstekens zijn van de heer Gonggrijp.

Gedweë patiënten

DEZE LIEDEN hebben „de meest gedweë patiënten die men zich kan denken. Zij zitten zonder mopperen in propvolle wachtkamers, tolereren zonder een kik dat zij worden „behandeld” in groeps-scéances. De huisarts zou het bij diezelfde patiënten eens moeten proberen...”

En verder: „Zij kopen jaarlijks voor miljoenen aan tonicums, kruiden, wondermiddelen waarvan vaak vaststaat dat zij niet alleen volkomen onschuldig, maar bovendien volkomen neutraal en even „werkzaam” zijn als een kalktabletje. Soms zijn zij wel schadelijk en wordt er wat tegen ondernomen, maar de markt is zo overvoerd voor wie

haar eenmaal gaat verken- nen, dat er eenvoudig geen beginnen is aan een syste- matische grote schoonmaak tegen waardeloze medicijn- nen”.

Onbevoegden in de leer

DE SCHRIJVER van het artikel in De Telegraaf meent dat de onbevoegde genezer profiteert van de menselijke behoefte aan het magische, het irratio- nele. Hij wijst dan op het bestaan van een zaterdag- middag-cursus te Utrecht, waar 132 aspirant-genezers les krijgen in het onbe- voegd uitoefenen van de geneeskunst. Twee vereni- gingen binden een aantal onbevoegden samen, de Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Gene- zers en de Federatie van Paranormale en Natuurge-

nezers. De werkgroep heeft in Hilversum haar „hoofd- kantoor”, de Federatie in Amsterdam. Bij de NWP zijn 240 z.g. praktizerende genezers aangesloten, bij de Federatie tachtig. Het orgaan Lichaam en Geest van de NWP zou een op- lage hebben van meer dan 10.000 exemplaren.

De Nederlandse rechters houden rekening met het lidmaatschap van de orga- nisaties „die met enig suc- ces proberen om de althans op bona fide wijze werken- de genezers samen te bun- delen”.

Kennelijk is deze be- wering afkomstig van de heer K. T. van der Plaats, een oud-Indischman, di- recteur van de NWP, die de heer Gonggrijp een groot aantal gegevens verstrekke. In zijn alge- meenheid gaat de bewe- ring als zouden rechters rekening houden met het lidmaatschap van de NWP stellig niet op: recente verslagen van rechtszittingen, in ons Maandblad gepubliceerd spreken wel een andere taal! Gelukkig!

VERVOLG VOLGENDE BLZ.

De dokter opbellen

HET WEEKBLAD De Prinses heeft iets over gebedsgenezing gepubli- ceerd. Een vragenstelster richtte zich tot de predikant, die de lezers van De Prinses pleegt in te lichten. Mevr. De K. te G. schreef dat 80 pct van de zieken ziek is geworden door allerlei slechte gewoonten.

Ziehier het antwoord:

Natuurlijk mevrouw, valt het niet te ontkennen, dat slechte gewoontes veel met ziekte te maken hebben. Wie denkt dan niet aan roken en drinken. Maar om dit cijfer te noemen, gaat ons wel wat te ver. Het is trouwens ook een bijzonder ingewikkeld pro- bleem, waar dominees nu bepaald niet veel zinnigs over kunnen zeggen. Want hierbij moeten we zeker niet vergeten, dat er een verband is tus- sen onze beschaving en allerlei kwa-

Hoe herkent men de kwakzalver?

HOE HERKENT MEN de Kwakzalver? vraagt het Reuma Bulletin, contactor- gaan van het Het Nationaal Reuma- fonds zich af. En het Bulletin verstrekt zijn lezers het volgende duidelijke ant- woord:

„Zalver” betekent genezer en „kwak” is de roep van een eend.

Daarom is een kwakzalver iemand, die voorgeeft te kunnen genezen en zijn gebrek aan kennis met luidruch- tige beweringen tracht te verdoezelen.

len. Men spreekt niet voor niets over beschavingsziektes! Dat u verder schrijft, dat alle beloften uit de Bijbel ons gelden, heeft tot op zekere hoog- te onze instemming. Maar zeker, dat daaronder ook hoort, dat je de dokter moet opbellen, als er ziekte is.

Hier volgen de vijf eenvoudige aan- wijzingen om een kwakzalver te her- kennen.

1. Hij maakt meestal gebruik van speciale en geheime apparatuur of formules, die naar hij beweert ge- nezing zullen brengen.
2. In advertenties gebruikt hij attes- ten en getuigenissen om zijn be- weringen te staven.
3. Hij roept luid om medisch onder- zoek en erkenning van zijn metho- den.
4. Hij beweert dat medici hem ver- volgen en belasteren en zijn con- currentie vrezen.
5. Hij vertelt u dat heelkunde, medi- cijnen en röntgenbehandeling meer kwaad dan goed doen.

DE SCHRIJVER van het artikel in De Telegraaf wijst ook nog op het bestaan van de staatscommissie-Peters en bespreekt de mogelijkheden van een wettelijke erkenning van bepaalde categorieën „genezers”. En hij tekent er bij aan:

Het gevaar dat de wettelijke erkenning een nog groter aantal mensen met een min of meer „magische” instelling ten opzichte van de geneeskunst naar de meestal medisch volkomen ongeschoolde genezer zal lokken is bepaald niet denkbeeldig.

Wij zouden hier nog bij aan toe willen voegen, dat wij er niet van overtuigd zijn dat „steeds meer Nederlanders” de deur plat lopen bij onbevoegde genezers. De heer K. T. van der Plaats heeft nog een aantal cijfers gegeven over het aantal patiënten van NWP-leden en van niet door de NWP „gecontroleerde” (aanhalingstekens van ons, Red. M. t. d. K.) genezers.

Maar uiteraard heeft de heer Van der Plaats er, nu de commissie-Peters aan het werk is, alle belang bij om de plaats, die de onbevoegde genezer inneemt zoveel mogelijk op te blazen. In dit verband zou het toch wel goed zijn, wanneer er eens haast werd gemaakt met een wetenschappelijk onderzoek naar de motieven van de kwakzalverij — de behoefte aan het irrationele, het magische? — en naar de omvang er van.

Uit het artikel van de heer Gonggrijp blijkt ook hoe voos het argument van de „genezerikken” is, dat zij „doen wat de overbelaste huisarts moet nalaten; wij geven de patiënten onze directe zorg en toewijding”. Want: groepsbehandeling is schering en inslag, „de mensen leggen hun geloof en vertrouwen willig aan de voeten van een handoplegger, een magnetiseur die zegt hen met een serie handelingen van elk nog geen minuut te kunnen genezen”.

(Men leze ook het hoofdartikel op de voorpagina van dit nummer).

Gevaarlijke praktijken met naalden

De 58-jarige Sake C. Hazewindus, over wiens praktijken in Zeeland men al eerder in de kolommen van ons Maandblad heeft kunnen lezen (zie het Maandblad van februari en oktober 1967) is te Middelburg veroordeeld tot tien boetes van vijftig gulden. In één geval had Hazewindus een long-perforatie veroorzaakt met zijn magnetische naalden. Zijn patiënt beland-

de in het ziekenhuis. Een dubbelzijdige perforatie met de naalden had de dood betekend, aldus dr. Lelie, waarnemend inspecteur voor de volksgezondheid in Zeeland. De in Breda woonachtige 58-jarige „heilpraktiker-magnetiseur” gaf te kennen zijn werk te zien „als een opdracht vanuit een hogere wereld”...

INDEX 1967

De cijfers hebben betrekking op de nummers van de in 1967 verschenen maandbladen.	Homoeopathie I, II en III door A.P.N. de Groot 2, 3, 4	Onbevoegden, Poging de - te verdedigen 2
A., Frans -, tanden-kwaker 10	Hoofdinspecteur voor geest. volksgezondheid, Brief aan - 5	Opus 13 (David Berglas op tv) 1, 5, 6, 7, 12
Advertentie: stip tegen wagenziekte 2	Hormoonpreparaten 3	Ouderling en kwakzalver 3
Aflossing van de wacht Afrika, Jong - tegen de kwakzalverij 11	Huidziekte 9	Overspel, geestelijk - 6
Aquarium-geneesmiddelen 10	Hypnose doer winkeldief 3	Paramedische beroepen 3
Aspirine, waarschuwing tegen - 4	Hypnose-experiment 10	Paranormale bemoeienis 3
Astrologen 8	Hypnose op tv 5, 6, 7, 8, 12	Paulissen, M. 12
Benevoli, „Prof” (Van der Bauwede) 2	Hypnose-perikelen 8	Pijlstaartolie 4
Berglas, David 11	Index 1966 2	Protest tegen Opus 13 1
Illusionist (Opus 13) 4, 5, 6, 7, 11	Jaarverslag over 1966 5	Provo 6
Bijgeloof 11	Jacobson, mr. J. D. 2, 8	Pseudo-arts 6
Boering, C. psychometrist, Zaandam 8	Kaalhoofdigheid 5	Publicaties van Vereniging aangekondigd 12
Bor, C. van de - „genezer” te Nijkerk 4	Kalenderactie 2	Reclame op tv voor geneesmiddelen 2
Bourgignon Franse kwakzalver 1	Kalenderactie 12	Reclame: strip tegen wagenziekte 2
Bout, kwakzalver te Egmond aan Zee 12	Kalveren ingespoten 3, 6	Rhine, Prof. 11
Briefwisseling over notaris bij Opus 13 7, 12	Kankergetuigen in rechtsorde 9	Rijssens klokkenmysterie 9, 11
Buikklachten 4	Kastanjes van Van Hall 10	Roose van Jericho 12
Cactusslijm 9	Katwijkse kwakzalver 7	Schweickhardt, H. W. schilderij kwakzalver 8, 9
Christen en magnetiseur 2	Klokkenmysterie te Rijssen 9, 11	Simplicia 5
Colleges over kwakzalverij 2, 3, 4, 7, 8	KOAGG 5	Smit, J. J., gebedsgenezer en magnetiseur, Voorburg 2
Dag van de verpleging 6	Koffiedikkijker 11	Snoepgoedachtige geneesmiddelen 4
Dagboekantier (H.A.A.R. Knap) 9	Kraaltjes om de hals 1	Spoken, geloof in - 10
Dierproeven 11	Kratz, Gunter 4	Stichting in plaats van vereniging? 5
Domheid, pillen tegen 9	Duitse heilpraktiker 4	Stilbustrol (hormoonpreparaat) 3
Dooren, W. J. van - kruidenadviseur, Eindhoven 6, 10	Kruidenthuis Holland (W. van de Moosdijk) 10	Stolk, M. A. magnetiseur, Rhenen 7
Drukkersjubileum Systema Fluor 4	Kruseman, mr. G. E. 2, 11	Stralingsapparaten 4
Gebedsgenezers 2, 6, 10	Kwakzalverij, geschiedenis 1	Suggestieve technieken 11
Geldmiddelen 5, 12	Kwakzalver als kermisfiguur (schilderij) 8, 9	Tv-film over Croiset 8
Geheime geneesmiddelen 1	Kwakzalversrecepten 12	Uitdijdk, D. 3, 11
Gerda, Dikke - viel af 1	Ledenvergadering 5, 12	Vacupan 1
Gewrichten smeren 1	- agenda 4, 11	Veelwijverij 10
Groot, A.P.N. de 1, 2, 3, 4, 6, 8	Leugemors, Herman K. 7	Veeman, homoeopaat, Leeuwarden, Franeker 3, 4, 7
- Portret van - Haarmiddel 9	helderziende, Apeldoorn 7	Vermageringsmiddelen 1
Hanusen, Erik Jan astroloog van Hitler 8	Liefdespil Pharao 9	Vleugels, Carolus alias prof. Wings 3, 4
Harvard Haarinstituut Hazewindus, Sake C. „heilpraktiker”, Breda 2, 10	Lucilius over astrologen 8	Voorgevoelensdienst 3
- Oliekuur voorgeschreven 2	Maagzweer 4	Wagenziekte, strip tegen - 2
Heijermans, H. L., arts 7	Maasbach, Johan gebedsgenezer 10	West, Donald - boek: Paranormale verschijnselen 11
Hoekendijk, Ben gebedsgenezer 6	Majafr (J. Frankenhuis) 6	Witgeest, S. Het Nieuw Toneel der Konsten 12
	Massagekussens 10	Wodka als geneesmiddel 6
	Monopolie in geneeskunst 9	Z. W. M., kruiden-„dokter”, Voorschoten 11, 12
	Mocsdijk, W. van de kruiden-„dokter” te Eindhoven, Casteren 1, 10	Zenerkaarten (prof. Rhine) 11
	Motieven - in de Ver. Staten 7	
	Mulder, Mini spiritliste, Bussum 3	
	Nieuwe Jaar, Het - Nieuw Toneel der Konsten, Het -, door S. Witgeest 12	
	Notaris Van Erp bij Opus 13 7, 12	
	Occultisme 10	

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 8

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

GESOL

WAT PRONKT dat alles toch graag met de veren van de arts! Daar is nu kapper Bakker van de Hoofdweg in Amsterdam en hij mag achter zijn naam, o heel Engels, zetten: Med. CML. Wat het betekent? Wedden, dat dat Med. iets te maken heeft met medisch? Natuurlijk — dat moet het hem doen.

Het biljetje dat voor ons ligt draagt als titel: „De medische permanent” en het is bekroond met de letters N.G.H.H. met in het midden een esculaap-teken. In de tekst wordt betoogd, dat het van zoveel belang is bij ingrijpende haarbehandelingen, dat „uw kapper kennis heeft van anatomie en physiologie van de huid en de haren”.

Het is van het grootste belang uw haren te doen behandelen door een kapper, die een jarenlange „cosmetologische studie heeft gemaakt onder leiding van artsen en andere academisch gevormde persoonlijkheden. „Zulke kappers zijn er”, juicht het strooibiljet. En deze kappers vervolmaken hun kennis op wetenschappelijke congressen georganiseerd door het Nederlandse Genootschap voor Huid- en Haarhygiëne...” Dat is nu de verklaring van die letters N.G.H.H. En dan moet men eenmaal aangeland bij zo'n kapper vragen naar de medische — weer dat woord medische! — Suripanal-permanent. Allerlei spulletjes komen daaraan te pas en dan komt er een naam naar voren, die al lang bekend is in de archieven van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: „Naar recepten van Dr. van Uden, de bekende cosmetoloog”.

Deze heer Van Uden, die zich tooit met de titel Dr., is géén medicus. Meer willen wij er op het ogenblik niet van zeggen. Maar wij vinden dit gesol met het woordje medisch, met dat esculaapje gewoonweg walgelijk. En misleidend.

LEDENVERGADERING

op ZATERDAG 27 APRIL 1968 te 14.00 uur

in de blauwe zaal van het American Hotel te Amsterdam.

AGENDA

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de ledenvergadering van 25 november 1967.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag over 1967 van de secretaresse.
5. Rekening en verantwoording over 1967 van de penningmeester.
6. Verslag van de kascomm. over het financieel beheer in 1967.
7. Voorstel tot décharge van de penningmeester.
8. Bespreking contributie 1969.
9. Rondvraag.
10. Sluiting door de voorzitter.

SAMENSPEL?!

DE DIRECTEUR VAN de Stichting tot bevordering der toegepaste Parapsychologie, de heer C. Heilijgers te Groningen heeft in een ingezonden stuk, dat in De Telegraaf werd geplaatst, zijn mening te kennen gegeven over de wijze, waarop z.i. de paranormale genezer in samenwerking met de huisarts de patiënten zou moeten behandelen. Een standpunt, waartegen onze vereniging nogal wat bezwaar heeft, omdat dit toch een samenwerking tussen huisarts en paranormale genezer veronderstelt, die wel bedenkkelijk balanceert op de grens van de normen door de medische ethiek aan de arts gesteld. Vermoedelijk beschouwt de heer Heilijgers de para-

normale genezer als een beoefenaar van een soort paramedisch beroep, zoals de masseur.

Hier volgt het ingezonden stuk van de heer Heilijgers over de „Cursus onbevoegd uitoefenen geneeskunst”.

Het bestuur van de Stichting tot bevordering der toegepaste Parapsychologie staat niet afwijzend tegenover paranormale genezers, maar het bestuur zou het bovenal op prijs stellen, indien de te behandelen „patiënten” een certificaat van hun huisarts zouden kunnen overleggen, blijkens hetwelk van zijn zijde geen bezwaar bestaat tegen het behandelen door een paranormale genezer, en dat de huisarts de te behandelen patiënt eveneens onder controle houdt, zodat de

VERVOLG VOLGENDE BLZ.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Welbespraakte MAJAFRA was weer Majafra ziet.... eens aan het woord

WONDERDOKTERS KUNNEN PRA-TEN zoveel als ze willen — niemand die ze daarvoor op het matje roept. Sommigen zien kans geregeld journalisten van (veel-gelezen!) kopij te voorzien, zoals de Amsterdamer Majafra — J. Frankenhuis — van wie we onlangs weer eens, in een gratis verspreid blad, een reportage zagen. Bijna een volle pagina — alstublieft!

Dat artikel in Groot-Amsterdam (kleurrijk familieblad) was voorzien van een reproductie van een brief van 17 mei 1951 waarin iemand uit de Bennebroekstraat te Amsterdam verklaarde, dat de magnetiseur Majafra zich ingespannen heeft om haar te genezen van een zeer hinderlijk gelaats-exceem, dat door zijn behandeling op bevredigende manier is verdwenen. Dit blijkt als een soort antwoord op de verklaring van een patiënte, die dokter Uitterdijk in ons maandblad van maart 1967 publiceerde over een „voorbeeld van falende paranormale behandeling”.

De magnetiseur Gerard Croiset had aan patiënte gezegd, dat hij haar van een huidziekte zou genezen, maar inplaats van beter werd de kwaal erger.

VERVOLG VAN VOORPAG.

SAMENSPEL ?!

huisarts te allen tijde kan ingrijpen, indien hij dit raadzaam acht. Aldus krijgt men een samenspel tussen huisarts en paranormale genezer, hetgeen de patiënt ten goede kan komen. Massabehandelingen wijst ons bestuur met klem af, behandelingen van 1 à 1½ minuut acht het bestuur eveneens ontoereikend. Dit laatste doet denken aan geldklopperij. Een van de doelstellingen van onze stichting is de bestrijding van mala fide paragnosten, besluit de heer C. Heilijgers.

Met de massabehandelingen van een à anderhalve minuut bedoelt de heer Heilijgers de activiteiten van Gerard Croiset.

Vermeld dient nog te worden dat voor de Tros-radio op vrijdag 16 februari een gesprek werd uitgezonden, dat een verslaggever van de Tros had over paranormale genezers-activiteiten met de heer Heilijgers en de bezwaren hiertegen van ons bestuurslid, de heer Gosker en van onze voorzitter, dokter A. P. N. de Groot.

BLZ. 10 MAANDBLAD TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Het artikel over Majafra begint met een lofzang over Mesmer en het mesmerisme, het uitstralen van een fluidum op andere personen. Vroeger werd dit als kwakzalverij gebrandmerkt, maar, zegt de schrijver in het artikel over Majafra, met veel bravoure, in onze eeuw is dat anders: het magnetisme oftewel Mesmerisme heeft terrein gewonnen en veel patiënten vinden baat bij magnetiseurs(!)

Aan het slot vinden wij vermeld, dat prof. Tenhaeff Majafra een „witte raaf” vindt. Blijkbaar slaat dit op het feit, dat naar de heer Frankenhuis aan zijn interviewer vertelt, hij zich niet voor alle gevallen competent acht; die gevallen stuurt hij naar de dokter. „Ik ken mijn beperking, ik werk ook soms met artsen samen”.

Welke klanten vaak bij de magnetiseur komen bewijst het voorval, dat we in het artikel vermeld vinden: een oud vrouwtje loopt voor de deur heen en weer. Ze heeft niemand meer en is eenzaam. Zij komt geregeld naar Majafra „en dan monter ik haar een beetje op. Er komen veel oude mensen hier — meestal is het eenzaamheid die hen dryft. Natuurlijk reken ik haar geen honorarium, zij brengt af en toe een sigaartje mee, uit dankbaarheid.”

Het is misschien wel nuttig, dat dit even verteld wordt, want het ontsluit ons althans één gezicht van de kwakzalverij — zij profiteert van de geestelijke, de sociale nood van veel patiënten. Wij willen in dit geval in het midden laten of hier van patiënte mag worden gesproken, geprofiteerd wordt er ook niet van, maar er zijn ons vele gevallen bekend, waarbij kwakzalvers, strijkers, gebedsgenezers profiteren van de eenzaamheid van arme slokkers, die weinig meer hebben in de wereld, oud, alleen en een beetje ziekelijk zijn.

Wie zich bezig houdt met de bestrijding van de kwakzalverij zal er goed aan doen ook dit aspect in het oog te houden: wil men het pad naar de spreekkamer van de kwakzalver, voor wie oud en eenzaam in onze verstedelijkte samenleving leven, minder aantrekkelijk maken, dan moet er een duidelijk sociaal-psychologisch alternatief zijn. In vele gevallen zullen geriatrische bemoeiingen op haar plaats zijn.

f 1.000.000 . * * *
f 1.000.000 * * *
f 1.000.000 * * *
1.000.000

UW HUIS STAAT boven een kerk, een oud gebouw of een nonnenklooster, hier zit rijkdom, goud, juwelen of dukaten, miljoenen komen er te voorschijn. Zes tot tien meter diep zit het, 't huis moet helemaal worden afgebroken”. Dit kreeg de heer A. Klomp, de bewoner van het huis op de Amsterdamsestraatweg 5 te Baarn te horen van de Amsterdamse helderziende Majafra, die (vergezeld van een radioreporter) een onderzoek instelde.

Een nylondraad van anderhalve meter lengte verbonden aan een stukje blik met gaatjes leverde Majafra trillingen op die hij hoorde via een oortelefoon aan de nylondraad verbonden. Hier zit wat onder, zei hij en daarna schilderde hij de rijkdom die onder de woning zou liggen: „miljoenen komen er te voorschijn”.

De helderziende kon aan het Amsterdamse weekblad Westerpост telefonisch geen inlichtingen geven over deze zaak. Een artikel over zijn persoon, was hem wel welkom, liefst een groot artikel. (De lezer zij verwezen naar het op deze pagina afgedrukte artikel dat de heer Majafra elders geplaatst wist te krijgen!) Maar we kregen geen antwoord op onze vraag, waarom Majafra vanuit Amsterdam naar Baarn kwam om een miljoenen-schat te gaan ontdekken. De miljonair-in-spé heeft men gevraagd of hij deze zaak serieus nam, hetgeen hij volmondig met ja beantwoordde. Maar ook hij kon niet veel zeggen. Het bezoek van Majafra was onverwachts. Rondom zijn huis had hij al eens oude fundamenten gevonden. „Maar het is allemaal gissen, eerst moet er gegraven worden.”

EN HIJ ZAG.... NIETS

EEN HELDERZIENDE WIST de oplossing van de verdwijning van de 67-jarige heer M. Mies, die sedert een maand te Bergen op Zoom werd vermist. Een zandberg bij een stucadoorsbedrijf zou het stoffelijk hulsel van de verdwenen man verbergen. Een bulldozer heeft op aanwijzingen van de helderziende de berg zilverzand omgeploegd — er werd echter niets gevonden.

Vader van overleden vrouw klaagt Maasbach aan

HET IS NIET de eerste keer, dat de gevaren van de gebedsgenezing in deze kolommen in het volle licht zijn gesteld. Onlangs had het weekblad De Spiegel een groot opgemaakt artikel „Een vader klaagt Maasbach aan”. Bij het artikel een foto met de gebedsgenezers, die de handen opheft voor een groot publiek, dat eveneens beide handen omhoog heft. Onderschrift: Op het podium weet Maasbach het publiek op te zwepen tot een enthousiasme dat grenst aan hysterie.

WAT ZIJN DE feiten, die Pieter Bukman in deze reportage in De Spiegel vermeldt?

Negen jaar geleden preekte op het Haagse Malieveld de Amerikaanse evangelist Osborn. Zijn woorden werden vertaald door John Maasbach. Onder de toehoorders was ook de 46-jarige mevrouw G. Feijtel-Van Viegen uit Pijnacker. Haar ene been was korter dan het andere. Daar was ze mee geboren. De laatste tijd had ze erg veel last van een pijnlijke heup. Zij luisterde naar het gebed van Osborn dat John (of Johan) Maasbach vertaalde. Ze bad mee en toen Osborn zijn gehoor vroeg de hand op de zieke plek te leggen, plaatste mevrouw Feijtel haar hand op de heup. Even later voelde (de spatiering is van ons, redactie Maandblad t.d.K.) ze zich genezen. Zo komt ze als lid van de Ned. Hervormde Kerk in Pijnacker bij de Volle Evangelie-Zending van Maasbach. Ze sluit zich aan en laat zich overdopen.

Drie weken na de gebeurtenis op het Malieveld komt de pijn terug. Dat wordt een moeilijke tijd voor de vrouw. Is haar geloof weer van haar geweken, vraagt zij zich af. Je kunt immers pas beter worden als je werkelijk gelooft, zegt Maasbach steeds tot zijn gehoor.

Verontwaardiging

MEVROUW FEIJTEL BLIJFT bij de Volle Evangelie-zending. En de dokter mag niet meer komen. (spatiëring van ons, red M.t.d.K.).

Enige jaren later wordt zij het slachtoffer van een veel ernstiger ziekte, een noodlottige ziekte die aan haar borst knaagt. Zij luistert nog altijd naar „broeder Maasbach”, zij weigert steeds naar een dokter te gaan. Tot het te laat is. De dood verlost de vrouw van haar lijden na een operatie in een ziekenhuis. Ze was 55. Haar man, een dochter en twee zoons blijven achter. In de familie heerst verontwaardiging over het feit, dat Maasbach c.s. haar zover hebben gebracht, dat zij niet alleen doktershulp weigerde, maar ook nog een deel van het

huishoudgeld aan hem overmaakte. (In een boekje had de vrouw een aantal geldbedragen, die naar de Volle Evangelie-zending werden gestuurd opgetekend, tot een totaal bedrag van 1300 gulden).

Toen op 30 september van het vorige jaar een verhaal over Maasbach in de Haagse Courant werd gepubliceerd wakte dat de verontwaardiging van de 75-jarige vader van mevrouw Feijtel te Zoetermeer. Hij schreef een ingezonden stuk en keerde zich fel tegen Maasbach.

„Nooit tegen doktoren”

DE VERSLAGGEVER VAN De Spiegel heeft deze feiten voorgelegd aan Maasbach, die hem verklaarde „nooit tegen doktoren te zijn”. En verder: „Ik ben geen wonderdoener. Op het genezen van ziekten leg ik nooit de nadruk. Ik wil de mensen bekeren. Wie zich geheel aan Jezus Christus overgeeft, vindt vanzelf genezing. Als je gelooft dat God je heeft gemaakt, moet je immers ook geloven, dat God je kan repareren? Ik heb nog nooit iemand genezen. Het is Jezus, die de mensen redt. Ik ben slechts dienaar van de Heer”.

Maasbach blijkt, wanneer hij de verslaggever te woord staat, normaal Nederlands te spreken. Dit in tegenstelling tot het Amerikaanse accent, waarvan hij zich bedient, wanneer hij op een podium een zaal toespreekt! . . . In het vervolg van het gesprek heeft hij het over mevrouw Feijtel als over „een trouwe ziel”. Uit de boekhouding blijkt dat de vrouw inderdaad 1300 gulden heeft overgemaakt: vijf gulden per week, zo'n vijf jaar lang.

Ziekte door zonde

HET GESPREK OVER het weigeren van de doktershulp wordt voortgezet. En dan komen de gevaarlijke theorieën van broeder Maasbach te voorschijn, gevaarlijk omdat volstrekt onkritische volgelingen deze man woordelijk geloven. „Een dokter”, zegt Maasbach, en wij volgen de tekst in het weekblad De Spiegel, „kan niet meer doen dan adviseren. Hij kan vaak het lichaam beter maken, maar nooit de

mens. Want ziekte komt door de zonde en zonde raakt men niet kwijt door het slikken van medicijnen en kan evenmin door een chirurg worden weggesneden”.

Wat zal de conclusie zijn van simpele zielen, die deze woorden horen?

Maar, zegt Maasbach verder tegen de heer Bukman:

„Of ze zich wel of niet onder doktersbehandeling willen stellen moeten de mensen zelf weten; laten ze zelf die keus bepalen. Er zijn omstandigheden dat mensen er de zegen van de Heer mee kunnen beërven; dat staat in Hebreëën 11 vers 6. Dat diezelfde ziekte weer terugkomt is heel gewoon. Dat komt omdat ze niet meer in het geloof blijven.

De heer Bukman: Dus dat gebeurde met mevrouw Feijtel?

Daar kan Maasbach geen antwoord op geven.

Wel zegt hij: We hebben haar nooit geadviseerd om geen gebruik te maken van een dokter.

„Logische ziekten”

IN EEN ANDER verband heeft hij wel eens verklaard, wel het nut van artsen te erkennen. „Als mijn vrouw bevalen moet roep ik ook de hulp in van een arts”. En als zijn kindereer ziek zijn? Roept hij dan ook de dokter? Neen, dat is nog nooit voorgekomen. Als zij niet lekker zijn roepen ze pappa of mamma. „Wij gaan dan bidden en zalven ze met olie. Voor ziekte roep ik de hulp in van God en niet van een dokter. Het wordt natuurlijk anders als een van de kinderen een gat in z'n hoofd krijgt dat gekrampd moet worden of een been breekt. Dat zijn ziektegevallen met een logische oorzaak”.

Men zou hier de heer Maasbach willen onderbreken om te vragen of infectieziekten geen ziekten zijn met een logische oorzaak. Maar by Maasbach is het: „Het gaat erom dat ziekten, die echt van de duivel zijn, niet door een dokter kunnen worden genezen”. De heer Maasbach vertelt dat hij een vriend heeft, die arts is en die dikwijls zijn hulp inroept als hij hoofdpijn heeft. Dan legt hij hem (de arts derhalve) de hand op en zij bidden.

Over zijn volgelingen, die (nog) geen genezing hebben gevonden zegt Maasbach o.a. „Als er geen genezing intreedt is een grondig zelfonderzoek geboden”.

Aan het einde van het gesprek waagt Maasbach het nog te zeggen over die trouwe ziel, mevrouw Feijtel: Maar misschien is het wel goed, dat zij uit dat gezin werd weggenomen.

Kwakzalvers leren elkaar 't vak

OOK IN ENGELAND zien kwakzalvers kans om een dikbelegde boterham te verdienen dankzij de goedgelovigheid van het publiek. Het zondagsblad *The People* heeft daar onlangs eens een boekje over open gedaan. Eric Tyson en een heel team van verslaggevers trok er op uit om gegevens te verzamelen over de kwakzalvers, die zich in telefoonboeken uitgeven als „dr” zus-en-zo. Het is ongelooflijk, constateert het blad, maar de wet laat ze begaan. En even ongelooflijk klinkt het dat duizenden zieken vertrouwen in hen stellen — en goed geld er voor neertellen.

Aan het slot van het artikel wordt vermeld, dat het werk van deze „medicijn-mannen” zó lucratief is, dat speciale scholen zijn georganiseerd om alle trucjes te leren aan anderen, die bereid zijn om zich in hun gelederen te scharen. Zulk een instelling is de Brantridge Forest School in Balcombe, Sussex. Een van de „dokters”, die het Londense zondagsblad aan de kaak stelt, Henryk Stanton in Farnborough, Hants., kreeg hier zijn opleiding. Twee ingelijste diploma's sierden dan ook de muur van zijn „spreekkamer”: een diploma voor hypnotherapie, en een voor homeopathie! Dat geeft hem het recht achter zijn naam de letters H.D. of D.Ho.M. te zetten...

Ook kosmische kennis

EEN ZEKERE BRUCE COPEN heeft de leiding van de school, die correspondentie-cursussen biedt over onderwerpen als: radiesthesia, „radio-nics”, kleurgenezing en kleurenpsychologie, dieet en voeding, kruidengeneeskunde, medische hypnose, „naturopathie”, genezen zonder medicijnen, praktische homeopathie, psychotherapie, „cosmic mastery”, „super-science”!

De kosten variëren van ruim drie tot 21 pond. Men kan zijn examen afleggen op een magnetische band die men opzendt naar de school.

Om nog even terug te komen op die meneer Stanton in Farnborough: In zijn spreekkamer staat een grote kast met kruidenpillen en -poeder. Er is ook een gemakkelijke stoel, waarop de patiënten tijdens het consult kunnen uitrusten. Wie geen gelegenheid heeft „dokter” Stanton persoonlijk te bezoeken kan een vragenformulier invullen met zijn ziektegeschiedenis. Tegen betaling van een pond behandelt Stanton hem dan per post.

Tegen de verslaggever van *The People*, die telefonisch te horen had gekregen dat hij met „dr.” Stanton sprak, gaf de „natuurgenezer” toe, dat hij geen arts was. Hij bleek in Polen geboren te zijn en eigenlijk Staniwiski te heten. Na de oorlog had

hij in Engeland eerst als kelner gewerkt. Naderhand stond hij op een markt, had zich in een plaats in Surrey gevestigd als reparateur van klokken en horloges, maar had daarna in tweedehands auto's gehandeld. Zes maanden voordat de verslaggever hem bezocht was hij begonnen als „health peddler” oftewel gezondheids-marskramer...

Umckaloabo tegen t.b.c.

THE PEOPLE VERTELT ook hoe een kwakzalversmiddel tegen tuberculose nog altijd wordt verkocht. In het boek dat onze vereniging uitgaf over de kwakzalversmiddelen, onderzocht door E. J. Abrahams, werden in 1931 niet minder dan 37 „middelen tegen de tering” genoemd. In Engeland heeft de Britse standsorganisatie van medici, de British Medical Association zestig jaar geleden al de staf gebroken over Umckaloabo, dat z.g. tegen de tuberculose zou helpen. Volgens de deskundigen van de BMA was het een waardeloos geneesmiddel.

Dat belet de zoon van de man, die het zestig jaar geleden in de handel bracht, echter niet om er nu nog zaken in te doen. De vader werd herhaaldelijk veroordeeld, in Zuid-Afrika, in Londen. In de Verenigde Staten werd hem het gebruik van de post om zijn middel bekendheid te geven ontzegd.

Een „patiënt”, die zich op instructie van de schrijver van het artikel in *The People* om behandeling aanmeldde bij Charles E. Stevens te Wimbledon — de zoon van de bewuste vader — ontving hierop een formulier met meer dan vijftig vragen. Met de hulp van een arts werd het formulier ingevuld; de symptomen waren die van een patiënt in een vergevorderde staat van t.b.c. Zonder passende medische behandeling zou zo'n patiënt na een jaar, anderhalf jaar komen te overlijden.

Fles met bruin vocht

STEVENS UIT WIMBLEDON accepteerde de patiënt. De behandeling zou ruim drie pond per maand kosten of bijna acht pond voor een voorraad van drie maanden. De voorraad voor één maand bleek te bestaan uit een fles met een bruin vocht. Driemaal per dag moest men daar iets van innemen. In een begeleidende brief heette het dat Stevens geen garantie voor genezing kon geven, maar wel werd medegedeeld dat een groot aantal patiënten, die eens door de dokter waren opgegeven, nu dankzij Umckaloabo een goede gezondheid genoten.

Een analyse bracht aan het licht dat de inhoud van de fles in hoofdzaak bestond uit water, alcohol en glycérine alsmede 3.21 pct. van een droog extract van de Afrikaanse wortelplant Umckaloabo. Een zegsman van de British Medical Association bevestigde, dat men nog altijd het ongunstige oordeel over dit kwakzalversmiddel handhaafde. Stevens gaf het geld terug toen de „patiënt” na een maand de „behandeling” niet meer wenste voort te zetten.

De schrijver in *The People* hoorde van *The British Medical Association* dat deze organisatie het op hoge prijs zou stellen wanneer de overheid, zoals in Amerika geschiedt, een onderzoek zou instellen naar de reden waarom het publiek nog altijd naar kwakzalvers loopt. En dat in een tijd, dat de medische wereld over zulke grote mogelijkheden beschikt. Eric Tyson van *The People* voegt er aan toe: Zulk een onderzoek had naar mijn oordeel reeds lang moeten worden gehouden.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buitter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 12

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

NWP BEGON HANDELTJE

„Grijpt deze U door de NWP geboden kans om uw inkomen te vergroten”

SEDERT KORT drijft de N.W.P. (Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Genezers, vroeger Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers geheten) een handel in „geneesmiddelen”. Alsof er geen wetgeving op dit gebied bestaat! Er is een afzonderlijke stichting voor in het leven geroepen, Naturalia genaamd. Deze stichting is gevestigd te Hilversum op de Van Lennep-laan 14. Dit is ook het adres van de N.W.P. en van het „Gezinstijdschrift voor harmonische leef- en geneeswijzen”, Lichaam en Geest, waarvan de heer K. T. van der Plaats de redactie leidt.

Naturalia verspreidde in maart jongstleden haar eerste bulletin met adviezen en mededelingen voor Naturalia-genezers. De adviezen tarten elke beschrijving: hier wordt de wet overtreden en hoe!

Wij laten hieronder een paar voorbeelden uit dit Naturalia-Bulletin no. 1 van maart 1968 volgen:

1. NIERSTENEN / GALSTENEN

Een patiënt met nierstenen kreeg van een genezer het middel Cartio. De nierstenen was hij na 3 weken inderdaad kwijt maar er bleken ook nog galstenen te zijn. De genezer vraagt: Welke indicatie moet worden gegeven?

A n t w o o r d : Doorgaan met Cartio, maar tevens Aversio voorschrijven als volgt: tweemaal per dag 20 druppels Aversio en eenmaal per dag 20 druppels Cartio. De Cartio is nog nodig omdat dit middel na 3 weken de nierstenen wel heeft vergruisd, maar de aandoening is nog niet geheel genezen. Een kruiden-therapie moet trouwens altijd nog enige weken worden voortgezet, nadat de pijn of klachten zijn verdwenen. Ontsla de patiënt dus nooit te vroeg!

2. MAAGZWEER

Een cursiste schrijft, dat zij een maagzweer-patiënt Postula heeft gegeven. De patiënt reageert hierop bijzonder goed, de bloedingen zijn veel minder geworden, maar toch niet helemaal verdwenen. Zij

vraagt wat hier verder aan te doen valt.

A n t w o o r d : De juiste indicatie is in dit geval: tweemaal per dag Postula en tweemaal per dag Mostatie. Mostatie is namelijk een middel tegen alle bloedingen. Maagbloedingen zijn — zoals bekend — te herkennen aan de zwarte ontlasting. Mostatie moet dus gegeven worden, totdat de ontlasting normaal is. Postula zal een maagzweer als regel in 14 dagen genezen, maar met dit middel moet de patiënt dan toch nog enige weken doorgaan, om herhaling te voorkomen.

3. BLOEDINGEN

Welk een verrassend effect Mostatie heeft bij bloedingen, illustreerde

de heer Bogaerds met een voorbeeld uit zijn eigen praktijk. In zijn wachtkamer was een patiënte flauwgevallen. Zij werd naar de spreekkamer gebracht en de heer B. stelde een menstruele bloedstolling vast. Weer bijgebracht liet hij de patiënte de inhoud van een heel flesje Mostatie met wat heet water in één keer opdrinken. Na een klein half uur was de patiënte geheel opgeknapt.

De cursusleider antwoordt

DEZE DRIE voorbeelden geven al een duidelijke aanwijzing hoe hier op de ergerlijkste wijze kwakzalverij wordt bedreven. Een cursiste van de cursus, die de NWP organiseert moet even om raad vragen bij de „genezer” Bogaerds! Het is onverantwoordelijk: hier wordt met mensenlevens gespeeld.

Blijkens het Bulletin werden de tien daarin opgesomde vragen alle behandeld tijdens de les physiotherapie van de NWP-basisopleiding van 3 februari j.l. En wel als antwoord op ontvangen brieven van genezers en cursisten. En dat wil dan met veel omhaal van woorden zich bij de staatscommissie-Peters aandienen als serieuze kandidaat voor een zekere erkenning! Als ooit duidelijk is gebleken hoe hier met de volksgezondheid een spelletje wordt bedreven, dan is dat wel hier, waar de heer Bogaerds eventjes enige gevaarlijke bloedingen behandelt.

VERVOLG VOLGENDE BLZ.

Uw contributie over 1968

kunt U voldoen door storting op postgiro **3 2 2 3 7** van de penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Argonautenstraat 19a te Amsterdam-Zuid (Gemeentegiro Amsterdam K 1671)

SCHRIJF VANDAAG NOG UW GIRO'TJE MET F 7.50 UIT!

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

NWP BEGON HANDELTJE

VERVOLG VAN VOORPAG.

Zenuwen op de maag

ZENUWEN „OP de maag” — ja, ook dat wordt behandeld. „Het stellen van een juiste diagnose is dus bij de kruidentherapie van groot belang” leraart de heer Bogaerds. Men komt ook te weten hoe de genezer te werk gaat. De patiënt komt op het spreekuur en zegt: „de dokter zegt: het zijn allemaal zenuwen”. De genezer duikt in zijn boek, het Naturalia-Vademecum en daarin staat tegen zenuwstoornissen RANIMULA. Dat heeft de NWP in voorraad, de genezer schrijft het voor. Maar het heeft niets geholpen. De genezer is nu teleurgesteld in zijn leverancier, de stichting Naturalia.

Kom, kom, zegt de heer Bogaerds, die de patiënt natuurlijk niet gezien heeft, maar niet om een praatje verlegen zit. Er is niet genoeg aandacht aan de patiënt besteed! Bij navraag bleek, dat die patiënt ook over hartkloppingen klaagde. De genezer had dus ARTERINE moeten geven, tegen nerveuze hartkloppingen.

Tegen epilepsie heeft men ook iets, Vengor en Hepar, aldus het antwoord aan een andere cursiste, die daarover raad inwint bij de alwetende heer Bogaerds.

Allerergerlijkst is het geval van een zeer gevaarlijke aandoening, die wij onder nr. 9 van het Bulletin vermeld vinden. Wij nemen het hier in zijn geheel over.

9. PROSTAATVERGROTING

Een cursist-physiotherapeut heeft een oude heer met prostaatvergroting Purgor gegeven, volgens advies van het Vademecum. De patiënt kreeg prostaatbloedingen en durft nu het middel niet meer te gebruiken.

A n t w o o r d : Deze bloedingen zijn zeer beslist niet het gevolg van het gebruik van Purgor. Purgor is geen nieuw middel, maar is reeds tientallen jaren in de praktijk beproefd en een prachtmedicijn gebleken bij nierontsteking, blaascatarrah en prostaatlijden. Het is volkomen uitgesloten, dat deze patiënt door Purgor een bloeding heeft gekregen, daarvoor moet een andere oorzaak aanwezig zijn of zijn geweest. Purgor geneest juist — uiteraard bij regelmatig en voortgezet gebruik — bloedingen van de urinewegen en de behandeling van

deze patiënt moet derhalve met Purgor consequent worden voortgezet.

Men kan slechts diep medelijden hebben met de oude man, die zich in zijn nood heeft gewend tot deze „cursist” van de heer Bogaerds. En dit alles geschiedt dan onder de hoede van de brave NWP, die notabene een vertegenwoordiger heeft in de staatscommissie-Peters, de commissie die moet nagaan of de onbevoegden soms een brevetje van bevoegdheid moet worden gegeven. Omdat de onbevoegden zo fijn kunnen babbelen met de patiënten, waar de opgejaagde huisarts immers geen tijd voor zou

---

„De natuurgenezers, die zijn aangesloten bij de NWP (...) doen hun werk zeker niet in de eerste plaats om het geld. Zij beschouwen de kunst van het genezen, hun kunst van het genezen, in de allereerste plaats als een apostolaat”.

K. T. van der Plaats, directeur NWP, in weekblad Illustratie, 6 april 1968.

---

hebben. Omdat ze, anders dan die orthodoxe, officiële geneeskunde, denken aan de hële mens, niet alleen maar om de genezing van een ziek orgaan...

Prostaatbloedingen? Doorgaan met Purgor!

Maagbloedingen? Nog maar een flesje Mostatie leegdrinken!

Schrijf uw ervaringen op!

AAN HET slot van dit Bulletin wordt verzocht om bijzondere ervaringen met Naturaliamiddelen op te schrijven en aan Naturalia te Hilversum te zenden.

„In ons volgend Bulletin zullen wij ze gaarne bespreken”. En dan verder leest men o.a. nog, dat men voor 100% kan vertrouwen op de Naturalia-middelen. „De NWP weet wat zij doet. Zij laat haar genezers geen onnodige risico's lopen. Naturalia-middelen zijn ongevaarlijk, betrouwbaar en vooral zeer geneeskrachtig!”

Deze natuurproducten, zoals ze aangeduid worden, worden alleen geleverd aan NWP-natuurgenezers, die zijn ingeschreven bij de Vakgroep Phytotherapie / Homoeopathie der NWP alsmede tijdelijk aan cursisten van de NWP-basisopleiding voor natuurgenezers, gedurende de duur van de cursus. De prijzen zijn ook vastgesteld. Dat wil zeggen dat de meeste plantenextracten de aangesloten genezer op drie gulden inkoop komen te staan. Bij verkoop moet hij

f 6,— in rekening brengen. De wondzalf Pericum echter kost hem inkoop f 1,75; hij moet f 2,75 in rekening brengen; dezelfde prijzen gelden voor Verrucon, wrattenzalf.

„Uw aanzien stijgt snel”

IN EEN afzonderlijke circulaire heeft Naturalia de plantenpreparaten aanbevolen. In die circulaire, die het aangevraagde Vademecum vergezelde, wordt er op gewezen dat het gebruik van die Naturalia-middelen leidt „tot betere resultaten in gevallen, welke U vroeger moest afwijzen (nierstenen, aambeien, jeugdpuistjes, wratten, brandwonden enz.) of wel een werkelijke behandeling van vele maanden vergde (té) veel van Uw krachten en van het uithoudingsvermogen van de patiënt (eczeem, algemene zwakte, migraine, blaasontsteking, voorhoofdsholte-ontsteking, darmverstopping, slechte eetlust, klierziekte, maagzweer, oedeem enz.). Al dergelijke ziektegevallen kunt U met Naturalia-middelen in redelijk korte tijd met veel minder inspanning genezen, waardoor Uw reputatie als natuurgenezer snel in aanzien stijgt. In Amsterdam en Vlaardingen hebben enkele NWP-magnetiseurs dit reeds na enkele weken „Naturalia” tot hun aangename verrassing kunnen vaststellen”.

Het gratis artsenmonster

DE HEREN zijn zozeer van de verbluffende resultaten van de middelen overtuigd, dat zij bereid zijn om van enige middelen gratis monsterzendingen te sturen. (Ja, zelfs het woord „artsenmonster” ontbreekt niet). Maar dan moet men ze wel laten toepassen en de resultaten te zijner tijd eens mededelen. Bij de genoemde middelen behoren Restula en Cartio, boven reeds genoemd bij de aanhalingen uit het Bulletin met de mededelingen van de heer H. L. Bogaerds. Deze heer Bogaerds is iemand uit het Zuidhollandse Numansdorp, die reeds 35 jaar op het „genezers”-pad is. Hij treedt nu voor de NWP op als leider van de z.g. basiscursus, die door de NWP wordt gegeven in het winterhalfjaar op zaterdagen om de veertien dagen in de Gregoriusschool in de Nobel-dwarsstraat 9 te Utrecht.

Om het bestellen van de Naturalia-middelen te stimuleren wordt vermeld, dat een NWP-genezer in Vlaardingen in drie weken een omzet van 3200 gulden bereikte (dat is voor hem f 600,— winst) „en die omzet stijgt nog voortdurend”.

„Grijpt deze U door de NWP geboden kans om uw inkomen te vergroten”.

HET BIJGELOOF IS ONS ALLER VIJAND

Onder de titel „De parapsychologie, bijgeloof of wetenschap” hield de heer M. Paulissen uit Voorburg onlangs een radiovoordracht op uitnodiging van De Vrije Gedachte. Het verheugt ons, dat wij in de gelegenheid zijn de tekst van deze boeiende voordracht hieronder in haar geheel af te kunnen drukken. Tot voor kort was de heer Paulissen bestuurslid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

De parapsychologie houdt zich bezig met het onderzoeken van verschijnselen, die wellicht vroeg of laat door de normale wetenschap, b.v. de psychologie kunnen worden verklaard. Zo lang men nog te weinig weet van het onderbewustzijn, van intuïtie, emoties e.d. kunnen er allerlei speculaties ontstaan betreffende voorgevoelens, helderziendheid en wat dies meer zij. Mijn bezwaar tegen de parapsychologen is, dat zij te ongeduldig zijn, als het ware een voorschot nemen op de resultaten van het normale wetenschappelijk onderzoek. Zij accepteren te gemakkelijk zogenaamde bewijzen om er — zeer onwetenschappelijk — op hun wijze propaganda mee te bedrijven.

Hierdoor zijn zij mede schuldig aan het bevorderen van bijgeloof in allerlei vorm. Het begint reeds met de ordinaire kwakzalverij, het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. De wonderdokters, die talrijke slachtoffers en onpeilbaar menselijk leed op hun geweten hebben, beroepen zich in vele gevallen op het bezit van bijzondere gaven, waarvan de parapsychologen — en zij alleen — het bestaan erkennen. Zogenaamde successen van kwakzalvers, overigens medisch nog nimmer aangetoond, worden grif verder verteld en versterken niet slechts het geloof in de kwakzalverij, maar het bijgeloof in het algemeen.

Vlucht uit de werkelijkheid

BIJGELOOF IS een vlucht uit de werkelijkheid. Mensen in grote geestelijke nood, in bijna ondragelijke spanning verkerend, vertonen de neiging een oplossing te verwachten van een of ander wonder. In tijden van grote maatschappelijke en economische spanningen blijken vele mensen plotseling bereid te geloven in politieke wonderdokters. Waar dit toe leiden kan, weten we maar al te goed uit het jongste verleden.

In het persoonlijke vlak zien we mensen in bijna onoverkomelijke moeilijkheden hun toevlucht zoeken bij helderzienden, waarzeggers, paragnosten of hoe zij zich ook plegen te noemen. Bedriegers puren een rijk bestaan uit de nood en het leed van hun medemensen. De parapsychologen zijn hiervoor medeverantwoordelijk, zolang zij het oirbaar achten hun onbewezen conclusies te propageren

in lezingen, artikelen en populaire geschriften. Zij bevorderen het bijgeloof en houden de mensen af van handelen volgens redelijke maatstaven. Want het gezonde menselijke verstand is onze enige mogelijkheid om het leven met al zijn problemen te doorgronden en de redelijk-zedelijke normen te vinden voor ons menselijk gedrag. Alle gefantaseer over zaken, waar gewone mensen toch niets van begrijpen, waarin we dus domweg moeten geloven, zijn strijdig met de menselijke verantwoordelijkheid en dus verwerpelijk.

Emotionele reacties

EEN GESPREK over de parapsychologie, hoe het ook wordt opgezet, schijnt altijd emotionele reacties op te moeten roepen. Dit is toch wel merkwaardig, want het onderwerp vraagt als het ware om een nuchtere, zakelijke behandeling. De parapsychologie heeft betrekking op een nevengebied naast de normale menselijke bewust-

zijnsverschijnselen. Onderwerpen als buitenzintuigelijke waarnemingen en helderziendheid in tijd en ruimte staan in het centrum van de parapsychologische belangstelling. Daar kan niemand bezwaar tegen hebben.

Hoe meer dit gebied wetenschappelijk wordt onderzocht, des te minder aanleiding is er tot het ontstaan van bijgeloof in welke vorm ook. Maar dan mogen we toch wel verlangen, dat de onderzoekers uiterst kritisch te werk gaan en dat zij de voorlopige conclusies van hun onderzoek niet gaan etaleren als wereldschokkende feiten. Want **feiten** heeft de parapsychologie nog nooit aan het licht kunnen brengen. Wel allerlei vooronderstellingen, steunende op zogenaamde bewijzen, die reeds bij een eerste kritisch onderzoek bezwijken.

Hoog van de toren blazen

TYPISCH IS b.v., dat de parapsychologische literatuur wemelt van verhaaltjes, die we overal en bij elke auteur over dit onderwerp aantreffen. Recent materiaal, houdbare bewijzen zijn echter nergens te vinden. Toch durft men het aan in boeken en artikelen hoog van de toren te blazen. De vermeende resultaten van de parapsychologie worden voor het publiek toegankelijk gemaakt, al heeft men wetenschappelijk gezien niet meer aan te bieden dan een handvol lucht.

Door zich zo opzichtig van de publiciteit te bedienen geven de parapsychologen blijk van een gebrek aan de bescheidenheid, die elke onderzoeker past en tevens van een betreurenswaardig tekort aan verantwoordelijkheidsbesef. Wanneer een sensatiekrant hele verhalen schrijft over een zogenaamd spookhuis en er dan een meneer Tenhaeff bijsleept om te getuigen, dat het voorkomen van

ZIE VOLGENDE BLZ.

Zij blies het vlammetje uit

MOET MEN, als men vuur geeft in een gezelschap rokers en rooksters, de lucifer gediensig uitblazen, zodra de derde aan de beurt is? Het betekent immers, volgens een nog niet zo erg oud bijgeloof, ongeluk wanneer men die derde vuur geeft van hetzelfde vlammetje?

Onlangs was de voormalige balletdanseres Galina Oelanowa, die als de first lady van het Russische ballet wordt gekarakteriseerd, in Amsterdam. De balletmedewerker van Het Vaderland, de heer N. de Wal, had een langdurig gesprek met haar. Er was bij het gesprek ook een tolk aanwezig.

„Wanneer ik als derde mijn sigaret aan hetzelfde vlammetje wil aansteken blaast mevrouw Oelanowa het vuur vlug uit”, vertelt de heer De Wal. Bijgeloof kent geen grenzen. De meeste theatermensen en (als ik het wel heb, schrijft hij) alle balletbeoefenaren zijn bijgelovig. Galina Oelanowa meent dat deze Zuil des Bijgeloofs uit de eerste wereldoorlog stamt. De Wals informaties reiken tot de Boerenoorlog. Scherpshutters zouden, als zij een vlammetje zagen oplichten, de derde man treffen.

Het bijgeloof is ons aller vijand

**Telegram
van Boltini**

VERVOLG VAN OMMEZIJDE

echte spookverschijnselen heus geen verwerpelijke gedachte is, dan mogen we zo'n uitspraak volstrekt onverantwoordelijk noemen. Op deze wijze wordt namelijk het bijgeloof in de hand gewerkt.

Een onbetrouwbaar verhaal

JA MAAR, hoor ik al zeggen, de parapsychologie wordt toch aan enkele Nederlandse universiteiten gedoceerd en kan dus niet zo maar van de tafel worden geveegd. Inderdaad, in Utrecht was dr. Tenhaeff bijzonder hoogleraar. Dat wil zeggen hij bezette een bijzondere leerstoel, die echter in het kader van de officiële universitaire opleidingen volstrekt geen rol speelde. Op 5 oktober 1953 hield de heer Tenhaeff een intrede, getiteld „Kanttekeningen bij een spontane paragnostische ervaring van een 17e-eeuwse zeevaarder”. Hierin beschrijft hij een zgn. voorspellende droom, waaraan hij uiteraard zijn conclusies verbindt.

In december 1953 antwoordde de heer P. Spigt hierop met een artikel in „De Nieuwe Stem”, waarin hij aantoonde, dat de door Tenhaeff geraadpleegde bron onnauwkeurig en onbetrouwbaar was; dat het onbetrouwbare verhaal bovendien verkeerd gelezen was en dat de onjuiste weergave van een betwistbaar verhaal onmogelijk dienen kan als voorbeeld van helderziendheid. In maart 1954 reageerde de heer Tenhaeff hierop met een artikel, waarin hij onhandig om de kern van de zaak heendraaide.

In het Italiaanse dorpje

TYPEREND VOOR de internationale parapsychologische literatuur is de vaagheid en ontoereikendheid der bronvermelding. Het wemelt erin van zinsneden als de volgende:

„In 1862 gebeurde het volgende in het Italiaanse dorpje X. Een als zeer betrouwbaar bekend staande dame, de gravin Y. droomde op een nacht...”

„In een voorstad van New York woonde een jonge man...”

„Het geval deed zich voor in Roemenië. Op een dag...”

Enzovoorts, enzovoorts. Exacte gegevens ontbreken veelal, contrôle achteraf is nauwelijks mogelijk. Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat de heren parapsychologen tot elke prijs willen bewijzen wat zij geloven. Zij weten reeds bij voorbaat wat zij achteraf denken te kunnen bewijzen. Misschien aanvaardden zij daar-

om de grootste vaagheden als „bewijs”. Zij vormen eerder een sekte van gelovigen dan een kring van wetenschappelijke onderzoekers. Het gesol van de heer Tenhaeff met de zgn. paragnost Croiset spreekt in dit opzicht boekdelen.

Ontmasker de kwakzalvers

MEN WIL kennelijk desnoods (misschien onbewust) ten koste van de waarheid bewijzen, wat niet te bewijzen is. Daarom: de parapsychologen dienen zich voorlopig te beperken tot hun onderzoek en zich niet in te laten met propaganda voor hun geloof in het bovennatuurlijke. Het ontbreken van feiten en bewijzen voor hun stellingname moge hen manen tot de uiterste voorzichtigheid. Zij dienen door hun optreden in het openbaar geen voedsel te geven aan het bijgeloof in welke vorm ook.

Integendeel, zij zouden op hun wijze kunnen bijdragen aan de bestrijding van het bijgeloof door mee te helpen aan de ontmaskering van de kwakzalvers. Wat zij weten van bedrog en zwendel op hun terrein brengen zij jammer genoeg niet in de openbaarheid. Door dit wel te doen zouden zij het algemeen belang een grote dienst bewijzen. Vooral indien zij tevens hun verwarrende publicaties over onbewezen zaken staakten. Zij zouden daarmee de wetenschappelijke beoefening van hun vak dienen en het altijd dreigende gevaar van toeneemend bijgeloof helpen bezweren.

Wij allen hebben er belang bij, dat de mensen leren leven volgens zelfgekozen redelijk-zedelijke maatstaven. Daarom is het bijgeloof ons aller vijand.

M. PAULISSEN

Hij wil zo graag arts zijn . . .

EEN 35-JARIGE assistent-accountant Hendricus V. uit Den Haag, die zich vorig jaar zonder arts te zijn, wist te laten aanstellen als controle-rend geneeskundige bij het GAK en het Sociaal Fonds voor de Bouwnijverheid, is eind januari opnieuw aangehouden. Nu wegens diefstal van recepten en briefpapier van het Wilhelmina-Gasthuis in Amsterdam.

V. werd begin december na een voorarrest van drie maanden door

de Amsterdamse rechtbank ontslagen van rechtsvervolging nadat de officier van Justitie een jaar gevangenisstraf wegens oplichting tegen hem had geëist.

Onmiddellijk na zijn vrijlating begon V. pogingen te doen bij particuliere bedrijven een werkkring in het medische vlak, o.a. als artsbezoeker, te krijgen, waarbij hij zich volgens de centrale recherche opnieuw uitgaf voor arts. Ook kon

hij niet nalaten rond te dwalen op de terreinen van de gemeentelijke ziekenhuizen.

Op zekere dag werd hij aangetroffen op het terrein van het Binnengasthuis. Bij een controle bleek toen dat hij in het bezit was van recepten- en briefpapier van het Wilhelminagasthuis. Tegenover de recherche voerde V. volgens het Nieuwsblad van het Noorden ter verontschuldiging aan, dat hij nu eenmaal graag als dokter gezien wilde worden.

De dood van Lou de palingboer

DE DOOD van Lou de Palingboer, leider van de Lou-sekte, omringd door zijn getrouwen, lijdend aan longontsteking, maar zonder enige medische verzorging, gaf circusdirecteur Toni Boltini aanleiding om een telegram aan de minister van justitie te sturen. De tekst luidde als volgt:

„Is het de minister bekend, dat een vermoedelijk niet geestelijk volwaardig persoon, zich noemende Lou de Palingboer en zich uitgevende voor God, is overleden?”

„Dat, eveneens niet geestelijk volwaardige personen, ondanks het feit dat deze man ernstig ziek was en zeer dringend behoefte had aan medische hulp, de medici verboden hebben in te grijpen?”

„Is de minister niet van oordeel dat hier een moord is gepleegd door meerdere personen door het onthouden van medische hulp aan deze man en is de minister bereid te onderzoeken of een dergelijke misdaad in de toekomst is te voorkomen?”

„Is de minister voorts ook bereid te onderzoeken of maatregelen getroffen kunnen worden tegen paragnosten en natuurgenezers, die zonder medici werken en zodoende de grote massa op een afschuwelijke wijze bedriegen, waardoor veel onheil wordt aangericht?”

„Is de minister ten slotte niet van oordeel dat het tijd wordt een commissie van intelligente mensen te benoemen, die adviseren kunnen voor de te nemen maatregelen?”

ASTROLOGEN DOEN ZAKEN MET ZAKENLIEDEN

HUN KUNST is geen knip voor de neus waard, moet, in 1540, Luther over de astrologen verklaard hebben. Onlangs wijdde Elseviers Weekblad — het deel voor de zakenman bestemd! — een hele bladzijde aan het verschijnsel van de astrologie, die een relatie veronderstelt tussen de sterrenwereld en wat er op aarde gebeurt, in het bijzonder wat het menselijk bestaan betreft. Eén van de vele pogingen van de mens zich temidden van de vele wisselvalligheden, die hem omringen en bedreigen vaak wat zekerheid te verschaffen.

Tallose zakenlieden in de Bondsrepubliek zouden astrologen raadplegen. Men doet wel 'n tikkeltje stiekem — in een andere stad, des avonds na het invallen van de duisternis... Zulke sterrenwichelaars krijgen soms ook de gelegenheid de geboortehoroscoop na te trekken van nieuw te benoemen functionarissen in het bedrijf.

De laatste tijd heeft zich, nog altijd volgens het artikel in Elseviers Weekblad, in de „branche” een soort specialisatie ontwikkeld. In Zürich heeft zich bijvoorbeeld de beurs-astroloog Fridolin Nauer gevestigd. Beursmensen, bankiers en beleggers kunnen van hem van te voren te weten komen wanneer Wallstreet slap wordt en waar en wanneer men er het beste aan doet in Europa zijn kansen te wagen.

Met Fridolin ter beurze

„FRIDOLIN” GEEFT desgewenst een zorgvuldig tijdrooster voor disposities aan de beurs. Volgens hetzelfde artikel zouden schadeverzekeringsmaatschappijen verzekeringsastrologen in dienst hebben die precies voorspellen, wanneer catastrofes plaats vinden.

In Duitsland is een Bond van Duitse

astrologen en het Kosmobiosofische Genootschap — beide organisaties geven diploma's uit. Deze plegen in de spreekkamers van de astrologen keurig ingelijst te hangen. Voor een korte jaarhoroscoop betaalt men in de Bondsrepubliek de bescheiden somma van 25 DM, voor uitgebreide horoscopen worden 35 tot 50 mark gevraagd. Een levenshoroscoop kost eveneens zo'n 50 DM. Adviezen voor industriële bedrijven bewegen zich zelden boven de 200 DM. „In vergelijking met de honoraria van andere adviserende beroepen is het dus een betrekkelijk goedkoop vermaak iets over zijn toekomst te weten”, constateert de schrijver van het artikel.

In de Bondsrepubliek worden jaarlijks vermoedelijk wel 200.000 astrologische kalenders gekocht. De lezerskring van astrologische bladen wordt op minstens 100.000 geschat — zo op het oog een hoog cijfer, maar men vergeet niet, dat de Bondsrepubliek zestig miljoen inwoners telt.

Hein Hintjes was met goud behangen

EIND MAART overleed op 78-jarige leeftijd in het Wilhelminaziekenhuis te Nijmegen de dichter en gebedsgenezers Hein Hintjes. Het Nijmeegs Dagblad noemt hem een schilderachtige volksfiguur die in wijde omgeving van de stad bekend was. Vorig jaar trad hij ook nog op in het televisieprogramma „Voor de vuist weg” van Willem Duys.

Het leven van Hintjes is altijd nauw verbonden geweest met het geloof. Als jongeman, toen hij nog was aangesloten bij de Gereformeerde Kerk, trok hij al de straat op om het evangelie te verkondigen.

Toen zijn vrouw in de jaren twintig overleed en hij met vijf kinderen achterbleef, voorzag hij in zijn levensonderhoud door als straatzanger met zelfgemaakte liederen de dorpen af te gaan. Ziekte beschouwde hij als een kastijding des Heren en als een

Nog een ander cijfer: in totaal werken in West-Duitsland 400 „erkende” astrologen, wat dat ook moge inhouden.

Confectie-horoscopen

DE GROTE massa neemt genoeg met confectie-horoscopen, die men in de geïllustreerde weekbladen kan aantreffen. 't Klopt wel eens — en dan vertelt men het aan zijn vrienden en wanneer het niet klopt: welaan, dan houdt men het voor zichzelf. En zo zal het ook wel gaan met het „maatwerk” op de horoscopenmarkt.

Tenslotte nog een paar aanhalingen tegen de astrologie. Tacitus had het in zijn tijd, de eerste eeuw van onze jaartelling, al over „het bedriegelijk mensentype van de astrologen”. En Goethe dichtte in Faust II:

*Könnt ich Magie von meinen Pfad
entfernen,
Die Zaubersprüche ganz und gar
verlernen
Stünd ich, Natur, vor Dir, ein
Mann allein
Da wär's der Mühe wert, ein
Mensch zu sein. (...)
Nun ist die Luft von solchem
Spuk so voll
Das Niemand weisz, wie er ihn
meiden soll.*

boodschap waarop hij biddend een antwoord wilde verkrijgen.

Zijn donkere woonkamertje in de Tweede Walstraat hing vol ingelijste dankbetuigingen.

Geld nam Hein Hintjes over het algemeen niet aan, maar als iemand „per ongeluk” iets liet liggen was hij daar dankbaar voor. Vaak waren dat sieraden, die hij dan ook droeg. Men zag hem op straat met drie gouden ringen in beide oren, vijf kettingen om de hals en alle vingers vol gouden zegelringen.

De oude zwerver Hintjes wilde van niemand afhankelijk zijn. Pas de laatste weken begon hij erover te denken, zich toch maar in een bejaardentehuis te laten opnemen.

Door verval van krachten moest hij toen echter in het Wilhelmina-ziekenhuis worden verpleegd.

Als Nelja kijkt raakt het kompas over zijn toeren

NELJA, DE TOVENARES VAN DE SOWJET-UNIE

ONLANGS HOORDEN wij uit de mond van een onderzoeker, die zich bezig houdt met het te boek stellen van allerlei verschijnselen op het terrein van de volkskunde, dat hij ergens kwam en vroeg of er ook verhalen van toverij bekend waren. Maar in het nuchtere West-Friesland, waar de onderzoeker zijn vraag stelde, werd hem natuurlijk geantwoord, dat men daar niets van wist.

Tot het verhaal van Hendrik Ooievaar uit Berkhout te berde werd gebracht. Als Hendrik Ooievaar wilde, dat een paard met wagen de brug niet over reed, behoefde hij maar strak te kijken. En het paard bleef stokstijf voor de brug staan! De wonderbaarlijke krachten van deze Hendrik Ooievaar werden vroeger algemeen verteld.

Een van de aanwezige dames voegde aan het verhaal van de onderzoeker toe, dat, wanneer de melk niet wilde koken, haar moeder placht te zeggen: Hendrik Ooievaar gaat zeker voorbij.

Aan het hof van Tara

DE INSULAIRE Kelten in Ierland en Wales waren vertrouwd met het denkbeeld dat er magische bezweringen zijn gebonden aan een tijdskring van vier en twintig uur. Sint Patricius bijvoorbeeld, die de Ieren kerstende, ging volgens het Boek van Armagh in Tara, aan het hof van de hoge koning, tijdens het Paasfeest een soort wedstrijd aan met een tovenaars. Deze stelde voor om sneeuw te laten vallen op een bepaald veld. Patricius weigerde dit te doen buiten Gods wil. Maar de tovenaars veroorzaakte een sneeuwbuï door magische gezangen. De heilige Patricius zei daarop: We hebben het gezien, neem de sneeuw nu weer weg.

Vóór hetzelfde uur morgen kan ik de sneeuw niet wegnemen, antwoordde de tovenaars. Waarop, volgens het Boek van Armagh, Patricius al zegenend de sneeuw onmiddellijk verwijderde.

Men herkent hierin een oud thema; de macht van de christelijke heilige is groter dan die van de heidense tovenaars. Een onderwerp, dat men in zo menige hagiografie terug vindt. Het onderwerp „Betovering voor een etmaal” behandelde prof. dr. Maartje Draak een aantal jaren geleden toen zij in Amsterdam het ambt van buitengewoon hoogleraar in de Keltische taal- en letterkunde aanvaardde.

EN NU naar Rusland. Onlangs verhaalde de Moskowskaja Prawda dat een zekere Nelja Michailowa lucifers of wijnglazen in beweging kon brengen zonder ze aan te raken. Alleen maar door er naar te kijken. Nelja. Als Hendrik ja ja!

Men ziet het: niets nieuws onder de zon. Al weer enige tijd geleden is op de Nederlandse televisie een overeenkomstig verschijnsel gesuggereerd. Nelja concentreerde zich bij een van haar experimenten op een kompas. De naald draaide eerst wild in het rond en op slot van zaken zwaaide het hele kompas, met polsband en al, over de tafel!

OCCULTISME IN DE SOWJET-UNIE

Onder de titel Nelja, de tovenaars van de Sowjet-Unie hebben wij hiernevens het een en ander vermeld over de wonderlijke begaafdheden, die een ruim veertigjarige gehuwde vrouw in de Sowjet-Unie, Nelja Michailowa, worden toegeschreven. Wij laten hieronder een ironisch gesteld commentaar volgen, dat wij aantreffen in het Algemeen Handelsblad.

DE RUSSEN zijn weer eens in het occulte gedoken. Nu is het weer een dame van middelbare leeftijd, Nelja Michailowa, die ten tonele wordt gevoerd wegens haar buitengewone gaven. Zij kan namelijk voorwerpen naar zich toe „kijken”, een klok vlugger laten lopen en een kompasnaald rond laten draaien door er naar te turen. Volgens een Moskouse krant zijn de verrichtingen van de dame reeds gefilmd en door geleerden bestudeerd. De geheimzinnige vermogens van Nelja zouden zijn ontstaan toen zij in de oorlog ernstig werd gewond. Zij was marconiste bij een Russische tankeenheid.

Weliswaar is het blad in kwestie maar een plaatselijk blad (het heet de Prawda van Moskou), maar dit zegt weinig. In het verleden zijn berichten over occulte verschijnselen ook door de persbureaus Tass en Novosti verspreid en een maand geleden bevatte het in het westen verkochte geïllustreerde Novestiblad Sputnik (dat wat uiterlijk betreft, maar ook inhoudelijk op „The Readers Digest” lijkt) een serieus artikel over telepathie.

Novosti verspreidde een paar jaar geleden nog berichten over het leren

Is dit alles „fokoes”, zoals in het Russisch een goochelkunstje heet?

Neen, aldus een paar geleerden, die volgens een bericht van Associated Press uit Moskou zijn komen opdruiven om Nelja te verdedigen. Zij deed lucifers en een appel van een tafel onder wetenschappelijk toezicht liet zij zelfs een kleine buis van aluminium onder een plaat van glas bewegen. Nelja overtreft zelfs het Rijssense klokkenmysterie door de slinger van een klok stil te zetten, zonder dat zij iets anders doet dan er naar te kijken!

tijdens de slaap, weliswaar iets anders, maar toch ook thuishorend bij de „onbegrepen wonderen”.

VREEMD WORDT het als men er verantwoordelijke figuren in Rusland over aanspreekt. Zo vroegen wij destijds de chefredacteur wetenschap van Sputnik naar de herkomst van berichten over het slaapleren en het bekijken van kleuren met de vingers, iets dat toen juist „in” was als nieuwsverhaal. (Over het geblinddoekt lezen met de vingertoppen in de Sowjet-Unie hebben wij melding gemaakt in ons nummer van juni 1965. - Redactie Maandblad t. d. K.). Hij haalde de schouders op.

„Onzin”, zei hij. „U moet er niets van geloven”. „Ja maar, hoe zit dat dan”, vroegen wij, „hoe kan zo iets dan via het officiële kanaal van uw persbureau het buitenland bereiken?” „Och”, antwoordde hij, „er zijn nu eenmaal minder bekwame vakbroeders en je kunt nu eenmaal niet altijd weten wat zij precies de wereld insturen”.

TOEN HET nieuwe bewind kwam, na Chroesjtsjow, leek het even of het afgelopen was met de voorliefde voor occulte zaken. De wereldbekende Leningradse hoogleraar psychologie en onderzoeker van occulte verschijnselen prof. Bechterew, werd tenminste tweeënehalf jaar geleden naar huis gestuurd, toen hij het wat al te wild had gemaakt met „bewijzen” van telepathie.

Dat was geen kleinigheid, want de Bechterews zijn al generaties lang bekend. De vader van prof. Bechterew was een bekende psycholoog, naar wie het psychologische instituut in Leningrad, waarvan zijn zoon later directeur werd, werd vernoemd.

86-jarige wonderdokter is ook „goed” voor rijbewijzen

EEN ARTIKEL OVER de Betuwse wonderdokter Huib van Alfen te Echterd, verscheen onlangs in het Nijmeegs Dagblad. De thans 86-jarige man blijkt nog bijzonder spraakzaam en beroemt er zich op, dat mensen uit de hele wereld bij hem komen op het spreekuur. Behalve het, naar zijn zeggen, genezen van zieke mensen en dieren, heeft de oude heer er onlangs nog een nieuwe gave bij gekregen: hij helpt de mensen aan een rijbewijs!

Huib van Alfen, aldus vertelt het Nijmeegs Dagblad, is vast overtuigd van zijn gave. Al veertig jaar lang komen de mensen bij hem aan de deur: hij heeft ze allemaal geholpen.

Huib heeft een avontuurlijk leven achter de rug. Men ziet het hem niet aan, wanneer hij lui achterover in zijn praatstoel zit, maar in zijn jonge jaren heeft hij heel wat wilde streken uitgehaald. Toen hij 25 jaar was, vluchtte hij naar Afrika: „De grond werd me hier te heet onder de voeten. Ik had de baard van een politiemans in brand gestoken. Zodoende!”

Eerst alles biechten

VEERTIG JAAR GELEDEN was Huib nog een gewoon mens als ieder ander. Maar toen, tijdens een ernstige ziekte „voer de geest in hem”, zoals hij het zelf uitdrukt.

„Er kwam anders heel wat voor kijken hoor”, zegt hij. „Voordat je het hebt, moet je alles biechten en alle schuld bekennen”. Hij illustreert een en ander met een oud liedje:

„Er moet een grote strijd gestreden zijn
Zolang we hier beneden zijn
En veel gebed gebeden zijn
Wil het hierna voor ons vrede zijn”.

Liedjes en versjes gebruikt hij overigens te pas en te onpas tijdens het hele gesprek. Hij vertelt verder: „Ik was doodziek, lag met 42 koorts in bed en iedereen dacht dat ik dood zou gaan. En toen kwam de gave bij me.

Ik zei: „Ik hoef niet te sterven, ik heb verlenging gekregen”. Ze lachten me allemaal uit, maar het was zo. Vanaf die dag kon ik alles en iedereen genezen. Alleen kanker, daar kan ook ik niets aan doen”.

SOWJET- OCCULTISME

VERVOLG VAN BLZ. 18

Nu is het dus toch weer zover en in de Moskouse Prawda werden zelfs enige geleerden geciteerd, die verklaringen gaven voor de gaven van Nelja. Dr. Sitkowski bijvoorbeeld zei, dat het ging om „energie-uitstraling als gevolg van sterke fysisch-chemische reacties”. Een andere, niet met name genoemde geleerde had het over „elektrostatische activiteiten”. Hij zei dat men Nelja nog verder moest bestuderen. Nog maar even afwachten dus, besluit het Algemeen Handelsblad.

BLZ. 19 MAANDBLAD TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Nu is daar nog de „gave” bijgekomen van de rijbewijzen. „Ik help iedereen aan een rijbewijs. Er zijn er hier geweest die wel tien keer gezakt waren. Ik vraag ze dan waarom ze een rijbewijs willen hebben en als ze een goede reden hebben, dan zeg ik: „Ga maar gerust naar huis, je zult het halen”.

Er komen klanten

DE BEL GAAT en er komen twee „klanten” binnen: een man uit Maurik met z'n schoonmoeder. De vrouw heeft rode vlekken in haar gezicht en op haar borst. Huib staat langzaam op uit z'n luie stoel bij de kachel en gaat met bezwerende gebaren het gezicht en de borst van de vrouw aftasten. Terwijl hij bezig is, komen er vreemde klanken uit zijn mond, terwijl hij zwaar zucht. (De verslaggever is kennelijk discreet, hierbij aanwezig!)

Na een paar minuten is hij klaar: „Heeft u soms ook last van Uw been mevrouw?” De vrouw (67) antwoordt bevestigend. „Zie je wel, één brok zenuwen. Wacht maar ik zal 't been ook genezen” zegt Huib. Wanneer ook die zegenrijke arbeid is verricht, geeft de wonderdokter nog enige aanwijzingen.

„Dat been moet U twee keer per dag met heet water wassen. Die vlekken een paar keer per dag met teerzeep wassen. Over 'n paar weken bent U beter”.

De schoonzoon van de vrouw blijkt ook nog wat kwaaltjes te hebben. Geen nood. Huib behandelt ze met hetzelfde élan waarmee hij de vrouw heeft behandeld. „Moet ik verder nog wat doen?” vraagt de man. „Nee”, antwoordt Huib, „ik heb je nu in m'n macht en dat blijft zo”.

Vloekte vreselijk

WANNEER DE TWEE opgelucht zijn vertrokken, na de wonderdokter voor

zijn consult te hebben betaald, gaat Huib verder met zijn verhaal. „Ik heb eens een man geholpen die vijf jaar geleden had. Die vent vloekte vreselijk. Toen zei ik: „Eerst beloven dat je niet meer zult vloeken en dan zal ik je genezen”. Hij beloofde het en binnen vijf weken kwam hij op de fiets naar me toe, om me te bedanken”.

Een ander verhaal: „Een vrouw uit Londen kwam ten einde raad bij mij. Ze had wel 500 wratten op haar lichaam. Doktoren, specialisten, niets hielp. Ik heb haar binnen een week genezen”.

Ook vrouwen die geen kinderen kunnen krijgen, vragen Huib om raad. „Laatst kwam er een echtpaar, dat al vijf jaar getrouwd was en nog steeds geen kinderen had. Ik heb ze instructies gegeven en een maand later was de vrouw in verwachting. Toen ze vier kinderen had — binnen vier jaar — kwam ze weer bij me. Of ik iets kon doen, zodat ze geen kinderen meer zou krijgen. Ook daar heb ik voor gezorgd”.

Schapen en koeien

ZIJN VERHAAL BOET overigens wel aan waarde in, wanneer hij er op laat volgen, dat de echtgenoot een maand na het laatste consult stierf.

Ook met dieren heeft Huib grote ervaring. In zijn lange carrière als wonderdokter heeft hij al honderden schapen en koeien genezen. „Professoren hebben vermeld gestaan van mijn kunnen”, vertelt hij trots aan de luisterende verslaggever.

De dieren moeten wel lief zijn voor Huib, anders kunnen er vreemde dingen gebeuren. „Ik moest eens een waakhond behandelen voor een boer uit Opheusden. Dat beest begon te bijten. Ik heb hem toen aangekeken en sindsdien is hij geen cent meer waard. Het dier doet geen bek meer open. . .”

Huib vertelt graag en veel over zijn kunnen. Als je hem geloven moet, komen mensen uit de hele wereld bij hem op het „spreekuur”. Tien tot twintig mensen per dag is voor Huib een normale zaak.

Hij raakt wat slecht ter been („nee, daar kan ik zelf niets aan doen”), maar vroeger ging hij ook vaak op pad. Naar de mensen zelf toe. Nu laat hij ze liever bij zich komen. Op zijn oude boerderij te Echterd.

Toen de verslaggever wegging begon de oude heer oude liedjes te zingen. Hij is nog goed bij stem, de bejaarde wonderdokter. Zingen is zijn lust en zijn leven. Bij de burens gaat hij koffie drinken, om weer kracht op te doen voor morgen.

Fysio-therapeut had geen tijd om diploma te behalen

OOK EEN fysio-therapeut dient bevoegd te zijn. Diploma's worden niet zonder reden gevraagd. De heilgymnast-masseur F. H. W. uit Vorden heeft zich dezer dagen voor de kantonrechter te Terborg moeten verantwoorden, omdat hij zonder het vereiste diploma de werkzaamheden van een fysio-therapeut verrichtte. De waarnemend kantonrechter, mr. B. E. Zuure heeft hem een straf opgelegd, bestaande uit een geldboete van f 300,—, subsidiair 30 dagen hechtenis, waarvan f 200,—, subsidiair 20 dagen hechtenis voorwaardelijk met een proeftijd van een jaar.

Ter zitting sprak de getuige-deskundige, dr. H. Dijkhuis, geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid in Gelderland er zijn verbazing over uit, dat hij enige weken tevoren W. nog werkzaam had gezien als fysio-therapeut en wel in het ziekenhuis te Groenlo, zonder dat W. daartoe bevoegd was. „U staat daar zelfs aan het hoofd van een dergelijke afdeling”.

Tijdens de behandeling van de zaak voor de kantonrechter te Terborg bleek, lezen wij in de Graafschap-Bode, dat W. omstreeks begin 1965 een patiënt had behandeld op advies van de huisarts. Hij had de bestralingstechniek toegepast op een vrouwelijke patiënt, waarbij deze hulp dringend nodig was geweest. W. vertelde ter zitting, dat hij de cursus wel had gevolgd, maar nog geen examen had gedaan en dus niet in het bezit was en is van een Genootschaps-diploma of een aanvullend diploma. De verdachte zei, dat hij het diploma nog niet had behaald, doordat hij wegens zijn werkzaamheden geen tijd had gehad om een examen af te leggen.

De plaatsvervangend-kantonrechter mr. B. E. Zuure vond het een onlogische volgorde, dat W. zijn werk steeds uitoefende, terwijl hij hiertoe nog niet de bevoegdheden bezat.

De heilgymnast voegde er aan toe,

dat hij meerdere personen kende, die het beroep van fysio-therapeut uitoefenden, zonder dat zij in het bezit waren van het diploma. „Als de feiten nu niet verjaard waren, dan zou ik naar een lijstje met de namen van deze personen vragen en ook deze mensen door de politie laten opsporen” antwoordde de officier van Justitie mr. J. v. d. Berkhoff. De officier was verder van mening, dat verdachte bijzonder eigengereid gehandeld had en zich niet stoorde aan bepalingen. Hij zei, dat verdachte uitvoerig inlichtingen had moeten inwinnen omtrent het uitoefenen van dit

Laat de BEER maar brullen

IN DE internationale editie van Life troffen wij onlangs enige bijzonderheden over de instrumenten van de medicijn-cultus. Zij waren opgetekend door pater Nicolas Point, die in de jaren veertig van de vorige eeuw bekeringsarbeid verrichtte onder de Indianen in het Noordwesten van de Verenigde Staten (Idaho). De medicijn-man had de beschikking over zaken als de hoof van een hert en de klauw van een beer en hij maakte daarbij gebruik van het geluid van een dier, vreemde verdraaiingen van het lichaam, dreigende gebaren en vreemde geluiden. Wanneer bijvoorbeeld de medicijnkracht van de bereklauw van toepassing werd geacht voor de genezing van een wond, wierp de medicijnman zich op de ongelukkige patiënt als op een prooi en imiteerde dan zo nauwkeurig mogelijk het brullen en de woe-de van de beer.

beroep. Hij eiste een geldboete van f 500,— subs. 50 dagen hechtenis, waarvan f 300,— subs. 30 dagen hechtenis voorwaardelijk (proeftijd 2 jaar).

De advocate van verdachte zei in haar verdediging o.m., dat in de wet niet duidelijk was omschreven, welk examen men afgelegd moet hebben, voordat men als fysio-therapeut mocht optreden. Het feit was namelijk gepleegd in een tijdsbestek, waarin de wet op de fysio-therapie nog niet in werking was getreden. Dat haar patiënt na de inwerkingtreding van deze wet zijn praktijken toch nog uitoefende, betreunde zij eveneens. De kantonrechter zei tot verdachte, dat deze zijn werkzaamheden moest beperken tot praktijken, waartoe hij bevoegd was.

Directoraat-generaal volksgezondheid

DE MINISTER en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid hebben per 1 maart 1968 een wijziging in de departementale taakverdeling aangebracht. Daarbij zijn de Directoraat-Generaal voor Gezondheidszorg en voor Gezondheidsbescherming weer samengevoegd tot één Directoraat-Generaal van de Volksgezondheid.

De directeur-generaal voor de gezondheidszorg, Dr. P. Siderius, is met ingang van genoemde datum opgetreden als Directeur-Generaal van de Volksgezondheid.

De directeur-generaal voor de gezondheidsbescherming, Dr. J. Spaander, is van dit zelfde tijdstip af opgetreden als Directeur-Generaal van het Rijks-Instituut voor de Volksgezondheid te Bilthoven en Utrecht.

In het nummer van november en in dat van december 1965 hebben wij de splitsing van het directoraat-generaal vermeld — dat was in de dagen van minister Veldkamp —

(Red. Maandblad t. d. K.).

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad mln. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 20

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

MOTIEVEN

Contributie wordt in 1969: f 10.—

OP 9 DECEMBER 1965 heeft staatssecretaris Bartels de commissie-Peters geïnstalleerd, die, zoals men weet tot taak heeft de regering te adviseren of aan „genezers” een zekere, beperkte bevoegdheid moet worden gegeven. In zijn installatierede heeft de staatssecretaris toen gewezen op de vraag of de overheid haar taak om de mens tegen zichzelf te beschermen kan volbrengen, door hem toch een zekere vrijheid te laten behandeling te zoeken, daar, waar hij zulks wenst.

De commissie bestudeert blijkbaar nog altijd dit vraagstuk. Het is de vraag of zij ooit tot een verantwoord advies kan komen, zonder dat zij de beschikking heeft over een antwoord op de belangrijkste vraag, namelijk wáárom het publiek naar kwakzalvers loopt. Dat weten wij niet, dat weten de leden van de staatscommissie-Peters niet. Men kan ten hoogste gissingen maken.

Het is duidelijk, dat ook sociale factoren een woordje meespreken bij de beslissing of iemand zijn heil toevertrouwt aan een „genezer”. En psychologische redenen. Maar tot nu toe is noch door de overheid, noch door een andere daarvoor in aanmerking komende instantie een onderzoek in deze richting ingesteld. Over het wáárom weten wij veel te weinig! Weet ook de staatscommissie-Peters veel te weinig! En de hedendaagse enqueteringstechnieken zijn langzamerhand zó ver gevorderd, dat het mogelijk moet zijn een duidelijk en ondubbelzinnig antwoord te krijgen op de vraag: welke motieven bewegen de mensen die naar kwakzalvers gaan.

Het wordt nu heus tijd, dat eens aan een dergelijk onderzoek wordt begonnen. In de Ver. Staten is onlangs een fors bedrag uitgetrokken voor een grootscheeps onderzoek in deze richting. Waarom is dat hier te lande nog niet geschied?

Zouden wij weten, waarom een deel van het publiek zijn heil zoekt bij genezers, dan zou de strijd tegen de kwakzalverij met één slag een enorme ruk vooruit kunnen maken.

DE CONTRIBUTIE VAN de Vereniging tegen de Kwakzalverij zal met ingang van 1 januari 1969 f 10.— bedragen. De kleine verhoging was noodzakelijk omdat het aantal leden wat is achteruitgegaan en de kosten een voortdurende stijging vertonen. Tot de verhoging is besloten op de jongste ledenvergadering, op 27 april te Amsterdam gehouden. Tegen een gereduceerd tarief kunnen studenten aan universiteiten en zij, die een opleiding volgen voor paramedische en sociale beroepen, het lidmaatschap verwerven. Zij behoeven slechts f 2.50 te betalen.

De penningmeester, de heer L. Brest, bracht op de vergadering het financiële jaarverslag uit. Er is een batig saldo van f 433.19. De kascommissie had de boeken in orde bevon-

den. De heer Brest werd van zijn beleid gedéchargeerd. Hieronder laten wij de staat van baten en lasten over 1967 volgen.

	Uitgaven	Ontvangsten
Contributie	f	f 6986,20
Abonnementen	f	f 427,78
Maandblad	f 6361,13	
Vergaderingen	f 221,90	
Diverse kosten	f 62,75	
Incassokosten	f 142,60	
Secretariaat	f 187,80	
Kleine kas	f 12,50	
Reorganisatie	f 435,—	
Lezingen	f 158,45	
Rente	f	f 601,34
Batig saldo	f 433,19	
	f 8015,32	f 8015,32
Financiële positie		
Postgiro	f 5811,09	
Gemeente giro	f 1339,25	
Rijkspostspaarbank	f 779,53	
Hollandse Bank Unie	f 13431,23	
Deposito Gemeente giro	f 2500,—	
	f 23861,10	

T * H * E * R * A * P * I * E

UITERAARD HEEFT ONS artikel in het aprilnummer over de handel in geneesmiddelen van de NWP en de adviezen, die cursisten van deze werkgroep krijgen de nodige aandacht getrokken. Het onderstaande knipten wij uit het Algemeen Handelsblad, dat er boven zette „Therapie”:

Sedert eind 1965 beaadt de staatscommissie-Peters zich over de vraag of aan magnetiseurs, natuurgenezers en dergelijke, een zekere beperkte bevoegdheid moet worden gegeven. In deze commissie zijn de onbevoegde genezers vertegenwoordigd door de Larense advocaat mr. Kruseman, die nauwe relaties onderhoudt met de te Hilversum gevestigde Nederlandse Werkgroep van Paranormale genezers, de NWP (De werkgroep noemt zich sedert enige tijd Werkgroep van Praktiserende Genezers, Red. M.t.d.K.). Een van de door mr. Kruseman genoemde argumenten is, dat de officiële geneeskunde vooral een orgaantherapie is, ter-

wijl de onbevoegden zich juist met de hèle mens bezig houden. Daarbij letten zij derhalve niet alleen op het zieke orgaan, maar op de hele persoonlijkheid van de zieke mens!

Het Maandblad tegen de Kwakzalverij geeft er een voorbeeld van hoe dat in de praktijk gaat. In Utrecht blijkt een basiscursus van de NWP te worden gegeven aan adspirant-natuurgenezers en daarbij treedt een zekere heer Bogaards uit Numansdorp op als docent.

De cursisten passen het geleerde direct in de praktijk toe. Dit lijkt, althans in de ogen van de buitenstaander, misschien wat al te voortvarend, maar de cursisten kunnen altijd terugvallen op hun docent, aan wie schriftelijke vragen gesteld kunnen worden. De cursisten blijken nergens voor uit de weg te gaan, of het nu nier- en galstenen zijn, of maagzweren en uiteenlopende typen bloedingen. De NWP verschaft voor dit alles de geneesmiddelen als: Aver-

sio, Postula, Mostatie en Cartio.

Een cursist stuitte op een moeilijk geval. Hij had een oude heer met prostaatvergroting het plantextract Purgor voorgeschreven. Afgrijpselijke bloedingen waren het gevolg en de patiënt durfde de Purgol eigenlijk niet meer te gebruiken. Wat nu vroeg de cursist-fysiotherapeut aan zijn leermeester. De docent aarzelde niet: stug doorgaan met Purgoll, adviseerde hij, want er moet naar zijn mening een andere oorzaak voor de bloeding zijn dan het bewuste Purgor.

Zo ziet men, het gaat niet om een enkel orgaan, het gaat om het totale lichaam. Wolt Ihr die totale Genesung? In het Maandblad tegen de Kwakzalverij treft men een uitspraak aan van de directeur van de NWP, de heer Van der Plaats, die er nog eens op wijst dat natuurgenezers hun kunst van het genezen in de allereerste plaats als een apostolaat beschouwen.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Parapsychologie kan niet tegen het kille laboratoriumlicht

ALS EEN PENDANT van een lezing, die prof. dr. W. H. C. Tenhaeff uit Utrecht voor de gemeenschap Zeist van het Humanistisch Verbond over parapsychologie en para-normale gaven hield, sprak onlangs de heer D. Uitterdijk voor hetzelfde gezelschap. Hij noemde zijn onderwerp „Parapsychologie-wetenschap of bijgeloof.”

De heer Uitterdijk liet zijn toehoorders niet lang in het onzekere omtrent zijn mening. Hij liet niets aldus lezen wij in de Nieuwe Zeister Courant van de heilige parapsychologische huisjes heel en bracht alle wonderdokters, wonderdoeners, helderzienden en telepaten om hals.

De spreker begon de kranten te hekelen. Die zouden veel ophef maken over de schijnbare successen van „zieners”, maar er met geen woord van reppen, indien die successen later doodgewoon boerenbedrog bleken. Als voorbeeld koos de heer Uitterdijk de woning in Rijssen, waar voor enige tijd steeds de wijzers van de klok op mysterieuze wijze verbogen werden. Iedereen kwam er aan te pas om dat fenomeen vast te stellen en de parapsychologen kregen koren op hun molen. De kranten gewaagden er volgens de heer Uitterdijk nauwelijks van, toen een ziek jongetje bekende, dat hij verantwoordelijk was voor die verbogen wijzers.

Er zijn drie groepen, die het geloof aan bovennatuurlijke gaven in stand houden. De heer Uitterdijk noemde in dit verband de krant, de groep van mensen, die zich door hun gevoel laten leiden en uiteraard de groep van de paragnosten zelf.

Niet wetenschappelijk

DE HEER UITTERDIJK noemde de parapsychologie onwetenschappelijk en, doordat experimenten nimmer herhaald kunnen worden, ook oncontroleerbaar. Doordat de parapsychologie aan de psychologie wordt gekoppeld, verkrijgt het eerste een quasie wetenschappelijk sausje. De beoefenaren plegen onbewust, onderbewust of bewust bedrog. En wat het publiek betreft, de behoefte om aan wonderen te geloven, is bij intellectueel als bij ongeletterde even groot. Volgens de heer Uitterdijk kan de

parapsychologie het „kille laboratoriumlicht” niet verdragen.

Ons land telt 12.000 zogenaamde wonderdoeners. In de kringen van de paragnosten zelf houdt men het er op, dat van dit aantal „slechts” 500 bonafide zijn. Dat is dus èèn op de twintig. Wie toevallig bij zo'n echte wonderdokter terecht komt, moet dan nog maar afwachten of de man zijn „dag” heeft, want bovennatuurlijke gaven laten zich niet dwingen.

Het was uiteraard een onderwerp dat stof tot vragen stellen en gedachtenwisseling opleverde. Onder anderen werd de vraag gesteld in hoeverre de zelfsuggestie bij genezingen een rol speelt. De heer Uitterdijk erkende graag de heilzaamheid van zelfsuggestie en hij vertelde aardige voorvallen, waarbij eenvoudige aspirientjes die niet meer hielpen, rose werden gekleurd en dan hooggeprezen geneesmiddelen werden.

Prof. Tenhaeff werd boos

DEZER DAGEN HEBBEN de arts D. Uitterdijk en ons bestuurslid, de heer J. W. Gosker voor de Ned. Vereniging van Huisvrouwen te Utrecht een lezing gehouden over paranormale „genezers”. De heer Uitterdijk belichtte het medische aspect.

Tijdens de ledenvergadering onlangs te Amsterdam gehouden vertelde de heer Uitterdijk, dat hij, nadat prof. Tenhaeff voor de gemeenschap Zeist van het Humanistisch Verbond over parapsychologie had gesproken, zijn standpunt zou vertolken. Dat, gelijk bekend, nogal wat afwijkt van dat van de emeritus-bijzonder hoogleraar Tenhaeff.

Prof. Tenhaeff bleek nogal boos te zijn; hij had vier bestuursleden opgebeld! Had hij geweten, dat de heer Uitterdijk ook zou spreken, dan zou hij er nooit aan begonnen zijn, zo liet de heer Tenhaeff de Zeister bestuursleden weten. Hij, Tenhaeff, hield ook geen lezing over huidziekten, en hij verwachtte dan ook niet dat dokter Uitterdijk over para-psychologie zou spreken.

De lezing van Prof. Tenhaeff te Zeist bleek overigens nogal teleur-

Croiset en de moordenaar van King

(Ingezonden)

IK ONTVANG ZOEVEN een krantenknipsel uit de Nieuwe Limburger van 7 april, waarin met grote letters staat: Helderziende Croiset wijst flat van dader aan! 't Betreft de moordenaar van dr. Martin Luther King. 't Verslag begint met de mededeling, dat Croiset enige malen bestendige hulp heeft verleend aan Amerikaanse politie-autoriteiten, volgens zijn zeggen. (Hij moet toch zijne reclame verzorgen). Het enige geval, dat ons bekend is, en waarbij zijn hulp niet door de politie, maar door de ouders van een vermiste werd ingeroepen, bleek voor hem een volledige mislukking. Dat betrof een vermist meisje te Kortrijk.

In het geval van dr. Martin Luther King heeft Croiset van de dader zelfs de grootte en de schoenmaat aangegeven. Wij zullen nu maar afwachten of er na de te verwachten aanhouding iets van klopt. En om nu ook eens voor helderziende te spelen — ik verwed er een goede fles om, dat men over de voorspelling van Croiset niets meer hoort, wanneer hij erneven geraden heeft. Klopt van zijn gis- en raadspelletje hier en daar wat, dan komt die Utrechtse hoogleraar uit zijn hoek, die zich nu voorlopig nog gedeekt houdt en dan heeft die weer een paranormaal geval, tot meerdere eer en glorie van hemzelf en van de heer Croiset.

Ah, propos, wij horen niets meer van zijn bandopnamevoorspelling. 'n Flop zeker?

St. Mariaburg - Ekeren, België
J. SMANS (Josmak)

stellend, vertrouwden de toehoorders dokter Uitterdijk toe. Hetzelfde had de professor twintig jaar geleden ook al verteld. Geen wonder, aldus commentarieerde dokter Uitterdijk, de schijnwetenschap staat stil, want hij krijgt er niets nieuws bij!

En tegen de Academische Studiering te Ameide heeft een boze prof. Tenhaeff gezegd, dat als dokter Uitterdijk kwam spreken, hij er niet aan zou denken om een voordracht over parapsychologie te komen houden.

(Elders op deze bladzijde een verslag van de voordracht van de heer Uitterdijk te Zeist gehouden).

Strijker Cornielje heeft wachtkamer met 200 plaatsen

Komt u rustig nog eens hier met iemand die veel verstand heeft van muziek, breng een gewone viool die ingespeeld is mee en ik geef hem de klank van een Stradivarius. Indien het hout van deze viool niet geïsoleerd is, blijft deze klank er ook in. Aan het woord is de heer Georg Cornielje, sinds kort woonachtig in een riante bungalow aan de Slotlaan 16c te 's-Heerenberg. „Ik heb het éénmaal een Duitse musicus gedemonstreerd. De man was wild enthousiast toen hij de klank hoorde die uit de door mij bestreken viool kwam, mogelijk heeft Stradivarius dezelfde gave gehad als ik. Ik heb hier verder nooit bij stil gestaan, u bent één der eerste die ik het vertel.” De enigszins gezette, gemoedelijke 's-Heerenbergenaar, maakt niet de indruk te willen stunten voegt de schrijver van dit artikel over de 's-Heerenbergse wonderdoener er aan toe. Het artikel verscheen in het te Enschede verspreide „Huis aan Huis”.

Door 'n dubbele muur

MEVR. CORNIELJE BLEEK bezwaar te hebben tegen al te veel mededeelzaamheid tegen een journalist, maar deze stelde haar gerust. En dan steekt Cornielje van wal. Hij heeft, zegt hij, door handoplegging al een miljoen mensen behandeld. Hij is geen magnetiseur. Uit zijn hand komen stralen die, volgens de heer Cornielje, de medici momenteel met technische apparatuur proberen te benaderen. Door deze handoplegging geneest hij de mensen van zeer uiteenlopende kwalen.

„De stralen die uit mijn handen komen gaan zelfs door 'n dubbele muur”. Werkt dit ook bij mensen die niet in uw kracht geloven? „Absoluut”, zo verzekert de heer Cornielje. Er zijn wel mensen ongevoelig voor de warmte die uit zijn handen uitstraalt, maar dit heeft niets te maken met het al of niet geloven in de gave van de heer Cornielje. Hij bleek bereid, zijn „krachten” tegenover de bezoekende verslaggever te demonstreren en ging hiervoor achter een dubbele muur staan. Hoewel we al dikwijls gehoord hebben van mensen die met hun handen iemand door een dikke muur kunnen bestralen, betekende het ondergaan van dit experiment voor ons een bijzonder vreemde ervaring aldus nog steeds de schrijver van het artikel, die een uur later nog „een warm gevoel” in de maagstreek had.

De heer Cornielje vertelde dat hij ook diverse journalisten van Duitse dag- en weekbladen een dergelijke „behandeling” heeft laten ondergaan en toonde een in het Duits geschreven boekje waarin Albert Verbeet schrijft over „Die heilende Hände von Georg Cornielje”. Het is een interessant boekje waarin de journalist allereerst verhaalt dat hij zijn reportage over de heer Cornielje ging schrijven omdat hij het waanzinnig vond dat zo veel mensen deze man bezochten in wiens gave hij absoluut niet geloofde.

Albert Verbeet vertelt door zijn contact met de vele mensen die bij de heer Cornielje genezing hebben gevonden, nu toch te geloven in de gave van de „strijker”. Hij besluit het boekje over „Die heilende Hände von Georg Cornielje” met het noemen van een enorm aantal mensen die door de heer Cornielje zijn genezen. De klachten waren enorm variabel: hoofdpijn, alle mogelijke rugklachten, maagzweren, verlammingen enz. enz. Zo is er ook een kind geweest dat in de oorlog bij een bomaanval zijn spraak verloor en door de heer Cornielje werd genezen.

500 mensen per dag

DE 48 JARIGE Georg Cornielje is een in Duitsland geboren Nederlander. Zijn vader had ook iets van zijn gave, maar dit was niet vermeldingswaardig. Dat er uit zijn handen een straling uitging openbaarde zich op 10-jarige leeftijd. Zieken merkten toen dat het hen bijzonder „goed” deed als de jeugdige Georg hen de hand oplegde. Geleidelijk aan groeide zijn „praktijk” die begon met het helpen van bekenden en uitgroeide tot het handopleggen van gemiddeld 500 mensen per dag. Omdat in het Duitse wetboek

Vrijblijvend

DE ENGELSE SCHRIJVER Graham Greene, kort na de oorlog bekend geworden door zijn roman „De Kern van de Zaak”, liet eens op aandringen van de Indiase schrijver Narayan een horoskoop maken door een astroloog in India. Deze grote man voorspelde, aldus vertelt Daan van der Vat in *De Tijd*, dat Graham Greene zou sterven tussen zijn 60ste en 100ste jaar en „dat hij altijd voertuigen tot zijn beschikking zou hebben”.

staat dat een buitenlander geen zelfstandige praktijk mag uitoefenen, kwam de heer Cornielje met de justitie in aanraking.

Hij stelde zich toen, vertelt de verslaggever, vrijwillig beschikbaar aan de universiteitskliniek te Munster om een medische test te ondergaan op voorwaarde dat er naar aanleiding van het onderzoek een medische verklaring zou worden afgelegd voor de rechtbank. Het onderzoek werd geleid door professor Krichek van de universiteitskliniek. Voor de rechtbank verklaarde de professor later dat er uit de handen van de heer Cornielje een straling kwam die zeer zeldzaam was en dat het onderzoek voor hem zeer interessant was geweest.

(Let wel — dit alles tekent de verslaggever op uit de mond van de heer Cornielje, die violen „bestrijkt” en beweert al een miljoen mensen te hebben behandeld.)

Diverse wachtkamers

OVER HET CONTACT met de medische wereld is hij toch (wij volgen de tekst in het Enschedese Huis aan Huis) bijzonder goed te spreken. Zelf adviseert hij de mensen altijd wel onder medische behandeling te blijven en in Duitsland kwam het voor dat een arts zich regelmatig door hem liet behandelen. Ook in Nederland komt 't wel voor dat doktoren hun patiënten naar hem sturen.

Het aantal keren dat iemand door hem wordt behandeld is zeer verschillend. De heer Cornielje heeft hier geen verklaring voor. Hij is van mening dat de straling die uit zijn handen komt door de jaren heen eerder sterker is geworden dan zwakker. Volgens Duitse medici zouden er op de wereld slechts 10 mensen zijn met de gave van de heer Cornielje. Momenteel oefent hij zijn praktijk voornamelijk uit aan de Slotlaan in 's-Heerenberg. In zijn bungalow heeft hij diverse wachtkamers, waarvan één met 200 zitplaatsen. Momenteel zit de 's-Heerenbergse „wonderdokter” in Zwitserland omdat hij ook daar vele van zijn patiënten heeft.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres Oranjelaan 6 te Hilversum! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

Mr. J. D. Jacobson:

KLEINE MAGNEETJES VERKLAARDEN „WONDEREN” VAN NELJA

(Ingezonden)

U WEET, MET welk een aandacht ik uw maandblad steeds lees, dat met zoveel moed en toewijding dezelfde bittere strijd voert als ik, tegen het steeds meer uitbreiding nemende bijgeloof.

Op blz. 18 van uw nummer van april 1968 staat een artikel over „Occultisme in de Sowjet-Unie”.

Hierin wordt gesproken van de wonderlijke begaafdheden van een zekere Nelja Michailowa, die, o.a. „voorwerpen naar zich toe kijken kan, een klok vlugger laten lopen en een kampasnaald rond laten draaien, door er naar te turen.”

Ik ken alle trucs van de goochelarij. Ik heb meer dan een halve eeuw aan het bestuderen en het boefenen ervan gewijd, hetgeen mij de graad van „Meester-Magiër” bezorgd heeft in verschillende landen.

Ik kan U dan ook met nadruk verzekeren, dat de „wonderen,” die deze vrouw vertoont, niets anders zijn dan elementaire goocheltrucs, die een kind vertonen kan.

Ik ben dan ook zeer verwonderd geweest, te vernemen, dat grote, Russische geleerden deze kinderachtigheden zeer ernstig bestudeerd hebben, en zelfs tot de conclusie gekomen zijn, dat Nelja „electrostatistische activiteiten” uitoefenen kan, en energie uitstralen kan, als gevolg van „sterke fysisch-chemische reacties”. (sic).

U weet zelf, geachte Heer, hoe de grootste geleerden zich door sluwe bedriegsters beet kunnen laten nemen, en U kent, zoals ik, hun namen en hun potsierlijke houdingen bij deze gevallen.

De Russische politie is echter minder naïef.

Zij had dan ook niet veel tijd nodig, om deze vrouw te ontmaskeren, en te ontdekken, dat haar „miraculeuse kracht” enkel en alleen te wijten was aan kleine magneetjes, die zij „op

intieme plaatsen” verborgen had.

Ik zou U zeer dankbaar zijn, terwille van de waarheid, dit aan de geachte lezers van uw maandblad mede te delen, en hun, ten andere, met mijn groeten, ter kennis te brengen, dat deze bedriegster reeds in 1964, onder de naam van Ninel Koelagine, tot enkele jaren gevangenis veroordeeld werd voor hetzelfde bedrog.

En zeggen dat het agentschap Tass, het agentschap Novosti en de hele pers van Moskou uitvoerig gesproken hadden over haar „macht” en over „de ontdekking van een onbekende kracht”.

Het zou om dood te vallen zijn van het lachen, indien de kwesties van het bijgeloof en het bestrijden ervan niet zo ernstig waren.

Antwerpen J. D. JACOBSON

Celtherapie voor Kees van Dongen

ZO AF EN toe breiken berichten de pers over de nogal omstreden „celtherapie” van prof. Niehans. Begin mei kon men vernemen, dat de schilder Kees van Dongen zeer ernstig ziek was en aan longontsteking leed. Enige dagen later meldde het Algemeen Dagblad: De arts dr. F. L. L. M. Merkelbach is in zijn functie van voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor celtherapie in consult geroepen bij de Nederlandse kunstschilder Kees van Dongen, die vorige week met een longontsteking in een ziekenhuis te Monte Carlo is opgenomen.

De toestand van Van Dongen, die 91 jaar oud is, is zeer ernstig.

Dr. Merkelbach is inmiddels in Rotterdam teruggekeerd — aldus het bericht van de 7de mei. Mocht men andermaal een beroep op hem doen dan reist hij weer naar Monte Carlo. Dokter Merkelbach heeft Van Dongen vroeger ook behandeld.

Jaarverslag verschijnt in druk

EEN BRABANTSE INTERNIST vroeg nadere gegevens over H₃. Wij konden hem verwijzen naar de beruchte Aslan-therapie.

Is pijlstaart-olie een kwakzalversmiddel? Ja, kan onze vereniging aan een dagbladcombinatie mededelen, die via een persbureau om inlichtingen vraagt.

Een inwoner van Den Haag wenst informatie over een zekere „dokter Den Hoed” te Dordrecht. Onze vereniging kon hem berichten, dat met deze „dokter” de ex-rijwielhersteller, de z.g. kruidendokter A. J. de Hoet is bedoeld.

Dit is een kleine greep uit het vele werk dat in het afgelopen jaar door de Vereniging tegen de Kwakzalverij is verricht — men kan het lezen in het jaarverslag, dat binnenkort in druk zal verschijnen en aan de leden zal worden toegestuurd. Dit heeft de ledenvergadering van 27 april j.l. besloten.

Het uitvoerige jaarverslag van de secretaresse, mevrouw J. W. J. Vermeulen, werd op die vergadering goedgekeurd. De vereniging telt thans 883 leden. De secretaresse drukt er haar spijt over uit dat pensionering of verandering van werkkring er soms aanleiding toe is dat men zijn lidmaatschap opzegt. Wie meer tijd om handen krijgt kan zich juist bijzonder verdienstelijk maken jegens de vereniging door leden te werven!

„Uit het fet, dat veroudering als belangrijkste oorzaak voor de lichte teruggang in het ledental moet worden aangemerkt, moge de conclusie volgen, dat het werven van nieuwe leden uit een jeugdiger leeftijdsgroep een dringende noodzaak is”, aldus het jaarverslag.

Verder wordt in den brede ingegaan op zaken als de televisie-uitzending Opus 13, waarmee het bestuur zich intensief bezig hield in het verslagjaar.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 24

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

WAT ONTBRAK

JAARLIJKS WORDT op de 12de mei de dag van de verpleging georganiseerd. En omdat die dag ditmaal op zondag viel kwam er een in een grote oplage verspreid geschrift uit „Zondag in de verpleging”. Daarvoor schreef staatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga een inleiding, waarin hij stelde, dat men in de gezondheidszorg nog vele handen kan gebruiken. „Het is de droom van iedere bewindsman die de volksgezondheid tot zijn opdracht heeft, dat er eens voldoende jonge handen beschikbaar zullen zijn om al het werk te doen dat verricht moet worden”.

Naast deze uitgave van de Federatie met de hele lange naam (Federatie van Verenigingen, die de verpleging en andere onderdelen van de gezondheidszorg bevorderen) kwam er een bijzonder verplegingsnummer uit van het Nederlands Tijdschrift voor Medische Studenten. Het is tachtig bladzijden groot. Het hoofdthema van dit nummer is de noodzaak van een betere samenwerking tussen medici en verplegenden.

Bijzonder boeiend vonden wij een betoog van dr. J. Bergsma, klinisch psycholoog, die o.a. schrijft, dat de inbreng der disciplines (aan het ziekenhuisbed) niet evenredig is. Psychologie en sociologie geven nog niet voldoende bijdrage. Vooral ten aanzien van planning van de beddenbehoefte van de ziekenhuizen acht hij dit van belang. Ziek-zijn in eigen vertrouwd milieu kan een gunstig aspect zijn in het „genees-tempo”. Wanneer dit aangetoond zou kunnen worden zou de toekomstplanning op lange termijn een heel ander gezicht krijgen: met veel polikliiniken, veel medische veldzorg en een beperkter hoeveelheid bedden dan thans. Maar wat wij in dit waardevolle nummer over de verpleging en de verplegenden ten zeerste misten was een artikel, waarin heel duidelijk de houding wordt uiteengezet die ook de verplegende dient in te ne-

VERVOLG VOLGENDE BLZ.

FIKSE STRAF VOOR VALSE DOKTERSBU

EEN MAAND de cel in en een boete van vijf maal veertig gulden. Dat is voor de 44-jarige Beatrice Grimm uit Horst in Noord-Limburg voorlopig het eerste gevolg van een tweevoudig justitieel ingrijpen in haar wonderlijke „medische” carrière in ons land. De boete van f 200 waartoe ze werd veroordeeld door de kantonrechter te Venlo — na een eis van de officier van f 300 — vond zijn oorzaak in het feit dat ze vijfmaal onbevoegd de geneeskunde uitoefende in haar 30 kamers tellende woning annex Kurhaus te Horst, dat eens een klooster voor late roepingen huisvestte. De maand gevangenisstraf is het verschil tussen de zes maanden, waartoe zij door de rechtbank te Amsterdam werd veroordeeld en de vijf maanden die daarvan voorwaardelijk zijn met een proeftijd van drie jaar.

Vervalste doktersbul

De vrijheidsstraf werd haar opgelegd omdat ze gedurende de jaren 1965 en '66 had gesolliciteerd naar de functie van co-arts in ziekenhuizen in Den Haag, Huizen, Ermelo, Weert en Leiden. Daarbij maakte ze gebruik van een valse of vervalste bul, diplo-

ma of „Urkunde” van de Praagse Karel Universiteit. Bovendien wist ze op grond van dit document, althans van een door haar getoonde fotocopy, vrijstelling te verkrijgen van het doctoraal examen in de geneeskunde aan

ZIE VOLGENDE BLZ.

Wie in de Tweede Kamer bindt hiertegen de strijd aan?

ONZE ONTHULLINGEN in het aprilnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij over het kruidenhandeltje van de NWP en de adviezen, die het „Naturalia-Bulletin” geeft aan de deelnemers van de z.g. basiscursus van de NWP gaven Dagboekanker van Het Parool het volgende in de pen.

De Ned. Werkgroep van Praktizerende Genezers, die in een commissie ter voorlichting van het parlement zit (moeten kwakzalvers strafbaar blijven of niet?) laat weer eens zien in welk gezelschap onze politici zich met deze groep hebben begeven: zij heeft een stichting, „Naturalia” in het leven geroepen met hetzelfde adres als het tijdschrift van de werkgroep.

Naturalia-Bulletin nr. 1 van 1968 bevat de grofste stalen van kwakzalverij, die mij ooit onder de ogen zijn gekomen. Schriftelijk wordt een patiënt met galstenen „behandeld”, voorts een met een maagzweer (...„de bloedingen zijn veel

minder geworden, maar toch niet helemaal verdwenen.” — Antwoord: „Maagbloedingen zijn, zoals bekend, te herkennen aan de zwarte ontlasting. Mostatie moet dus gegeven worden, totdat de ontlasting normaal is”, enz.)

Schandelijke en gevaarlijke kwakzalverij. Zwarte ontlasting immers behoeft helemaal niet het gevolg te zijn van een maagzweer. Er zijn ook darmbloedingen, soms ten gevolge van gezwellen, die alleen in een modern ziekenhuis kunnen worden gediagnosticeerd en, b.v. chirurgisch, behandeld. De behangers, boekhouders en wat er al méér de genezer uithangt in die werkgroep van wetsovertreders (want de wet verbiedt goddank nog altijd hun optreden), kunnen bepaald niet uitmaken wat iemand met zwarte ontlasting mankeert en hoe men zijn aandoening dient te behandelen.

De antwoordgever in het bulletin durft schriftelijk te constateren, dat prostaatbloedin-

gen van een oude heer „zeer beslist niet het gevolg van het gebruik van Purgor zijn”. Dóórgaan met Purgor...

Dàg, oude heer...

Ik citeer het orgaan van de Ver. tegen de Kwakzalverij van april 1968:

„Om het bestellen van de Naturaliamiddelen te stimuleren wordt vermeld, dat een NWP-genezers in Vlaardingen in drie weken een omzet van 3200 gulden bereikte (dat is voor hem f 600 winst) „en die omzet stijgt nog voortdurend. Grijpt deze u door de NWP geboden kans om uw inkomen te vergroten”.

Met zulke lieden voert de staatscommissie-Peters besprekingen om aanstonds het parlement te adviseren of men hen straks met een wettelijke permissie op onze zieken zal loslaten of niet.

WIE in de Tweede Kamer bindt de strijd aan tegen dit schandaal, dat onze volksgezondheid, tot dusver voorbeeldig geregeld, ernstig bedreigt?

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

FIKSE STRAF VOOR VALSE DOKTERSBUL

VERVOLG VAN VOORPAG.

de Rijksuniversiteit te Leiden. Overigens werd deze vrijstelling twee jaar later weer ingetrokken door de minister van Onderwijs en Wetenschappen met ingang van de datum waarbij de beschikking oorspronkelijk was verleend.

Bij de behandeling van de zaak te Amsterdam tegen de 44-jarige vrouw bleek dat zij inderdaad in Leiden een aantal voorbereidende examens had afgelegd. Maar gunstig resultaat was bij het laatste daarvan (pharmacologie) uitgebleven. Ook kwam vast te staan, dat ze in enkele van de bovengenoemde ziekenhuizen inderdaad korte tijd werkzaam was geweest. Een paar keer had zij zo injecties toe moeten dienen, terwijl ze ook eenmaal dienst had gedaan op de afdeling Opname van een ziekenhuis. Doch zoals de officier van justitie opmerkte „Daar was geen schade uit voortgekomen”.

Gehuwd met medicus

RUIM VEERTIG jaar geleden werd Beatrice G. in de Pfalz geboren als dochter van een Duitse medicus. Zij trouwde, nog altijd in Duitsland, met een Duitse arts, van wie zij in 1951 na een ernstig auto-ongeluk scheidde. In Heidelberg begon ze door medische colleges te volgen haar klaarblijkelijk aanwezige latente gave voor de medicijnen te ontwikkelen. Echter, om welke reden dan ook, kwam het daar niet tot het afleggen van examens, in welke tekortkoming zij dus later vergeefs trachtte te voorzien.

Wel stak zij voldoende op van paramedische activiteiten als massage, sauna- en modderbaden (tegen spieren en huidziekten), het injecteren van

bijengift en mierenzuur en pedicure. In haar „Kurort” te Horst heeft ze thans baat van haar kennis van deze „Wetenschappen”. Ze behandelt er haar klanten (ze spreekt niet over patiënten) behalve op bovengenoemde wijze ook met koolzuur- en zuurstofbaden, terwijl ze ook werkt met kruidenextracten. Bovendien behandelt ze hernia-gevallen door lijdens aan die ziekte „uit te rekken”.

In een dag of tien

VOLGENS HAAR beweringen zou ze echter in het begin van de jaren zestig in een dag of tien al haar medische

---

OORKONDE BLEEK STAALTJE VAN KNIPKUNST

---

examens in één keer achter elkaar hebben afgelegd aan de Praagse Karel Universiteit. „Vijf of zes mensen zijn daar met me bezig geweest” verklaarde ze voor de rechtbank in Amsterdam. Maar toen een van de rechters vroeg, of ze zich de namen van de professoren nog kon herinneren, gaf de vrouw ontkennend antwoord. „Niet allemaal spraken ze Duits en ze zijn ook niet allemaal aan me voorgesteld”. *De enige naam die ze zich herinnerde*, was van de professor, wiens handtekening op de „Urkunde” voorkomt. Echter had deze via een decaan laten weten, dat hij Beatrice nooit geëxamineerd had.

Toch liet ze sedertdien overal bij haar sollicitaties de bewuste fotocopie zien, die nu behalve door de Duitse, ook door de Nederlandse instanties als vals wordt beschouwd.

In Duitsland veroordeeld

WANT OOK een rechtbank in Garmisch-Partenkirchen veroordeelde haar tot elf maanden gevangenisstraf wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Dit vonnis werd in 1963 door een hogere instantie in München bevestigd. Hoewel de Duitse rechter in zijn vonnis de fotocopie „een plompe, in het oog lopende vervalsing” noemde, werd de pseudo-arts niet voor het gebruik maken van die vervalsing veroordeeld. Dit omdat het slechts een fotocopie van een vals document betrof en geen origineel geschrift.

De rechters in Amsterdam vonden

in het dossier een brief van een decaan van de Karel universiteit, waarin deze schreef, dat Beatrice G. daar nooit enig examen had afgelegd en de oorkonde een vervalsing zou zijn. Volgens hem zou zij de vervalsing als een soort collage hebben samengesteld uit correspondentie op officieel briefpapier (met handtekeningen en stempels) die zij ontving van professoren. Zij had namelijk zelf ook al eens een afschrift van haar examenresultaten opgevraagd, waarna ook haar was medegedeeld, dat ze niet in de registers voorkwam. Uiteraard ontkende de vrouw deze verklaringen van de decaan.

Op de vraag van de president, mr. J. Bletz „Als u meent, dat u wel de examens hebt gedaan, waarom denkt u dan, dat dit in Tsjechoslowakije wordt tegengesproken?” antwoordde zij „Ik denk dat de professor boos op me is, anders weet ik het ook niet”.

„Proefschrift” weggeraakt

DE OFFICIER van justitie, mr. H. G. van Everdingen, vroeg haar verder of ze een proefschrift had geschreven. Dat was wel het geval, vertelde ze, maar ze kon geen enkel exemplaar tonen, omdat deze bij de vele verhuizingen in haar leven waren weggeraakt. Mr. Van Everdingen eiste daarna een straf van acht maanden, waarvan de helft voorwaardelijk. „Hoewel niet vast te stellen was geweest of er schade was voortgevloeid uit haar optreden” noemde hij haar handelen „een ernstig feit”.

Beatrice bleek in duidelijk verstaanbaar, hoewel een beetje gebroken, Nederlands rad tegen de stroom belastende bezwaren in te kunnen praten. In haar laatste woord merkte ze fel op: „nou, dan ben ik maar een kwakzalver, ik heb anders in mijn Kurort talloze mensen genezen, die al jaren onder behandeling van een huisarts waren”.

Ze zal zowel tegen het vonnis van de rechtbank te Amsterdam, als tegen het vonnis van de kantonrechter te Venlo in hoger beroep gaan.

L. J.

Op blz. 29 van dit nummer kan men nog een paar bijzonderheden over deze Duitse dame aantreffen, geplukt uit een interview.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum!** Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

WAT ONTBRAK

VERVOLG VAN VOORPAGINA

men tegen het voortrottende euvel van de kwakzalverij. Want die verplegende, die in een zoveel andere, vaak veel vertrouwelijker relatie tot de patiënt staat — die verplegende kan zo veel doen om de neiging van mismoedige patiënten om hun heil bij kwakzalvers te zoeken tegen te gaan. Mits die verplegende zelf maar goed is voorgelicht over het probleem, goed is doordrongen van de gevaren van het kwaad.

DIE GENEZERS TOCH MET HUN „HARMONISCHE METHODEN“

IN HET APRILNUMMER van het Maandblad tegen de Kwakzalverij heeft men kunnen lezen hoe het gaat met de beantwoording van vragen, die deelnemers aan de basiscursus van de Ned. Werkgroep van Praktizerende Genezers aan de docent stellen. Een verslaggever van de Illustratie heeft een middag bijgewoond.

„Te weinig om een oordeel over te vellen”, vertelt Jaap Velt in de Illustratie van 6 april 1968. Voldoende om iets van de sfeer te proeven. De sfeer was die van een Volkshogeschool. (...) Een zaal gevuld met vele goedwillende, aandachtige mensen, die luisterden naar een lezing.”

Er werden die middag twee lessen gegeven, dieetleer en oogdiagnostiek. De schrijver van het artikel in de Illustratie bekent, dat hij van die oogdiagnostiek niet veel heeft begrepen. Tijdens de lezing over de dieetleer zei de docente (gelukkig, tekent Jaap Velt er bij aan): „Vooropgesteld moet altijd worden, dat we de diagnose aan een arts overlaten”. En verder o.a. „Een dieet kan alleen maar een onderdeel zijn van een gehele behandeling”.

De lessen van de NWP strekken zich uit over anderhalf jaar en worden eens in de veertien dagen gegeven. De natuurgeneeswijze wordt door een arts gedoceerd, de oogdiagnostiek door een psycholoog, — volgens deze docent kan men aan het oog van een mens zien welke ziekte hij heeft — een medisch diëtiste geeft les in dieetleer. Het vak kruidentherapie wordt gegeven door een fytotherapeut-magnetiseur (dat is de heer Bogaerds uit Numansdorp, waarover wij in ons aprilnummer schreven) en een magnetiseur blijkt het vak anatomie voor zijn rekening te nemen.

De heer Velt had een langdurig onderhoud met de heer K. T. van der Plaats, directeur van de NWP. Hij legde diens uitspraken voor aan de voorzitter van onze vereniging, arts A. P. N. de Groot. En in het artikel van de Illustratie kon men beider uitspraken naast elkaar lezen. De heer Van der Plaats links, de tekst mager gezet, de antwoorden van onze voorzitter rechts, vet gezet. De heer Velt verbond er nog een commentaar ook aan: hij meende dat het nuttig zou zijn de bonafide magnetiseurs, natuurgenezers een wettelijke status te geven. En dan een zeker samenspel

tussen arts en natuurgenezer. De Vereniging tegen de Kwakzalverij gelooft niet in zulk een samenspel: de natuurgenezers zullen toch niet de verleiding kunnen weerstaan om zelf wat „te gaan genezen”, zonder samenspel met een arts.

K. T. VAN DER PLAATS

„Wij staan met onze beide benen op de grond. Wij zijn doodnuchtere mensen. Het is geen kwestie van geloof of niet-geloof; het is zelfs geen suggestie. Het is eenvoudig een kwestie van feiten.”

Wie zijn „wij”? Wat is de NWP?

Wij. Een propagandafolder van de NWP zegt: „Naast de officiële geneeskunde — die door artsen wordt toegepast met overwegend chemische middelen, chirurgische ingrepen, bestralingen en andere ingrijpende maatregelen — bestaat er ook een meer harmonische, natuurlijke geneeskunde, die overwegend wordt uitgeoefend door zogenaamde praktizerende genezers als kruidkundigen, magnetiseurs, homeopaten, psycho- en yogatherapeuten en anderen. Deze genezers bedienen zich uitsluitend van harmonische geneesmethoden en -middelen, dat wil zeggen hun geneeswijzen zijn van natuurlijke aard en leiden nimmer tot fatale of storende nevenwerkingen in het menselijk lichaam.”

De NWP (volgens dezelfde folder). „Voor deze genezers werd in 1948 de NWP opgericht,

Wij menen dat het nuttig is hier een paar uitspraken van de heer Van der Plaats van een niet bij name genoemde magnetiseur en het antwoord van onze voorzitter naast elkaar te zetten. Ontleend, zoals uit het voorgaande blijkt, aan de Illustratie.

DOKTER DE GROOT

„Ik zou liever zeggen: wij staan met geen enkel been op de grond. Er is nog nooit enig bewijs aangevoerd dat er ook maar iets juist is van dit zweverige gedoe. Dat doodnuchtere kan er ook wel af. Ik neem aan dat de goeden onder hen zelf geloven dat ze gelijk hebben. Maar er zijn geen bewijzen. Geen suggestie? Het is louter suggestie. Er zijn eens honderd patiënten die aan dezelfde ziekte leden in twee gelijke groepen verdeeld. De ene groep kreeg medicamenten die wetenschappelijk zijn geaccepteerd. De andere groep kreeg schijnmedicamenten. De mensen wisten zelf niet wat ze kregen. De behandelende geneesheer wist het ook niet. Wat bleek? 35 procent van de patiënten die een schijnmedicament kregen, knapte op. Het percentage genezen gevallen bij magnetiseurs bedraagt, hoe toevallig, ook 35 procent.”

„Wat is natuurlijke geneeskunde? Laten we bij de natuurgenezeren blijven. Die geven aftreksels, rauwe sla enzovoort. Dat deden de verouderde medici ook. Men kon vroeger het middel dat geneeskrachtig was nog niet afzonderen. Dan krijg je een middel dat niet precies gedoseerd kan worden. Dat kunnen we nu wel. Ze zetten gewoon de klok terug.”

„Wat een kreten. Ik kom daar straks nog wel op terug.”

PSEUDO-CHIRURG KREEG JAAR

ANDERHALF JAAR luidde de eis tegen de 28-jarige R. M. uit Suriname, die verdacht wordt van oplichting en het uitoefenen van een beroep zonder daartoe bevoegd te zijn. De officier van justitie te Haarlem mr. C. Lagerwaard, deed deze vordering bij de behandeling van de zaak tegen R. M. voor de Haarlemse rechtbank.

Als honorarium en onkosten ontving M., die zich als chirurg had uitgegeven in drie maanden tijd niet minder dan 3500 gulden van een boerenfamilie op Texel. Hij zou de achttienjarige Nellie, die zwaar ziek was, en die niet meer kon spreken en lopen genezen. De ouders vertrouwden M. volkomen. Door toedoen van een maatschappelijk werkster kwam uit dat M. helemaal geen arts was. In Paramaribo was hij acht jaar artsbezoeker geweest. Ook had hij enige tijd in een ziekenhuis gewerkt. Het ziektebeeld van het meisje kwam hem bekend voor, verklaarde de ex-artsbezoeker ter zitting. Hij had zoiets al eens in Paramaribo gezien.

De maatschappelijk werkster was naar de Texelse familie gegaan, toen haar ter ore kwam dat de „dokter” zestienhonderd gulden nodig had voor een reis met het meisje naar Spanje, zogenaamd om de laatste hand aan de genezing te leggen.

Nog in de proeftijd

VOLGENS DE raadsman van de verdachte, mr. H. Weustink, knapte het meisje inderdaad op, toen M. er zich mee bezig ging houden. Na vijf dagen zou zij weer hebben kunnen lopen. Binnen anderhalve maand kon zij weer een beetje spreken, dankzij de bandrecorder, die de pseudo-dokter had gekocht — op kosten van de vader uiteraard.

Naar hij verklaarde was de ex-artsbezoeker vorig jaar naar Amsterdam gekomen om biochemie te studeren. Hij zou echter te laat zijn geweest om zich in te doen schrijven en zat op een gegeven moment zonder werk. Na enige tijd als analist gewerkt te hebben, maakte hij zich schuldig aan oplichting, waarvoor hij gevangenisstraf kreeg. Hij liep nog in de proeftijd, toen hij in het begin van dit jaar in contact kwam met een vrouw uit de Haarlemmermeer, die uit een opmerking van een vriend van verdachte begrepen had, dat M. dokter was. Zij was het die hem bij haar schoonfamilie op Texel introduceerde.

VERVOLG OP BLZ. 29

Die genezers

vervolg van vorige bladzijde

met het doel te geraken tot geordende toestanden bij de toepassing van de harmonische geneeskunst in Nederland. Daartoe streeft de NWP naar een geselecteerde en gedisciplineerde stand van bekwame natuurgenezers met een hoge beroepsethiek, alsmede naar een verdere verdieping en ontwikkeling van de verschillende natuurgeneesmethoden, waarvan zij zowel de wetenschappelijke bestudering als het deskundig onderricht wil bevorderen.”

„Wij” zijn dus geen kwakzalvers?

„Alles,” zegt de heer van der Plaats, „wat geen arts is, noemt men hier in Nederland kwakzalver. In het buitenland praat men daar veel genuanceerder over. Men moet niet alles op een hoop gooien. Wij beschouwen onszelf niet als kwakzalvers, nee. Kwakzalvers noemen wij de werkelijke knoeiers, wie het alleen om geld is begonnen.” *)

EEN MAGNETISEUR

„Ik doe dit,” zegt hij, „omdat het mooi werk is. Het geeft een bijzonder grote voldoening mensen te kunnen helpen die vaak al jaren ziek zijn en waar meestal de arts of de specialist niets meer aan kan doen.”

Is het niet gevaarlijk wat hij doet?

„Het is gevaarlijk, wanneer je je magnetische gaven zonder meer toepast. Neem bijvoorbeeld een hersentumor. Als je die te veel zou bestralen, zou hij door kunnen breken. De gevolgen daarvan zijn fataal. Je moet dus wel degelijk onderscheid kunnen maken.

K. T. VAN DER PLAATS

„U moet het zo zien,” zegt de heer van der Plaats. „In Nederland is de medische wetenschap, in tegenstelling met bijvoorbeeld Duitsland en Zwitserland, nogal eenzijdig ingesteld op de chemotherapie, waardoor zij andere takken van de geneeskunst volkomen heeft verwaarloosd, soms zelfs belachelijk maakt. Bovendien houden de Nederlandse artsen te weinig rekening met de psychologie. Daardoor ontstaat in het verzorgingspakket dat de Nederlandse arts tot zijn beschikking heeft een hiaat. Dit hiaat wordt aangevuld door de natuurgenezers. Sommige artsen onderschrijven dit, de meesten niet.

*) *Wij mogen bij deze uitspraak van de heer Van der Plaats nog eens een enkele zin afdrucken uit de aanbeveling aan de leden van de NWP om Naturalia-geneesmiddelen te gebruiken; „Grijpt deze U door de NWP geboden kans om uw inkomen te vergroten”. Er werd ook in de circulaire medegedeeld, dat een NWP-genezer in Vlaardingen door het voorschrijven van die Naturalia-middelen aan zijn patiënten een omzet van 3200 gulden in drie weken tijds bereikte („dat is voor hem f 600 winst”). Een en ander viel te lezen in ons artikel in het aprilnummer (blz. 14 van de lopende jaargang) Red. M.t.d.K.*

IN DEZE KOLOM ANTWOORDT DOKTER DE GROOT

„Vroeger verstonden we onder kwakzalvers boerenbedriegers. Nu: diegenen die wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis bedrijven. Ik zeg met opzet geen zorg. Zij hebben geen zorg. Hier kunnen in feite ook medici onder vallen. En laten we over het buitenland nou maar niet oordelen. Daar gebeuren zoveel vreemde dingen.”

„Kletsboek. Je reinste waanzin. Ook weer zo’n kreet. Er worden per week zo’n 80.000 mensen behandeld door magnetiseurs. Zijn die allemaal door de arts opgegeven?

„... Je moet wel degelijk onderscheid kunnen maken... Ja. Maar dat kunnen ze nu juist niet.”

„Dat hiaat, daar heeft de man groot gelijk in. Het is dan ook zo jammer dat de psychologie op onze universiteiten bij de faculteit van de letteren terecht is gekomen. Psychologie hoort op de medische faculteit thuis. Dat heeft vele voordelen. Voor de psychologen, maar ook voor de artsen die nu alleen maar zijdelings met psychologie te maken hebben. Maar het is niet waar dat dit hiaat moet worden aangevuld door de natuurgenezers.”

Beatrice G. is niet op haar mondje gevallen

DE MERKWAARDIGE figuur van Beatrice Grimm, die een „Kurhaus" met modderbaden exploiteert in het Limburgse Horst en die door de rechtbank te Amsterdam en de kantonrechter te Venlo is veroordeeld, is belicht in een paar interviews. Die Beatrice blijkbaar gaarne gaf. Zo kon men over haar leven, lieven en werken lezen in Vrij Nederland. In het Limburgs Dagblad schreef Jan van Lieshout over een gesprek met deze 44-jarige dame, die niet op haar mondje gevallen blijkt te zijn.

Haar eerste echtgenoot was een Duitse arts, van wie ze een kind heeft, een nu veertienjarig dochttertje. Het huwelijk werd ontbonden en Beatrice trouwde, vertelde zij, met pater Gabriel van de Achelse Kluis. „Dat mijn tweede echtgenoot trappist was ontdekte ik pas na mijn huwelijk. Dat hij 22 jaar in een klooster had gezeten was niet te merken. Hij kon vrijen als de beste. Wel viel het mij op dat hij van liturgie, bijbel en kerkelijke zaken zoveel afwist. Na vier maanden was hij opeens gepiept. Ik denk uit gewetenswroeging. Met mijn moeder hebben we hem weken gezocht en uiteindelijk gevonden tussen de paters in een klooster te Ettal bij Oberammergau". Hij was weer pater Gabriël! Zijn vriend Joseph Bröcker volgde hem op.

Maar ook met dat huwelijk zit het niet zo goed, vertelt Jan van Lieshout verder. Beatrice was na de moeilijkheden met de justitie in Beieren teruggekeerd naar Nederland, waar zij pogde

JAAR VOOR PSEUDO-CHIRURG

VERVOLG VAN VORIGE BLZ.

De ouders van het zieke meisje vertrouwen de dokter volkomen. De vader verklaarde ter terechtzitting dat hij er van overtuigd was geweest dat M. dokter was. Het geld had hij graag voor de genezing overgehad.

Mr. Lagerwaard noemde de werkwijze van verdachte gepruts. Zijn doopceel overziende, zei mr. Lagerwaard: „We zien hem oplichtend, minnekozend en schulden makend door het leven gaan". Volgens de officier zou M. zijn grote intelligentie beter kunnen besteden.

De Haarlemse rechtbank veroordeelde in haar vonnis M. tot een jaar gevangenisstraf, met aftrek van de preventieve hechtenis.

te studeren en met de valse doktersbul allerlei betrekkingen pogde te krijgen.

Liefde werd haat

DE LIEFDE van haar derde man is omgeslagen in haat. De 72-jarige huis- en decoratieschilder Bröcker heeft niet veel goeds van zijn 28 jaar jongere wettige gade te vertellen.

„Ze heeft me met een kapstok de hersens willen inslaan. Ze heeft mijn gasfles, fototoestel, platenspeler, overhemd en noem maar op gestolen. Ze heeft me uitgescholden voor oplichter en boef. Ze zegt klanten enkel met mierenzuren en bijengiften in te spuiten, maar ze heeft een complete apotheek in huis en laat in Duitsland medicijnen halen met receptenboekjes waarop haar naam staat", jammert Herman Bröcker. Op 1 december van het afgelopen jaar heeft Bröcker op het politiebureau van Horst procesverbaal tegen haar laten opmaken voor poging tot doodslag, valsheid in geschrifte, smaad, het toedienen van verboden injecties en van smokkel in medicijnen. Het was een aangifte uit wraak. Hij was op het bureau in Horst

ontboden, omdat zijn echtgenote een aanklacht wegens belediging had ingediend.

De nog altijd vitale schilder, die om een cent bij te verdienen een hotel in Horst bezig is op te knappen, laat het er daarom niet bij zitten. „Door dat canaille ben ik mijn huis kwijtgeraakt en al mijn centen. Ik heb al haar schulden betaald". En dan verder: „Ik maak d'r kapot. Tot en met. Dat weet ze. Ze moet oppassen of ze moet het met de dood bekopen. In mijn binnenzak heb ik een schaarje en op mijn kamer een baco-sleutel. Ik heb de postcommandant in Horst al laten weten dat ik Beatrice, haar moeder en dochter daarmee vermoord, als het me lang genoeg duurt. Daarvoor heb ik maar drie minuten nodig. Ik zal dan de politie opbellen. Mijn straf uitzitten, maar de gevangenisdirecteur tonen wie Bröcker is."

BEATRICE GRIMM, een rasechte Pfalzerin en heel ver familielid van de grote sprookjesdichter Grimm, blijkt overigens, zo merkt interviewer Jan van Lieshout op, niet zwaar te tillen aan de jobstijding van de man, die zij 21 april 1966 trouwde.

Erasmus over de geneeskunde

„HET IS IMMERS niet de geringste en misschien wel de voornaamste plicht van de wereldlijke overheid te zorgen dat de burgers gezond zijn. De taak van de geneesheer immers vervulden de wetgevers, die eisten dat men alleen volkomen gezonde minnen in dienst nam, die openbare baden en turnplaatsen instelden, wetten tegen de weelde maakten, en door het doen verbouwen van huizen en het droogleggen van moerassen epidemieën voorkwamen en er voor waakten dat geen spijzen of dranken, die voor de gezondheid gevaar opleverden, verkocht werden. Maar heden ten dage", zo schrijft Erasmus, „menen de vorsten dat zij er niet mee te maken hebben of voor wijnen vergiften verkocht worden en of er door aangestoken graan of bedorven vis zovele ziekten onder het volk verspreid worden".

Dit citaat van Erasmus bezigde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid dr. R. J. H. Kruisinga in zijn rede op een bijeenkomst van de Vereniging voor Internationale Rechtsorde. Deze rede werd uitgesproken ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van de Wereld Gezondheids Organisatie. De bijeenkomst vond op 4 april plaats in het Kon. Instituut voor de Tropen te Amsterdam.

En vervolgde hij, Erasmus stelt verder op in dit artikel en ik wil dit als medicus hier vandaag temidden van niet-medici graag uitsluitend op gezag en voor verantwoordelijkheid van Erasmus nazeggen Erasmus dan zegt in 1513 in Leuven, 455 jaar geleden, 200 kilometer van Amsterdam, ten slotte:

„Er is letterlijk geen deel van het leven, dat zonder de hulp van de geneeskunde kan worden geregeld."

Hoe komt het dat er te veel geslikt wordt?

EEN TOCH niet helemaal overtuigend verweer tegen de opvatting, dat de vele geneesmiddelen tot verhoogd gebruik leiden, voerde prof. dr. W. J. van de Woestijne, hoogleraar economie, onlangs op een voorlichtingsdag van de organisatie van fabrikanten van geneesmiddelen, Nephrofarm.

Prof. Van de Woestijne voerde twee argumenten aan. Nederland staat met een jaarlijks gebruik per hoofd van de bevolking van f 32,70 als nummer acht op de ranglijst van hoog geïndustrialiseerde landen. En: het sociale verzekeringsstelsel stimuleert niet erg tot gebruik, zeker niet van de prijzige middelen.

Nu zegt dat nummer acht op de ranglijst nog niet zoveel over het noodeloze gebruik van geneesmiddelen. Wanneer dit niet strikt noodzakelijke gebruik, het misbruik dus, in andere landen al op een hoog peil ligt, wat zegt dan de achtste plaats op zo'n ranglijst?

Iedereen weet dat in de Verenigde Staten véél geslikt wordt, zonder dat het door een dokter is voorgeschreven. En hoe zit het hier met de slaapmiddelen en de pijnstillers? Dat het aantal dure middelen wordt beperkt door de voorschriften van ziekenfondsen is zeker waar, maar wat men als particulier koopt, onder invloed van de reclame voor geneesmiddelen? En wat er aan reclame voor geneesmiddelen wordt uitgegeven is niet gering; dat bedraagt 6,5 pct. — evenveel als er aan research wordt besteed. Een deel van dit niet geringe reclame-budget richt zich tot het publiek, dat zó wordt gestimuleerd meer geneesmiddelen te gebruiken dan het nodig heeft.

Prof. Van de Woestijne heeft natuurlijk gelijk, wanneer men onder zijn woorden moet verstaan, dat de véelheid van het aantal geneesmiddelen op zichzelf niet tot het misbruik van het slikken van medicijnen leidt. Wél de reclame voor die veelheid.

Over die veelheid merkte prof. Van

de Woestijne nog op, dat het meer geld zou kosten de overbodige geneesmiddelen uit het totaal te selecteren dan de situatie zo te laten. Er zijn bovendien geneesmiddelen die maar een enkele patiënt een doodenekele maal nodig heeft. „Maar die ene keer vormt dat middel voor die ene mens het verschil tussen leven en dood”.

De 77 bedrijven in ons land, die geneesmiddelen produceren, zo werd op de voorlichtingsdag medegedeeld, bereiken een jaarproductie van bijna 600 miljoen gulden. Zij geven werk aan 9000 arbeidskrachten. Meer dan de helft van het geproduceerde wordt geëxporteerd.

70 en 80 procent

HET DUITSE consumententijdschrift (das Deutsche unabhängige Verbrauchermagazin) DM begon in het meinummer 1968 een nieuwe rubriek over gezondheidsaangelegenheden.

Wij weten, aldus de redactie, dat wij de arts niet kunnen vervangen. Maar wij kunnen U ook op dit terrein waardevolle wenken geven. Bijvoorbeeld hoe fit te blijven. Of wel, wij kunnen U waarschuwen tegen kwakzalvers en tegen middelen, die niet helpen.

Wat de strijd tegen de kwakzalverij betreft signaleert DM een bepaald soort advertenties. Het betreft hier advertenties van de firma Roth-Heildrogen, te München, die in sommige bladen verschijnen. Men knipte er twee uit. In de ene heet het: „Bij 80 pct van alle mannen (dat met grote letters! De rest volgt in peuterige lettertjes) boven de 50 kan men afwijkingen van het normale urineren aantreffen. Daarom moet men (aldus nog steeds de gesignaleerde advertentie) prophylactisch handelen. Volgt de aanbeveling dat men Vitaroth moet gebruiken ter

HAARINSTITUTEN

IN ONS LAND zijn momenteel enkele haarinstituten werkzaam, die in opvallende advertenties hun diensten aan het kaalwordende deel van onze bevolking aanbieden. De Consumentenbond heeft een paar van deze instituten bezocht, hun theorieën en behandelingswijze nagegaan, en vervolgens een aantal medische deskundigen om hun mening hierover gevraagd. De conclusie van de Consumentenbond luidt dat een ieder die aan onnatuurlijk hevige haaruitval lijdt, een dokter moet raadplegen. Haaruitval kan nl. het gevolg van ziekte zijn. Wie zich voor een onderhoudsbehandeling tot een haarinstituut wendt, moet daarvoor een stevig bedrag op tafel leggen. Schade doen deze behandelingen niet, of ze echter baten is een andere kwestie, aldus een artikel in het juni-nummer van de Consumentengids.

(Ook de Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft zich al bezig gehouden met het verschijnsel van de haarinstituten, die veel reclame maken. Zo signaleerden wij in het meinummer 1967 de Harvard-haarinstituten, die beloven 122 haarziekten te zullen genezen. Maar er zijn geen 122 haarziekten. Red. M. t. d. K.)

versterking van nieren, blaas en voorstanderklier. Ook wordt er bij vermeldt dat Vitaroth de verzwakking van het „Sexualsystem” tegengaat.

De andere advertentie heeft het over „Bij 70 pct van alle mannen” . . . en dan is er sprake van belemmeringen bij het urineren. Weer worden nieren, blaas en prostaat genoemd, weer is er sprake van het „Sexualsystem” en van de vitaliteit en „Manneskracht” — maar in dit geval moet men Novaroth gebruiken. In de handel gebracht door precies dezelfde firma. Zelfde prijs ook: in een verpakking van 150 dragées DM 17.85.

Deze manier van adverteren verbaast genoeg over de deugdelijkheid van het middel, merkt DM op.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnenreids, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 30

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

VERDEDIGER**HAAGS GEZONDHEIDSHUIS****KOCHT EEN HEEL DORP**

SINDS JAAR en dag poogt de pleitbezorger van de Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Genezers, de Larense advocaat mr. G. E. Kruseman, het voor te stellen alsof de „natuurgenezers” kijken naar de hele mens, terwijl de „schoolgeneeskunde” in haar verblinde eenzijdigheid zich volgens hem alleen maar zou bezig houden met de ziekteverwekker bij infectieziekten en bij interne stoornissen met het betreffende orgaan.

In het februari-nummer van vorig jaar hebben wij deze argumenten van de heer Kruseman, naar aanleiding van een door hem geschreven artikel in het tijdschrift *Lichaam en Geest*, nog eens weerlegd. In een artikel in *Elseviers Weekblad* van 12 augustus 1967 heeft mr. Kruseman onder de titel „Monopolie en geneeskunst” verzekerd, dat de natuurlijke geneeskunst niet berust op concrete gegevens, doch op een oorspronkelijk en intuïtief „weten”.

Elders in dit nummer kan men lezen, wat de heer Kruseman heeft aangevoerd bij de verdediging van de „herbarist” W.M.Z. voor de rechtbank te Middelburg. De genezers, zo stelde hij, vullen een leegte op, omdat de moderne geneeskunde zich steeds meer ontwikkelt in een zakelijke onpersoonlijke richting”.

Onpersoonlijk — zijn dat soms de massa-behandelingen van Croiset niet?

Zakelijk — zijn dat de aanbevelingen voor de kruidenhandel van de NWP niet?

En hoe staat het toch met dat „oorspronkelijk en intuïtief weten”? De heer Bogaerds uit Numansdorp geeft de leerlingen van de basis cursus van de NWP goede raad wanneer het oorspronkelijk en intuïtief weten hen in de steek laat bij prostaatbloedingen van een oude heer.

Doorgaan met Purgor, zegt de heer Bogaerds dan.

Moeten wij er nog een zinnetje aan toevoegen, dat de heer Kruseman, lid van de Staatscommissie

KWAM IN het vorige nummer van ons Maandblad al even een zgn. Kurort ter sprake (in onze bijdrage over de activiteiten van de pseudo-arts Beatrix Grimm) deze keer iets uitvoeriger het een en ander over de activiteiten van een instelling in Den Haag, namelijk het „Gezondheidshuis”.

In een kapitaal pand in de Bankastraat zetelt de Stichting Voorlichting Natuurlijke Leefwijze directrice mevrouw Hetty den Dulk, een vrouw van 47 jaar, boordevol vage ideeën en theorieën, bijeengelezen uit allerlei, vooral in het Duits verschenen werken en werkjes over natuurgeneeskunde en andere para-medische wetenswaardigheden.

Zelf noemt ze zich voedingstherapeute (ze is vegetarisch ingesteld) maar ze meent ook diagnose te kunnen stellen aan het gelaat van de circa 1000 patiënten die het Gezondheidshuis maandelijks bezoeken. De laatste tijd houdt zij zich tevens bezig met de „Iriscopie”, het diagnose stellen, zuiver en alleen door het kijken in de iris van het menselijk oog.

Om deze kennis te verzamelen heeft ze jaren lang studie gemaakt van wat de oude Grieken, Chinezen en Japanners over deze problematiek schreven. De termen „Ying-yang”, „macrobiotiek” en „meridiaanpunctuur” komen daarbij ter sprake. Door het chaotische karakter van haar beoogd wordt het niet duidelijk, of deze

voor Onbevoegde Geneeskunde (de commissie-Peters) schreef in het artikel in *Elsevier's Weekblad*? Dit zinnetje dan: „Verder zijn de methodes die deze onbevoegden toepassen en de medicijnen, die zij voorschrijven — kruiden, meestal in homeopatische verdunning — op zichzelf onschadelijk”.

Doorgaan met Purgor, adviseerde de heer Bogaerds dan ook.

werkwijzen in het Gezondheidshuis worden toegepast, of dat ze alleen dienen ter illustratie van het feit, dat de oude cultuurvolkeren bepaalde vormen van geneeskunde kenden.

Vruchtenvoedsel

„KIJK”, ZEGT ze, „als diëtiste neem ik proeven op mezelf. Van vegetarisme (het niet eten van vlees) ben ik verder gegaan tot veganisme (geen van dieren afkomstige producten b.v. melk gebruiken) en zelfs tot vruchtisme (voedsel, alleen gebaseerd op vruchten).”

Als voornaamste werkzaamheid van de stichting beschouwt mevrouw Den Dulk, naast het geven van voorlichting, het helpen van mensen die geestelijke of lichamelijke moeilijkheden hebben. Daarvoor zijn er aan de stichting een aantal lieden verbonden — helaas is zij uiterst vaag met het noemen van namen — die de patiënten proberen te „genezen”.

*ZIE VOLGENDE BLZ.***Vice-voorzitter****E. Mijnarends
gehuldigd**

DE VICE-VOORZITTER van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer E. Mijnarends, tandarts te Amsterdam, vierde op 29 juni j.l. zijn veertigjarig jubileum. Tijdens de receptie was de Vereniging vertegenwoordigd door de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot, de secretaresse, mevr. J. W. J. Vermeulen en het bestuurslid de heer J. M. de Haas. Aan de jubilaris is namens de vereniging een geschenk aangeboden. Daarbij is hem, bij monde van de voorzitter, dank gebracht voor het vele werk in het belang van de Vereniging gedaan, gedurende een reeks van jaren.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Dit geldt dan zowel voor een echtpaar dat huwelijksmoeilijkheden heeft als voor iemand die werkelijk ziek is.

„Ziekten komen voort uit een gebrek aan liefde. Als een mens ziek wordt door het roken (volgens haar is roken zeer ongezond en ons werd hoewel niet verboden toch wel de afleiding van een sigaret tijdens het gesprek ontzegd) dan komt dat doordat hij zijn eigen genot nastreeft ten koste van een ander. Zijn ziekte is dus een gevolg van zijn gebrek aan liefde voor zijn medemens”, licht ze als voorbeeld toe.

De kneusjes komen

PATIËNTEN, OF ze nu uit zichzelf komen, of worden gestuurd door een arts, die sympathiek staat tegenover de natuurgeneeswijze, kunnen al naar gelang het ziektebeeld worden behandeld door een zenuwarts, een in de geriatrie gespecialiseerde medicus, een arts, die zich in Duitsland heeft bekwaamd in de natuurgeneeskunde, een kruidenkundige, of een psychotherapeut. Ook worden o.a. ademhalingsoefeningen, yoga, massage, meditatie en voedingsleer toegepast om de „ziekten” te bestrijden.

„We krijgen hier de kneusjes uit de maatschappij, die zich als laatste redding tot ons wenden”. En ze vertelt over wonderbaarlijke genezingen, zoals een jongeman die dankzij het veganisme genezen zou zijn van longkanker of mensen die door ademhalingstherapieën zijn genezen van idiotie. „Tenslotte worden deze ziekten veroorzaakt door degeneratie van de cellen (hersencellen), hetgeen weer wordt veroorzaakt door o.a. zuurstofarmoede door verkeerde ademhaling en verkeerd voedsel”.

Dorp tot de Bron

DE PATIËNTEN betalen naar draagkracht. Ook worden inkomsten verkregen uit de exploitatie van het enige vegetarische restaurant in Nederland, gevestigd op de 1e etage en plaats biedend aan plm. 80 personen.

Dat het de Stichting voor de wind gaat is te concluderen uit het feit dat haar directrice begin juni voor de lieve som van f 250.000 erin slaagde het dorpje Kuinderdorp in de Noordoostpolder te kopen. Dit dorp, bestaande uit 23 barakken, een kerkje en een kantine werd gesticht in de jaren veertig. Het werd bewoond door de eerste pioniers in de nieuwe N.O.-polder en vervolgens ingericht als vakantie- en honeymoon centrum. Het zal worden herdoopt tot Dorp tot de Bron.

Die naam is gekozen om tot uitdruk-

Dr. Lelie: onderzoek van oogiris is volmaakte dwaasheid

WEER HEEFT de justitie in Zeeland het mes gezet in de praktijken van „natuurgenezers”. Ditmaal was het de zich herbarist (kruidenkundige) noemende W. M. Z. uit Voorschoten, die zich recentelijk moest verantwoorden voor de Middelburgse rechtbank.

Z. (33 jaar) stond in hoger beroep terecht omdat hij het niet eens was met de boete van f 500 — waarvan f 300 voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar — die de Middelburgse kantonrechter hem had opgelegd voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst (zie ons maandblad van november 1967). De officier van justitie had bevestiging gevraagd van het vonnis van de kantonrechter. De boete werd nu tweemaal f 150.

Dr. S. Lelie was ook nu weer, zoals in alle zaken, die de afgelopen tijd in steeds frequenter aantal in Zeeland werden aangespannen, de getuigedeskundige.

Deze geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid in Zeeland typeerde zeer duidelijk de activiteiten van herbarist Z. als „volmaakte dwaasheid”. Dat ging dan voornamelijk over het onderzoek van de oogiris, waarmee Z. gelooft zieke organen bij de mens te kunnen ontdekken.

Kruidenmengsels

Z. HOUDT om de veertien dagen — en hij gaat ermee door — in Goes spreekuur voor een door hem en zijn vader opgebouwde Zeeuwse cliëntèle. Hij kijkt dan in de ogen van zijn klanten. Uit tekeningen in de iris concludeert hij welke organen ziek zijn. Daarna overlegt Z. met zijn vader welke kruidenmengsels de zieken nodig hebben. Z. voegde er tijdens de terechtzitting aan toe dat hij zijn patiënten afstoot als hij niet weet wat voor ziekte ze onder de leden hebben of als ze té ernstig ziek zijn.

De inspecteur van de volksgezondheid vroeg zich af of een óndeskundige wel het recht heeft om over interne, chirurgische, gevaarlijke en ongevaarlijke ziekten te oordelen. „Een

king te brengen, dat de mensen die er binnenkort voor kortere of langere tijd zullen verblijven tot de bron van het leven kunnen komen. Een dorp, waar de mensen natuurlijk en gezond (= door de zon bestraald) zullen kunnen zijn tijdens verpleegperiodes of conferenties en bijeenkomsten. De stichting en haar directrice zullen er wél bij varen.

van de patiënten bleek te lijden aan een ernstige chronische ziekte”. „Ik ben geschrokken toen ik merkte dat de patiënten zich onttrokken aan de controle van de arts”, zo verklaarde dr Lelie.

Deze deskundige zei voorts bezwaar te hebben tegen het geven van kruiden — die geen enkel nuttig effect sorteren — en zei over het iris-onderzoek nog: „een oogarts heeft een extra studie van vijf jaar nodig”.

Dr Lelie had het overigens ook niet op andere methoden voorzien. „Technisch mogen ze anders zijn, de risico's blijven dezelfde”.

De verdachte — tot slot — zei nogmaals dat hij onderscheid maakte voor ernstige kwalen. Wat de rechtbank president nog de opmerking ontlokte: „Ja, maar dat of-of is al gevaarlijk”.

Boekenwijsheid

IN DE eerder gehouden kantongerechtszaak tegen kruidendokter Z. bleek, dat Z. al vier jaar in het vak zit. Hij leerde de details van zijn vader en haalde verder veel wijsheid uit boeken. Op deze zitting waren hem maar drie — geselecteerde — gevallen ten laste gelegd.

Dr S. Lelie, de man, die in Zeeland de strijd steeds weer met de pseudogenezers aanbindt verklaarde, dat de man alleen mensen behandelde, die onder behandeling van een echte dokter waren geweest, maar die daar zogenaamd geen baat bij hadden gevonden. In één geval had Z. de geneesmiddelen, die een huisarts had voorgeschreven, ontraden. In een ander geval was hij nog verder gegaan. Toen had hij een patiënte die aan een chronische infectie leed bepaalde kruiden gegeven, terwijl de patiënte alleen maar de door een specialist voorgeschreven medicamenten mocht innemen en daar niet mee mocht stoppen.

De getuige-deskundige vond het riskant middelen te gebruiken, waarbij geen enkele medische controle aanwezig was geweest. Uit een onderzoek, dat naar de kruidenmelange was ingesteld, bleek op het rijksinstituut voor geneesmiddelenonderzoek, dat één van de aangetroffen delen bij veelvuldiger gebruik een gevaarlijke uitwerking kan hebben. In déze dosering was het niét schadelijk geweest, maar dr Lelie legde er de nadruk op dat het gecombineerd innemen van de geneesmiddelen van arts en pseudo-arts een ongewenst effect kan hebben.

Van de Moosdijk eens de Raspoetin van Brabant?

DE RASPOETIN VAN BRABANT — misschien krijg ik die bijnaam nog wel eens, zegt Natuurgenezer W. J. A. van de Moosdijk, met wie D. F. van de Pol een gesprek had, dat in Vrij Nederland werd gepubliceerd. Een artikel dat bijna een hele bladzijde besloeg! Van de Moosdijk heeft de gelegenheid aangegrepen om eens fiks van de toren te blazen.

Over Croiset: Ik geloof wel, dat-ie wat kán hoor, maar ik ben veel sterker dan Croiset. In wezen. Veel sterker.

Wat ik doe, dat is het grootste wonder dat er ooit geweest is. De mensen geloven niet in wonderen, maar ik doe ze elke dag.

Over zijn kruidenmengsels: Puur natuur, die kruiden en het is net als met een schot hagel: er is in zo'n mengsel altijd wel één raak en de rest doet geen kwaad.

Je kunt wel zeggen: Ik ben de grootste van Europa op mijn gebied. Ja, hoe zal dat nou komen? Ik denk, omdat ik het vak het diepste ken, de beste mengsels heb en de meeste talenten. Want ik heb talenten.....

Prijzige kruidenkuur

OVER DEZE Van de Moosdijk, die in een landhuis te Casteren bij Eindhoven woont, hebben wij in het januari-nummer van dit jaar en het vorige jaar reeds uitvoerig geschreven, naar aanleiding van reportages in de regionale pers. (Maandblad tegen de Kwakzalverij van oktober 1967). In het januari-nummer van vorig jaar maakten wij melding van een proces-verbaal dat door de Eindhovense politie tegen hem was opgemaakt. Wij vermeldden het onder het hoofdje „Dure kwakzalver”. Duur is de heer Van de Moosdijk nog altijd, want in Vrij Nederland lezen wij, dat een vrouw vertelt, dat zij ongeveer 1100 gulden betaalde voor kruidenthee gedurende achttien maanden. Een andere Belgische vrouw had een pak kruidenthee voor anderhalf jaar gekregen, waarvoor ze bijna 500 gulden had moeten neertellen.

Een taxichauffeur, die aan bronchitis en asthma leed, viel ook in de categorie dure kuren. Voor hem trof de

Magie bleek truc

De Malagasische autoriteiten hebben een heksendokter gearresteerd die beschuldigd wordt van fraude door middel van een „magische ceremonie”. De man werd gevangen genomen, nadat de politie had gezien, dat hij het lichaam van een verdrinken meisje „te voorschijn had getoverd”, nadat de ouders een beloning in het vooruitzicht hadden gesteld voor de gene, die er in zou slagen het lichaam te vinden. Volgens een bericht uit Tananarivo bleek bij het onderzoek, dat het lijkt dat van een kleinzoon van de heksendokter was. De kleinzoon was enige weken eerder overleden.

Natuurgenezer (Vrij Nederland schrijft het woord ironisch met een hoofdletter) een afbetalingsregeling. Hij werd ingeschakeld bij het vervoer van patiënten uit de omgeving van Antwerpen. Hij maakt nu al maanden lang vrijwel dagelijks een rit met de vier à vijf klanten, die toevallig die dag aan de beurt zijn om kosteloos te worden gehaald en gebracht naar de „controle-stal” te Casteren.

Wachtkamer met t-v

VAN DE MOOSDIJK heeft ten behoeve van zijn klanten een eigen transportonderneming, bestaande uit drie volkwagenbusjes en drie grote personenauto's. Hij rijdt rond in een Buick Riviera met een waarde van f 37.000 en een jaarlijkse verzekeringspremie van 2800 gulden. Zijn landhuis met volière en met een zwembad in wording taxeert hij voorzichtig op 150.000 gulden. Achter het huis bevindt zich, behalve de tuin, een weiland („Corral”) met een paard erin, maar wat zijn stal had kunnen zijn is na een krachtige ingreep gewijzigd in het centrum van het bedrijf: een spreekkamer met zakken vol kruiden en een zaal van een wachtkamer met vaste vloerbedekking, salontafels, luxe stoelen, een (bediend) koffiebuffet en een televisietoestel — een entourage zoals geen enkele erkende beoefenaar van de medicijnen zich ooit zou veroorloven.

Maar W. J. A. van de Moosdijk is dan ook geen arts en noemt zich, beducht voor de gevolgen, evenmin zo — hij is natuurgenezer, en als er dan toch medisch gecatalogiseerd moet worden laat hij zich bij voorkeur kruidenspecialist heten. Wat dit te betekenen heeft, licht hij toe in de pamfletten en advertenties in de Belgische pers (niet in de Nederlandse — een kwestie van reclame-ethiek) waarmee hij het aantal van zijn afnemers nog gestaag opvoert.

Dat aantal schat de mededeelzame heer Van de Moosdijk nu op 14.000. De klanten wonen vooral in België.

Warmwaterbaden

AAN DE hand van mijn omzet denk ik, verklaart onze natuurgenezer dan verder aan de verslaggever van Vrij Nederland, dat ik nu wel aan de top sta. Ik kan niet verder. Ik kan het alleen niet verder. Daarom wil ik binnen een paar jaar hier een echte kliniek stichten, met echte, gediplomeerde artsen en verpleegsters. En dan alles op basis van kruiden natuurlijk, en ook met warmwaterbaden erbij — dat is namelijk ook erg goed hoor. Zeer heilzaam voor de mensen.

Zo'n kliniek — het geeft je een zekere basis hè. Met doktoren erbij, dat is ten slotte de erkenning van je bedrijf, vindt Van de Moosdijk. Dan kun je het ook veel beter voortzetten. Mijn zoon van 11, die kan dan mijn opvolger worden. Als-ie tenminste wil. Ik heb allang gezien dat die óók helderziend is. Erfenis van mij. Een zeer bijzonder kind, net als ik vroeger.

Als moraal knoopt de schrijver van het gesprek met Van de Moosdijk aan zijn interview nog het volgende vast:

Het weer terug naar de Natuurgenezer — een mogelijkheid, een noodzaak, een redmiddel misschien: het is niet alleen voor deze twee, maar voor duizenden geen tijdelijke illusie meer, maar een blijvende, en daarmee een deel van hun realiteit. Het is, in meer dan één opzicht, een teruggang en zolang daaraan behoefte bestaat, gaat het Wilhelmus Josephus Anthonius van de Moosdijk goed. Zéér goed.

Tegen misvattingen van dit kaliber lijkt geen enkel kruid gewassen — en dáár moet hij het nu juist van hebben.

Onzerzijds nog een enkele opmerking: zou dit succes van de „natuurgenezer” de Ned. Werkgroep van Praktizerende Genezers wellicht hebben verleid tot zijn handeltje in z.g. Naturaliakruiden? Zó worden in het bijzonder de passages omtrent het voorschrijven van Naturaliakruiden in het Bulletin waaruit wij in april j.l. een uittreksel publiceerden héél duidelijk... Ook merkwaardig is het plan van Van de Moosdijk tot het stichten van een kliniek. Wij verwijzen de lezer nog naar een artikel van een medewerker in dit nummer over de aankoop van een héél dorp in de Noordoostpolder als een soort „gezondheidscentrum” van mevrouw Hetty den Dulk.

Weer: de gevaarlijke naalden van Sake Hazewindus

EEN INTERESSANTE discussie over het gebruik van naalden heeft zich ontsponnen in de rechtbankzitting in Middelburg waar de 58-jarige Bredase heilpraktizer-genezer Sake Hazewindus in hoger beroep terecht heeft gestaan. Zoals al gemeld in ons maandblad was hij door de kantonrechter veroordeeld tot tien weken hechtenis. De rechtbank gaf hem tien boetes van vijftig gulden (zie ook het februari-nummer van dit jaar, blz. 8).

De discussie tussen dr S. Lelie, inspecteur voor de volksgezondheid en mr G. E. Kruseman, de juridisch adviseur van de Werkgroep voor Praktiserende genezers, ging als volgt:

Dr Lelie: „Een diagnose stellen met een pendel is absoluut waardeeloos. Er zijn grote risico's bij het werken met naalden”.

Mr Kruseman: „Weet u wel dat in China het werken met die naalden al een geschiedenis heeft van

drieduizend jaar en dat deze methode daar officieel is toegestaan?”

Dr Lelie: „Des te tragischer voor de Chinezen”.

Mr Kruseman: „Weet u dat de naalden steeds meer in Westeuropese landen worden gebruikt?”

Dr Lelie: „Helaas worden er zelfs onder artsen praktijken toegepast die niet oirbaar zijn”.

Dr Lelie voegde daar later nog aan toe dat het niet altijd gaat om oppervlakkige prikjes, maar ook wel over prikjes die tot één, zelfs tot twee centimeter diep in het lichaam doordringen. Deze deskundige heeft ook een geval aangehaald van een Bredenaar die van de naalden een longperforatie

zou hebben overgehouden. De patiënt kwam in het ziekenhuis terecht. Als de perforatie dubbelzijdig was geweest, dan was dit de dood van de patiënt geweest.

Sake Hazewindus heeft zijn praktijken van Brabant uitgebreid tot Zeeland. In Goes is een hotel zijn domicilie. Zijn pendel bestond uit een cilindertje dat aan een koperen kettinkje hing en dat liet hij langs het lichaam slingeren tot het stilhield: daar was de zieke plek. Zijn patiënten waren meestal „uitgedokterde” mensen.

Mr Kruseman had als verweer dat dr Lelie de zaak van de longperforatie van horen zeggen van collega's had en dat dr Lelie de betrokken patiënt niet zelf had onderzocht. . .

ONDERZOEK NAAR OOGIRIS

VERVOLG VAN BLZ. 32

ALS RAADSMAN trad op de bekende mr G. E. Kruseman. Deze zei dat zijn cliënt niet had kunnen weten dat het hier om ernstige aandoeningen ging, maar dat was voor zijn opponent, de getuige-deskundige dr Lelie aanleiding op te merken dat juist daarom het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst zulke kwalijke gevolgen kan hebben.

De officier van justitie mr N. van Raalte, die zich veel met deze zaken heeft bezighouden, had geen goed woord over voor de praktijken van kruidendokter Z. Dit temeer, omdat hem was gebleken, dat Z. zelfs de voorschriften van de Nederlandse werkgroep voor Praktiserende Genezers aan zijn laars lapt. Mr Van Raalte was teleurgesteld, dat de praktijken van de Belgische handelsreiziger Carolus Vleugels, die wederom terecht heeft gestaan omdat hij in Sluis praktijken uitoefent, waren afgedaan met maar zeven geldboetes van f 50. Tegen Z. werd daarom meer geëist dan voor de kantonrechter: twee geldboetes van f 500 en waarvan twee keer f 250 voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Er was nog een derde

geval voor de kantonrechter, maar dit werd buiten beschouwing gelaten, omdat op de zitting bleek, dat niet Z. maar de vader van Z. de man zou hebben behandeld.

Mr Kruseman hield een uitvoerig pleidooi. Hij vond dat onder de huidige omstandigheden niet meer kan worden gesproken van een strafwaardigheid. „Het Nederlandse volk vindt het onjuist, dat iemand die anderen wil helpen, daarvoor beloond wordt met een geldboete of een hechtenisstraf, zo stelde hij. Hij wees er ook op, dat zijn inziens de genezers „een leegte opvullen omdat de moderne geneeskunde zich steeds meer ontwikkelt in een zakelijke onpersoonlijke richting”.

Kruidendokter Z. kreeg ook hier het laatste woord: „Ik weet dat het verboden is, maar ik ga er mee door. Want met wat ik doe, doe ik de mensen geen kwaad.”

Ons commentaar op de woorden van mr Kruseman, die geregeld als raadsman voor leden van de Werkgroep van Praktiserende Genezers optreedt, vindt men op de voorpagina van dit nummer.

Handel in kunstgebitten

IN HET julinumnummer van de Consumentengids, het orgaan van de Ned. Consumenten Bond, worden enige behartigenswaardige opmerkingen gemaakt over de „handel in kunstgebitten”. Reclame maken is aan arts en tandarts verboden. Toch wordt er door tandheelkundige instituten veel reclamedrukwerk verspreid. Bovendien werken, aldus het artikel in de Consumentengids, deze instituten vaak met niet bevoegden. De patiënt dient de illusie te hebben dat deze instituten zullen adviseren wat goed voor hem is. Bij sanering van een gebit hebben deze instituten gewoonlijk weinig belang, want het gaat meestal om de verkoop van kunstgebitten.

De Consumentenbond spreekt er zijn verwondering over uit, dat er aan het in deze vorm onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde zo weinig in de weg wordt gelegd. De Bond hoopt, dat het Staatstoezicht op de Volksgezondheid en de politie hier op korte termijn wat tegen gaan doen.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bouter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 34

Abonnement per Jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

SCHAALVERGROTING

Er openbaart zich een bedenkelijke tendens in de kwakzalverij, een tendens die stellig wordt aangemoedigd door het in het algemeen veel te slappe optreden van de in aanmerking komende instanties tegen het voortrottende kwaad van de kwakzalverij. De kwakzalver-zakenman zoekt naar schaalvergroting. Een kras staaltje levert W. J. A. van de Moosdijk in het bij Eindhoven gelegen Casteren, die er al over denkt zijn niet geringe winsten te beleggen in een soort kliniek. Een groot kwakzalversoord, stellig aangevuld met allerlei ontspanningsmogelijkheden voor de klanten van Van de Moosdijks kruidenhuis. Warmwaterbaden bijvoorbeeld vindt de Casterense kwakzalver zeer heilzaam voor de mens.

Beatrix Grimm, de Duitse dame, die beweerde dat zij aan de Praagse Universiteit een doktersbul had behaald, bezit al een soort „kuuroord” met niet minder dan 22 kamers in het Noord-Limburgse Horst. Zij heeft kans gezien om daartoe beslag te leggen op een oud-klooster voor late roepingen.

Forser nog worden de zaken aangepakt door het Haagse Gezondheids-huis, dat al een kapitaal pand bezit in de Bankastraat in den Haag. Deze instelling heeft maar even een heel (leegstaand) dorp in de Noordoostpolder, Kuinderoord, voor een kwart miljoen aangekocht om er naar hartelust te liefhebben in zaken als Natuurlijke Leefwijze, Macrobiotiek, Meridiaanpunctuur en Iriscopie. Mevrouw Den Dulk wil daar op grootscheepse wijze de degeneratie van de cellen tegen gaan, „veroorzaakt door verkeerd voedsel en verkeerde ademhaling”.

Men kan geen andere conclusie uit dit alles trekken, dan dat de kwakzalverij een zó goed rendement oplevert, dat men de winsten in een „schaalvergroting” lucratief wil maken.

Waarzeggerij

Mijn hele familie is tele-apathisch, zei de psychometrist na de séance.

(Uit de Vara-gids).

Kunnen leurders in kunstgebitten hun gang maar gaan?

BLIJF NIET TOBBEN met een ouderwets kunstgebit, maar laat in één dag voor u vervaardigen een modern Dentilia kunstgebit met vacuümwerking en optimale zuigkracht zonder verhemelteplaat.

NYLON KUNSTGEBIT ZONDER verhemelteplaat met automatische stabilisatie en vacuümwerking geeft uw gezicht meer vorm en persoonlijkheid.

Dit zijn aanhalingen uit reclamedrukwerk van instituut Dentilla te Rotterdam, resp. instituut Sidenta den Haag. Maar er zijn meer van deze instituten, aldus een artikel in de Consumentengids waarvan wij in ons vorig nummer reeds in het kort melding maakten. (pag. 34)

Vacupan, Dentapan, Fehcopan te Rotterdam, Atlas, AATI en ATAA in Amsterdam, Fidonta in den Haag, Centrale Kliniek voor Tandheelkunde te Schiedam en Encri te Leiden om er maar enkele te noemen.

Het drukwerk van Dentilla en Sidenta krijgt de Ned. Consumenten Bond geregeld toegestuurd van de kant van leden. Met natuurlijk de vraag of het verstandig is op deze aanbiedingen in te gaan.

Een vraag, die de Consumentengids met een duidelijk neen beantwoordt. Allereerst vanwege de reclame. Een reclame-makend instituut werkt hetzij zonder artsen of tandartsen, hetzij met artsen of tandartsen, die het met de beroepsethiek zo nauw niet nemen. Immers reclamemaken is de arts verboden.

Doel is de verkoop

IN DE tweede plaats is daar de „specialisatie” in kunstgebitten. Hoe medisch dat ook moge klinken, het zijn veeleer commerciële dan medische overwegingen, die daarbij een rol spelen. Een kunstgebit verkopen levert namelijk direct meer op dan het onderhoud van een nog goed natuurlijk gebit.

Wie zich tot zo'n „gespecialiseerd” instituut wendt, moet dan ook niet de illusie hebben nog geadviseerd te worden over het al of niet nemen van een kunstgebit. Dat advies staat te voren vast.

En de deskundigheid? Helemaal zonder bevoegde artsen, tandartsen of tandheelkundigen werken deze instituten meestal niet. Soms staat er een arts, tandarts of tandheelkundige aan het hoofd, die het merendeel van het werk door onbevoegden laat doen, vaker staat omgekeerd een onbevoegde aan het hoofd, die onder degenen, die hij het werk laat doen meestal wel één bevoegde heeft. Ook al wordt men door deze bevoegde behandeld, dan blijft het feit, dat de patient niet geadviseerd wordt naar wat het beste voor hem is; die bevoegde leent zich voor de gebitten-verkoop, ook als een gebit voor de patient nog niet nodig zou zijn.

Tenslotte de gebitten zelf en de prijs. Het gaat om gebitten zonder verhemelteplaat met z.g. vacuumwerking. Een systeem dat medisch niet geheel zonder risico schijnt te zijn.

Duurdere uitvoering

WORDT ER in de reclame een prijs genoemd — bij Dentilia bijv. f 139,— dan zegt dat nog niet dat de patient daarvoor geholpen wordt. Eenmaal binnen wordt hem nogal eens een duurdere uitvoering aangepreut. Waarvoor hij tenslotte nog meer geld kwijt kan zijn dan bij de tandarts. Vooral wanneer hij lid is van een ziekenfonds. Hij betaalt dan bij de tandarts voor een normaal gebit f 129,—, terwijl hij soms nog 40 à 50 gulden hiervan aan een aanvullend fonds in rekening kan brengen.

De instituten zijn moeilijk te vangen. Patientten zijn meestal niet genegen om als getuige op te treden. Het meest riskante deel van de behandeling, het trekken, geschiedt vaak on-

VERVOLG VOLGENDE BLZ.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Carolus Vleugels rekende veertig gulden voor consult

CAROLUS VLEUGELS oftewel prof. Wings, een 52-jarige uit het Belgische Brasschaet afkomstige vertegenwoordiger — dat is het eigenlijke beroep van deze kwakzalver — is er goed afgekomen toen hij in hoger beroep voor de rechtbank te Middelburg terecht stond. Evenals trouwens Sake Hazewindus, die door de Middelburgse rechtbank tot zeven maal vijftig gulden boete werd veroordeeld. De kantonrechter te Middelburg had hem met tien weken hechtenis gestraft.

(Zie Maandblad van oktober 1967)

De kantonrechter te Oostburg heeft Vleugels destijds in totaal 2100 gulden boete opgelegd — een gevoelige straf. De rechtbank maakte er zeven maal 50 gulden van . . . Wij vrezen dat Carolus Vleugels, die in België voor zijn praktijken al eens een flinke vrijheidsstraf heeft ondergaan niet bijster

LEURDERS

VERVOLG VAN VOORPACINA

der narcose en het beschrijven van de persoon is dan onmogelijk.

De Consumentenbond heeft zich jaren geleden over de activiteiten van deze instituten tot het Staatstoezicht op de Volksgezondheid gewend. Men kreeg toen het vrij laconieke antwoord, dat de verspreiding van drukwerk door dit — in het artikel niet met name genoemde — instituut verwondering had gewekt, omdat de politie in 1962 en 1963 een inval had gedaan en de inventaris in beslag had genomen. „Uit uw brief zou ik moeten opmaken, dat er weer reclaimedrukwerken worden verspreid en de werkzaamheden opnieuw zijn begonnen”.

Hierbij bleef het. Het instituut ging rustig verder. Een jaar later kwam de Consumentenbond op de kwestie terug. Het antwoord van de inspectie was een verwijzing naar de vorige brief met de toevoeging „voor zover bekend is aan dit instituut geen tot de uitoefening van de tandheelkunde bevoegde verbonden”.

„Wij hebben het toen voor het ogenblik maar opgegeven”, verzucht de Consumentengids. Actie van de zijde van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid en van de politie is kennelijk niet te verwachten. Mogelijk omdat de taken te omvangrijk zijn, maar in ieder geval gebeurt er niets, besluit de Consumentengids dit droeve relaas.

onder de indruk zal zijn van het milde Middelburgse vonnis.

EEN MEDEWERKER schrijft ons nog het volgende over de rechtzaak tegen Vleugels

Vleugels hield onder andere zitting in een hotel in Sluis. Zoals wij eerder schreven was er al eens een inval geweest zowel in Sluis als in Hulst, waar Vleugels ook zijn praktijken uitoefende. In vier zittingen in Sluis en Hulst „hielp” hij tweehonderd patienten, ad f 40,— per „consult”.

Vleugels werkte met handoplegging, een wichelroede, anatomische kaarten en een pendelapparaat. Ook schreef hij recepten uit die via een apotheek in België naar de patienten werden gestuurd. De man schreef vooral homeopatische geneesmiddelen voor.

Ook op deze rechtbankzitting trad dr Lelie in het krijt, de geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid in Zeeland. Hij vond, dat het stellen van een medische controle met genoemde middelen bepaald niet mogelijk was.

De officier van justitie, mr P. V. J. Roscam Abbing zei wel overtuigd te zijn van krachten als het magnetisme; „Er zijn dingen waar wij niet bij kunnen. Het bestaan van deze „gave” brengt echter niet met zich dat men die zomaar zonder medische controle kan toepassen. Zolang deze methoden niet worden omgeven door een degelijke medische controle, mag dit niet”.

De officier van justitie herinnerde er wel aan, dat zich op het gebied van de tandheelkunde ook een bepaalde ontwikkeling heeft afgespeeld die heeft geleid tot reële praktische mogelijkheden. Maar zover is men in deze zaken niet. De staatscommissie is nog steeds met een onderzoek bezig.

Mr Roscam Abbing herinnerde voorts aan het strafblad dat Vleugels in België heeft. Hij kwam juist naar Nederland om hier zijn praktijken te kunnen voortzetten. Vleugels ging er daarbij van uit, dat het nu uitgesloten was dat hij met de justitie in aanraking zou komen, omdat hij lid van de werkgroep voor praktiserende genezers was geworden.

Bezorgde mr Kruseman

RAADSMAN mr E. KRUSEMAN vond, dat de strafbaarheid wel vast stond. Deze raadsman uit Laren (NH) van de werkgroep van Praktiserend Genezers (NWP) bepaalde zich tot de strafwaardigheid. Interessant was zijn opmerking, dat zoveel mensen hun toevlucht zoeken bij genezers, ze komen tot in

DIE KNAPPE MEINERT

MET ALS titel „Amerikaanse presidentsverkiezingen” kon men in het julinummer van het maandblad „Toekomst”, de „astrologische wereldschouw” (f 1,70. In België fr. 24,—) lezen:

„. . . Het is met betrekking tot deze verkiezingen een onzekere toestand in de U.S.A., want de namen van degenen die het presidentschap ambiëren, zijn nog niet alle bekend. Robert Kennedy is een serieuze kandidaat. Een blik op zijn horescoop leert ons, dat hij wel populair zal worden, en hoog zal stijgen op de maatschappelijke ladder, dat hij eveneens over vele en goede verbindingen beschikt en waarschijnlijk zeer rijk is, maar president van Amerika zal hij nimmer worden. Daarvoor is hij stellig niet groot genoeg, en is hij teveel uit op persoonlijke winst en voordeel. Hij is iemand, die meermalen zijn positie kwijt zal raken, hoewel hij zeer begaafd is, en veel politiek instinct heeft. Het merkwaardige doet zich voor, dat Robert Kennedy, evenals zijn broer, gevaar loopt op gewelddadige wijze om het leven te komen . . .”

Onderaan het artikel:

Geschreven 24 april 1968

Ondertekend:

Meinert W. Volkers

Een artikeltje in april geschreven en in juli geplaatst (5 juni moordaanslag op Robert Kennedy).

Knappe astroloog, die Meinert Volkers, denken we dan maar schrijft Het Vaderland. Waar, wanneer en hoe vaak heeft Robert Kennedy ook al weer gezegd dat hij de mogelijkheid dat op hem een aanslag zou worden gepleegd zeer reëel achtte?

de hoogste rangen voor, „ook bij leden van de rechterlijke macht!” zei hij. Dit beroep is in Nederland volkomen geïntegreerd, aldus mr Kruseman. Hij toonde zich ook in deze zitting bezorgd, dat de gewone geneeskunst zich in een zo volslagen materiële richting ontwikkelt.

„De genezers vormen een categorie die in de door de nieuwe ontwikkelingen ontstane lacune voorziet”, aldus mr Kruseman.

(Deze bezorgdheid van mr Kruseman doet wel ietwat komisch aan, wanneer men denkt aan het onverhulde materialisme, waarmee de kruidenhandel van de Werkgroep van Praktiserende Genezers „Naturalia” het voorschrijven van zijn kruiden bij de leden van de NWP aanbeveelt. „Grijpt deze u door de NWP geboden kans om uw inkomen te vergroten”.)

VOORLICHTING

Onder de titel „Wat ontbrak” hebben wij in het juni-nummer er onze verbazing over uitgesproken, dat in het bijzonder verplegingsnummer van het Nederlands Tijdschrift voor Medische studenten op geen enkele wijze werd gewezen op het euvel van de kwakzalverij. Juist door hun contact met patiënten kunnen verplegenden een bijzonder waardevolle taak ter voorlichting en opheldering vervullen.

In dit verband mogen wij wijzen op de noodzaak van medische voorlichting ten plattelande, zoals die gebreken is uit een enquête in de Overijsselse gemeenten Oldemarkt en Nieuwleusen. De onvoldoende voorlichting is er stellig, naar onze vaste overtuiging, mede oorzaak van dat een vrij hoog percentage van de bevolking van die gemeenten zijn heil bij kwakzalvers zoekt. (Een korte bespreking van dit rapport treft men aan op bladzijde 39 van dit nummer).

Verheugend is het echter dat in de nieuwe druk van het leerboek voor leerling-verplegenden „Grondslagen der Geneeskunde” onder hoofdredactie van dr. M. Plooi, een verhandeling over het onderwerp kwakzalverij zal worden opgenomen. De voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de arts A. P. N. de Groot, zal, op verzoek van de heer Plooi, dit onderwerp voor het leerboek behandelen.

Hiermede is een waardevolle stap gezet op de weg, die reeds zo vele malen door de Vereniging is gepropageerd om bij studenten en bij leerlingen in para-medische vakken begrip te kweken voor het grote gevaar, dat door de kwakzalverij aan de volksgezondheid wordt toegebracht.

Leegloop

De 66-jarige gastechnicus Karel Groenhof uit Hilversum, die volgens de kranten een plantenkweekbak voor de huiskamer heeft uitgevonden, is pas op latere jaren als „uitvinder” begonnen. Hij „deed” jarenlang in gas en oefende een praktijk uit als „magnetiseur”. Hij heeft aan Het Parool ook verteld, waarom hij met dat magnetiseurschap is opgehouden:

„Ik ben er mee gestopt omdat je als magnetiseur al je energie weggeeft en je als het ware leegloopt”.

Mr. Jacobson: het ergste spook is de kwakzalver

WEG MET KWAKZALVERS! aldus een forse kop boven een artikel van Pim Gaanderse in het dagblad De Stem (Breda). Het was de neerslag van een gesprek dat de heer Gaanderse had met onze goede vriend mr. J. D. Jacobson, de scherpzinnige Antwerpse advocaat, fel bestrijder van alle vormen van bijgeloof.

„Wellicht Europa's best bewapende bestrijder van het bijgeloof en de kwakzalverij”. Met deze woorden bracht de schrijver van het artikel, dat ook in enkele andere regionale dagbladen is verschenen, zijn bewondering voor de 67-jarige Antwerpenaar, tot uitdrukking.

De wereld wil bedrogen worden, is de sombere conclusie van mr. Jacobson. „Wanneer je naar de dokter gaat en je moet f 12,50 betalen dan vind je dat veel. Maar als je naar een magiër loopt om de liefde van je buurvrouw te verkrijgen en deze geeft jou een hoop koeiedrek met het oog van een kikker en hij vraagt duizend gulden voor die occulte onzin dan betalen de mensen dat grif.”

Slopende kruistocht

DE SLOPENDE kruistocht tegen het occultisme heeft echter zijn sporen achtergelaten. Na het gesprek van enkele uren, zegt mr. Jacobson dat wij de laatste zijn geweest aan wie hij een interview heeft toegestaan. De ridder is moe. Teleurgesteld door „de grootste ontgoocheling” in zijn leven. „Ik heb het opgegeven. De mensen willen belazerd worden. Tweemaal heb ik een beroerte gehad. Mijn strijd tegen het bijgeloof blijkt alleen maar als propaganda voor het bijgeloof te hebben gewerkt. Ik was blij als mensen aantekeningen maakten tijdens mijn vele lezingen. Wat ze opschreven? De adressen van waarzegsters. Uitbuiters die ik net had bekampt”.

De rijzige Antwerpenaar ziet de toekomst somber in. „Er zijn geen jonge mensen meer die tegen het bijgeloof willen vechten”. Het Antwerps stadsbestuur heeft er evenwel voor gezorgd dat de gedachten van de meestermagiër levend blijven. In het Museum voor Folklore (sic) is een afdeling naar mr. Jacobson genoemd en ingericht met honderden boeken, voorwerpen en geschriften van hem.

Mr. Jacobson weet waar de „afgang van de mensheid” aan te wijzen is: „De mensen geloven minder en minder in God. Ze zoeken hun toevlucht in deze idiote lapmiddelen. Het is de vloek van onze tijd dat men niet meer aan God gelooft”.

Een andere factor die naar zijn mening tot die vlucht heeft geleid: „De gewone arts oefent zijn beroep veel te zakelijk uit. Hij werkt met veel te weinig liefde tot de mens”.

Luie mensen zijn het

DE MEESTE „tovenaars” zijn doortrapte schurken”, zegt de heer Jacobson, „de fanatieken zijn het gevaarlijkst, de magieken”. Over het alge-

Mr. J. D. Jacobson

meen zijn het luie mensen. Ze zijn eierboer of haarkapper. Een nietswaardig amulet of een talisman van drie cent kostprijs wordt als magische beschermer voor 10, 20, 30 gulden verkocht aan een goedgelovig volk.

„Ik vond het mijn plicht”, zegt de heer Jacobson „om mijn hele leven aan de strijd tegen deze oplichters te geven. Ik moest de ogen openen tegen de gemeensten. Bijgeloof is dodelijk voor de mensheid”.

Zijn ontmaskeringen waren vaak in de vorm van een kostelijke grap gegoten. In Belgisch Brabant stopte hij eens tien verpleegstertjes met hemelse blikken onder de dekens om een waarzegger op zijn falen te kunnen wijzen. Eén alles doorvorsende omgang van deze man over de zaal met „aanstaande moedertjes” was voldoende voor een uitspraak. „Vier jongens en zes meisjes worden het”, ontulde hij met gepaste trots. De duivelse vrouwtjes sprongen hun bed uit. De waarzegger deed mr. Jacobson een proces aan.

Mr. JACOBSON Verslaggever beschreef nachtelijk

VERVOLG VAN BLZ. 37

feest van heksen

EEN KRUIDENDOKTER mocht een paar jaar geleden van mr. Jacobson een beetje naar ontvangen. Zonder de patiënt ooit te hoeven zien, kon de „dokter” daarna zijn diagnose stellen. Toevallig had mr. Jacobson wat haar van zijn hond opgestuurd. Niettemin had hij een prostaat-aandoening die voor f 7.000 aan kruiden wel te genezen zou zijn.

Tijdens het gesprek met de heer Gaanderse grijpt mr. Jacobson boeken en publicaties om zijn woorden kracht bij te zetten. „Een secuur man”, constateert de journalist. En verder: Hij kent de magie als zijn broekzak. Hij komt bij de heksen. Hij geeft een uitleg van het bestaan van de heks door de eeuwen heen. „Tegenwoordig gaat men heksen niet meer te lijf. Ze worden, integendeel, vaak bezocht. De moderne heks rijdt in een dure Amerikaan; ze heeft een villa of een buiten en onder haar klantenkring heeft ze ministers, generaals, kamerleden. Grote staatslieden en veldheren hebben door de eeuwen heen niets belangrijks durven aanvatten zonder eerst een waarzegster te raadplegen. En dat is nog steeds zo”, verklaart mr. Jacobson ons.

„Occulte wetenschappen zijn zeer gevaarlijk en de invloed die ze uitoefenen is zeer verderfelijik. Het is overigens wetenschappelijk vastgesteld dat het werk met de wichelroede en de pendel nooit de berekeningen van de waarschijnlijkheidsleer heeft overtroffen.

Bezoek aan spookhuizen

BIJNA ALLE spookhuizen heb ik bezocht. Zo ook in Dison bij Verviers, waar een klopgeest de halve bevolking krankzinnig maakte. Het was bedrog. Iemand kende een goocheltruc, waarmee hij iedereen de stuipen op het lijf joeg”.

Mr. Jacobson heeft een heel plezierige tijd gehad aan de Rivièra. De bewoners van een kapitaal huis daar op de rotsen hoorden elke nacht een wekker aflopen. Waanzinnig. Het spook-met-de-wekker bleek een onderaards riviértje te zijn dat een doorbraak had gemaakt in een rotsformatie, hierbij werden steentjes door het stromende water over elkaar heen gerd; met een geraas alsof er een wekker afliep.

Voor de heer Jacobson is de kwakzalver echter het grootste „spook” gebleven.

EEN VREEMDE zaak kwam onlangs in Engeland voor de rechter. In de Londense Evening News was op 7 maart 1961 een artikel verschenen waarin een nachtelijk ritueel van heksen werd beschreven in een open plek in een bos. De verslaggever van de Evening News was er, vertelde hij, getuige van geweest. De koppen boven het artikel logen er niet om: Witchcraft in the Woods (Hekserij in het bos) en „Devil Worshipers by Night in the Surrey Woods” (Nachtelijke duivelsvereerders in de bossen van Surrey).

Tegen de uitgever van de Evening News, Associated Newspapers Ltd., werd een geding wegens laster aangespannen door de thans 54-jarige mej. Mary Cardle uit Dumbledene, Charlwood, bij Horly in Sussex. Mej. Cardle, een van de heksen volgens het artikel, zou ernstig benadeeld zijn door deze publicatie. Zij zou er een toelage door hebben verloren en bovendien was een legaat verminderd dat zij ontving van een zekere Mr. Young, met wie zij, zoals zij zei, een intieme vriendschap had gehad.

Gezond verstand

IN ZIJN „summing up” van de zaak voor de jury zei rechter Melford Stevenson van The Queen's Bench Division dat het mogelijk was dat deze heer Young overwogen had, dat hij voor mej. Cardle al heel wat had gedaan in het verleden. Het zou niet de eerste keer zijn dat een heer in de avond van zijn leven een bevestiging van gezond verstand kreeg, waaraan het hem eerder wel eens had ontbro-

Te veel hormonen

LAAT HET cosmeticabesluit zo snel mogelijk van kracht worden, pleit de Haagse Keuringsdienst van waren. De dienst maakt melding van een soort mascara — middel om oogleden te kleuren — dat „ongewenst” is in de directe omgeving van het oog.

Het is ons, (red. M.d.t.K.) trouwens bekend, dat er bepaalde soorten van mascara zijn, die schadelijk zijn voor het oog, pijn veroorzaken enz. Het is meer dan bar, dat het nog altijd mogelijk is dat zulke zaken verkrijgbaar zijn.

Een andere bron van ergernis is de aanwezigheid van te veel hormoonpreparaten in haarwaters. De Haagse keuringsdienst van waren heeft dit bij steekproeven vastgesteld. Door deze hormoonpreparaten werden verschillende gevallen van pubertas praecox (vroegtijdige puberteitsverschijnselen) vastgesteld.

ken. De jury zou zich dus terdege moeten afvragen of de vermindering van het verwachte legaat wel een gevolg was van het artikel over de nachtelijke hekserij in het bos.

Hechter Stevenson zei in het vervolg van de „summing up” dat het nogal verbazingwekkend zou zijn wanneer een ervaren journalist als de heer Hall, die het artikel voor de Evening News had geschreven, het verhaal zou hebben verzonnen. Hij kon heel goed weten wat de consequenties daarvan waren.

Mej. Mary Cardell woont samen met haar oudere broer, de 74-jarige Charles Cardell, iemand die zich psycholoog noemt en die zich toelegt op het onderzoek naar hekserij. Hij schrijft daarover artikelen en geeft adviezen aan mensen, die denken dat zij het slachtoffer zijn van hekserij. Hij heeft in zijn huis vreemd gedecoreerde spreekkamers. De jury kon, meende de rechter, overwegen dat zowel mej. Cardell als mr. Cardell excentrieke mensen waren.

Schoonheidsmiddel

DE ZAAK kreeg ook nog een commercieel tintje, want er was sprake van een schoonheidsmiddel „Moon Magick Beauty Balm”. Wat er gebeurd was in de bossen zal volgens de raadsman van mej. Cardell een soort persconferentie zijn geweest om bekendheid te geven aan dit middel. In werkelijkheid was het ritueel dus een grap geweest. Wat niet wegnam dat haar broer de herdruk in beperkte oplage van een boek het licht had doen zien, getiteld „Aradia, the Gospel of the Witches” (Aradia, het evangelie van de heksen). En uiteraard kwam op de zitting ook nog de nu overleden „dr. Gardner” die op het eiland Man zijn heksenmuseum stichtte en beweerde dat hij zelf tot een heksenkring behoorde, ter sprake. De trouwe lezers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij zullen zich herinneren, dat die onvervaardde strijder tegen de kwakzalverij, mr. Jacobson uit Antwerpen, eens een gesprek had met „dr.” Gardner en tot de conclusie kwam, dat dit een heel handige charlatan was. (Maandblad tegen de kwakzalverij, augustus 1964: De heksenmeester in groot ornaat).

Mej. Cardell en haar broer hielden vol dat de verslaggevers van de Evening News weloverwogen hadden gelogen —het ritueel in het bos had nooit plaats gevonden.

De jury had 24 minuten nodig om tot een beslissing te komen; de eis van mej. Cardell werd niet toegewezen.

Achterhoekse bevolking loopt druk naar kwakzalvers

HET FEIT, dat in een paar Overijsselse plattelandsgemeenten (zie elders op deze bladzijde) 5 of 6 pct. van de bevolking naar kwakzalvers loopt gaf Willy H. Heitling de volgende regels in de pen in zijn rubriek „Kris Kraskrabbels”, die in het Zutphens Dagblad verschijnt.

Het is niet overdreven, schrijft de heer Heitling, om dit getal (van 5 of 6 pct.) voor de Achterhoek aan te nemen ook al verliest het daarmee zijn exactheid. En hij vervolgt dan met een naar onze mening zeer juiste opmerking.

Van de Achterhoekse bevolking roept ook wel 5 of 6 pct. onbevoegde geneeskundige hulp in. En dit cijfer zal eerder te laag zijn dan te hoog. Het is namelijk helemaal niet zo dat de mensen bij een enquête altijd maar het achterste van hun tong laten zien. Er is niemand, die nog nooit een kwakzalver raadpleegde, maar die bij een onderzoek zegt dat wél te hebben gedaan. Maar het is wel denkbaar dat iemand onbevoegde geneeskundige hulp heeft ingeroepen, maar dat verder verzwijgt.

Vlak bij de Heilpraktikers

BOVENDIEN IS de klandizie voor de kwakzalverij in onze streek (de Achterhoek derhalve; red. M.t.d.K.) bijzonder groot. Waarschijnlijk groter dan het landsgemiddelde. Deze grotere belangstelling vloeit vooral voort uit de grotere mogelijkheden. Uit onze streek kan men zonder veel moeite een van de Duitse Heilpraktikers — of hoe die mensen heten mogen — bezoeken die in groot getal aan de overkant van de grens zitting houden. Handig maar onverstandig.

Over dat bezoek bestaan geen concrete gegevens. Maar als we aannemen dat de helft van degenen in ons gebied, die genezing zoekt bij mensen die volgens de Nederlandse wet niet tot het uitoefenen van de geneeskunst bevoegd zijn, dat doet in Duitsland, dan blijven we aan de zeer lage kant.

De Nederlandse praktijk van deze Duitse genezers is zo groot, dat in ons gebied de Nederlandse „wonderdokter” het zout in de pap niet verdienen. Praktijken van werkelijk grote omvang zijn in onze streek niet meer ontstaan sinds na de bevrijding de grens weer is opengegaan. Dat neemt niet weg dat er ook in de Achterhoek heel wat wordt „afgedokterd”. Meestal gebeurt dat stilletjes. Men praat er met niemand over. Men bezoekt de genezer aan huis, of deze komt op visite. Er zijn maar weinig gevallen, waarin het

min of meer officieel gaat. Dan houdt de genezer op vaste tijden zitting in een of ander café. En daar komen dan de klanten, helaas dikwijls mensen die het raadplegen van een arts achterwege hebbengelaten. En daarin schuilt het grote gevaar.

Het aantal mensen dat zich in de Achterhoek bezig houdt met kwakzalverij is moeilijk te schatten. Het ligt er ook aan wat je als kwakzalverij beschouwt. Je kunt wel zeggen dat een belezer, die zijn prevelementje maakt over een verstuikte enkel of een brandwond, een kwakzalver is. Maar dat is dan toch wel een vrij onschuldige vorm van kwakzalverij meent Willy H. Heitling.

WANNEER WE aannemen dat ook bij ons minstens 5 of 6 procent van de mensen kwakzalvers raadplegen dan komen we aan een enorm getal, namelijk van één op zestien of twintig. Dat betekent één in elk vijfde gezin. En dat mag toch wel verontrustend veel heten. Wat kan daarvan de oorzaak zijn?

Ongetwijfeld is er een hele reeks van oorzaken. De Achterhoekse neiging tot mystiek zal er niet vreemd aan zijn. Maar het verdwijnen van de ouderwetse plattelandsdokter evenmin. Men hoort zo dikwijls: vroeger had de dokter de tijd — of hij deed

VERVOLG OP LAATSTE BLZ.

Op 't Overijsselse platteland

OP HET Overijsselse platteland ligt nog heel wat terrein braak voor de medische voorlichting. De kwakzalvers doen er goede zaken, zo mag men afleiden uit een vergelijkend onderzoek ingesteld door de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid in Overijssel. Dit onderzoek betrof de gemeenten Oldemarkt en Nieuwleusen, twee gemeenten, die men representatief acht voor de samenleving op het Overijsselse platteland.

In de periode van mei 1963 tot mei van het jaar 1966 hebben drie enquêtrices in deze beide gemeenten gezin voor gezin bezocht. De verzamelde gegevens zijn verwerkt in een uitgebreid rapport dat onder de naam „Bevolking en Volksgezondheid” — 'n wat meer ter zake komende titel liet zich blijkbaar niet bedenken! — begin juni 1968 is gepubliceerd. Hoofdconclusie van het rapport is de noodzaak van een intensieve medische voorlichting. Een goed programma van de kruisverenigingen, indien nodig en gewenst in samenwerking met de overheid zou daartoe moeten worden opgezet.

Ondanks de aanwezigheid van uitstekende voorzieningen, zoals kraam-verzorging, maakt de bevolking in niet onbelangrijke mate gebruik van ondeskundige hulp. In 1964 ontbeerden in Oldemarkt 14 van de 29 vrouwen verantwoorde kraamzorg; in Nieuwleusen waren het er 26 van de 68. Beide gemeenten liggen vrij ver van stadscentra — Oldemarkt ligt in het noorden

van de kop van Overijssel, Nieuwleusen ligt tussen Hasselt en Dedemsvaart.

apparaat tegen „aardstralen”.

*

*

ER WORDT nog veelvuldig gebruik gemaakt van kwakzalvers — een feit, dat in de kranten, die het rapport bespraken, scherp werd belicht. In Oldemarkt maakte 5 pct gebruik van de diensten van een kwakzalver, in Nieuwleusen liep zelfs 6 pct naar onbevoegde genezers.

Een en ander is vermeld onder het hoofdstuk „Gezondheidsbedreiging”. In Oldemarkt bezochten 55 personen een magnetiseur, 48 een kwakzalver (merkwaardig onderscheid maakt men bij deze enquête!), 22 een helderziende, in totaal 125 personen. In Nieuwleusen ging er niet minder dan 149 naar een magnetiseur, een „kwakzalver” — we zullen dit onderscheid dan maar aanhouden — werd opgezocht door 119 personen, een helderziende door tien. Totaal 278, circa 6 pct. van de bevolking.

„Het aantal mensen, dat zich wendt tot onbevoegden, namelijk 5 tot 6 pct. is verwerpelijik groot te noemen”, aldus het Overijsselse rapport, dat werd samengesteld op instigatie van dokter H. J. Tuntler, directeur van de Prov. Raad voor de Volksgezondheid. Men heeft ook nog gevraagd, wie er een aardstralenkastje had gekocht. Die van Oldemarkt bleken er te nuchter voor, maar in Nieuwleusen bleken vier gezinnen in het bezit van een dergelijk waardeloos

NOG EEN paar merkwaardige zaken, die naar voren kwamen bij de enquête: zowel in Oldemarkt als in Nieuwleusen zijn naar verhouding veel linkshandigen. Is het onderwijs hierop wel ingesteld, vraagt het rapport zich af.

Bij de enquête werd ook gepoogd de basis te leggen voor een onderzoek naar het voorkomen van erfelijke ziekten en eigenschappen en de sociale gevolgen daarvan. Een bezwaar bleek, dat slechts weinig mensen de reële doodsoorzaak kenden van de dood van hun familieleden. Het rapport beveelt aan, dat bij de opleiding van medici wordt gewezen op een grotere openheid op dit terrein. En, vervolgt het rapport, in het algemeen zou het universitaire onderwijs meer gericht moeten zijn op het belang van een goede gezondheidsvoeding (spatiëring van ons, red. M. t. d. K.)

De vraag naar de doodsoorzaak van familieleden leverde een stroom van antwoorden op die onmiskenbaar het stempel van ondeskundigheid droegen en waaraan geen enkele wetenschappelijke waarde kon worden toegekend. Een kleine bloemlezing: zwarte benen, etterzak, versleten, heimwee, voorstandsklier, vleesgezwel, moeilijk lopen, overwerkt, ziekte in de rug, ouderdom, mannenkwaal en zes jaar gesukkeld.

Jacomien grootmoeder werd 99!

MEVROUW JACOMIEN KASPER, een 46-jarige inwoner van Heerde, is presidente van de werkgroep Natuur en Leven, een werkgroep die verbonden is met de Nederlandse Vereniging voor Natuurgeneeswijze. Dat moeten wij afleiden uit een gesprek dat Yvonne Laudy van De Telegraaf had met mevrouw Kasper.

Mevrouw Kasper, en dat is haar goed recht, wil onze voedingsgewoonten wijzigen. Tegenover Yvonne Laudy gaat zij te keer over de fabriekssuiker (de geraffineerde bietsuiker zal bedoeld zijn).

„Een juiste voeding kan in ieder geval een hoop narigheid voorkomen”, zegt ze in haar gezellige woning in Heerde, waar ze koffie met rietsuiker schenkt.

„Fabriekssuiker heeft verschillende bewerkingen — vraag me niet precies welke — ondergaan en bij veelvuldig gebruik op lange termijn kan die suiker schade toebrengen aan je organen, beweert mevr. Kasper.

„Wij, van de natuurgeneeswijze”, zegt mevrouw Jacomien Kasper, „zeggen: ons voedsel moet levend zijn.

Ze moesten onze natuurlijke voedingsmiddelen niet gaan denatureren door er iets uit te halen of er aan toe te voegen.

Mijn grootmoeder is 99 jaar geworden en ze zei altijd tegen mij: „Ik ben zo oud geworden omdat ik altijd sober heb geleefd”.

‘t Is toch wel gebleken dat er meer en meer civilisatieziekten opduiken. We proppen onze darm vol, krijgen een uitgezakte maag en een slechte stoelgang en we snoepen er maar op los. Falikant fout. Wanneer je niet op je voedsel let gaat dat ten koste van je gezondheid.

Dochter van magnetiseur

MAAR NU gaat mevrouw Kasper, dochter van een bekend magnetiseur, zich begeven op een terrein, dat ze maar liever niet moest betreden. Want nadat zij heeft medegedeeld, dat zij overal in den lande werkgroepen sticht die het heil van de natuurlijke voeding preken vervolgt zij: „Ook als geneeskunst en dat is geen kwakzalverij”.

En dan volgt haar toelichting:

„Naast de officiële geneeskunde, door artsen overwegend uitgeoefend met behulp van chemische middelen, bestaat er immers ook een meer harmonische natuurlijke geneeskunde, die nooit leidt tot fatale storende nevenwerkingen in het menselijk lichaam.

Verwar onze manier van genezen niet met magische, bovennatuurlijke geneeswijze” waarschuwt ze met nadruk. „Wij geloven niet in sprookjes. Wij staan met beide benen op de grond.

Een mens is niet alleen lichaam, hij is ook geest. Veel kwalen worden veroorzaakt door verdriet, door zorgen. Vreugde brengt gezondheid met zich mee.

Het gezegde de gal loopt me over is dan ook niet zo maar een gezegde, maar als je je erg kwaad maakt loopt de gal inderdaad over.

De oude volkeren hadden een diepere beleving en een levendiger besef van al deze dingen.

De oppervlakkigheid van leven, de zorgen van alledag vertroebelen ons uitzicht op meer vreugde. Wij zouden meer in harmonie met ons zelf moeten leven.

Kijk, je moet eigenlijk het leven maar laten komen, zoals het komt.

Geen zorgen hebben.

Ach en zij zelf heeft wel zorgen gehad, een echtscheiding, een dreigende operatie voor struma, een natuurarts uit Hilversum die zei „niet doen”, zorg voor een andere geestelijke instelling” — en sedert dien . . .

Ongenuanceerd beeld

WAT DIT lieve mevrouw Kasper, dat te strijde wil trekken tegen de civilisatieziekten nu helemaal vergeet is dat die „harmonisch natuurlijke geneeswijze” maar een fictie is, opgeroepen tegenover het ongenueerde beeld van „officiële geneeskunde die overwegend uitgeoefend wordt met chemische middelen”. Longontsteking, een blindedarm-ontsteking, een stuitligging bij een bevalling . . . zijn dat geen zaken die ook mevrouw Kasper niet even aan het denken zetten?

Wij hebben er geen enkel bezwaar tegen wanneer mevrouw Kasper daar in Heerde op de Veluwe er tegen fulmineert dat de mensen hun buik volproppen, dat ze als levensles heeft geleerd dat een mens moet pogen zich aan de muizenissen te onttrekken door een levensvulling te zoeken, maar als ze dan die hobby heeft gevonden — laat ze zich dan niet afzetten tegen wat dan er in een interview zo denigrerend uit wordt geflapt: „de officiële geneeskunde”.

ACHTERHOEKSE BEVOLKING

VERVOLG VORIGE BLZ.

tenminste alsof hij alle tijd had. Tegenwoordig heeft de arts zoveel patiënten dat er nauwelijks tijd overschiet voor een praatje.

Maar laten we dan eerst eens gaan zien wat in de Achterhoek een praatje is. Als wij ergens over beginnen te praten dan is dat nooit het onderwerp waarover we het eigenlijk hadden willen hebben. Wij reizen in onze gesprekken altijd van Zutphen over Zwolle naar Deventer. Pas als we heel lang over koetjes en kalfjes hebben gekwebbeld komt het hoge woord er uit.

Of niet, want wij praten wel graag, maar daarom zijn we nog niet bijzonder mededeelzaam. Er zijn mensen die

de dokter pas een vakman vinden als hij aan hun overjas kan zien wat ze mankeren. Zulke mensen zijn rijp voor de kwakzalver.

Achterhoekse dokters kunnen u daar merkwaardige staaltjes van vertellen. Mensen, die om een of andere reden onder zware druk leven, hebben soms jaren werk voor ze met hun moeilijkheden voor de dag komen. Als in de Achterhoek iemand iets heel moeilijks moet doen zeggen we, dat hij met het water naar de dokter moet. Dat we zo'n spreekwoord hebben, besluit de heer Heitling zijn artikel, zegt eigenlijk alles, ook over de oorzaken van de grote klandizie voor de kwakzalvers.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker**, **Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 40

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

Jacomien grootmoeder werd 99!

MEVROUW JACOMIEN KASPER, een 46-jarige inwonster van Heerde, is presidente van de werkgroep Natuur en Leven, een werkgroep die verbonden is met de Nederlandse Vereniging voor Natuurgeneeswijze. Dat moeten wij afleiden uit een gesprek dat Yvonne Laudy van De Telegraaf had met mevrouw Kasper.

Mevrouw Kasper, en dat is haar goed recht, wil onze voedingsgewoonten wijzigen. Tegenover Yvonne Laudy gaat zij te keer over de fabriekssuiker (de geraffineerde bietsuiker zal bedoeld zijn).

„Een juiste voeding kan in ieder geval een hoop narigheid voorkomen”, zegt ze in haar gezellige woning in Heerde, waar ze koffie met rietsuiker schenkt.

„Fabriekssuiker heeft verschillende bewerkingen — vraag me niet precies welke — ondergaan en bij veelvuldig gebruik op lange termijn kan die suiker schade toebrengen aan je organen, beweert mevr. Kasper.

„Wij, van de natuurgeneeswijze”, zegt mevrouw Jacomien Kasper, „zeggen: ons voedsel moet levend zijn.

Ze moesten onze natuurlijke voedingsmiddelen niet gaan denatureren door er iets uit te halen of er aan toe te voegen.

Mijn grootmoeder is 99 jaar geworden en ze zei altijd tegen mij: „Ik ben zo oud geworden omdat ik altijd sober heb geleefd”.

't Is toch wel gebleken dat er meer en meer civilisatieziekten opduiken. We proppen onze darm vol, krijgen een uitgezakte maag en een slechte stoelgang en we snoepen er maar op los. Falikant fout. Wanneer je niet op je voedsel let gaat dat ten koste van je gezondheid.

Dochter van magnetiseur

MAAR NU gaat mevrouw Kasper, dochter van een bekend magnetiseur, zich begeven op een terrein, dat ze maar liever niet moest betreden. Want nadat zij heeft medegedeeld, dat zij overal in den lande werkgroepen sticht die het heil van de natuurlijke voeding preken vervolgt zij: „Ook als geneeskunst en dat is geen kwakzalverij”.

En dan volgt haar toelichting:

„Naast de officiële geneeskunde, door artsen overwegend uitgeoefend met behulp van chemische middelen, bestaat er immers ook een meer harmonische natuurlijke geneeskunde, die nooit leidt tot fatale storende nevenwerkingen in het menselijk lichaam.

Verwar onze manier van genezen niet met magische, bovennatuurlijke geneeswijze” waarschuwt ze met nadruk. „Wij geloven niet in sprookjes. Wij staan met beide benen op de grond.

Een mens is niet alleen lichaam, hij is ook geest. Veel kwalen worden veroorzaakt door verdriet, door zorgen. Vreugde brengt gezondheid met zich mee.

Het gezegde de gal loopt me over is dan ook niet zo maar een gezegde, maar als je je erg kwaad maakt loopt de gal inderdaad over.

De oude volkeren hadden een diepere beleving en een levendiger besef van al deze dingen.

De oppervlakkigheid van leven, de zorgen van alledag vertroebelen ons uitzicht op meer vreugde. Wij zouden meer in harmonie met ons zelf moeten leven.

Kijk, je moet eigenlijk het leven maar laten komen, zoals het komt.

Geen zorgen hebben.

Ach en zij zelf heeft wél zorgen gehad, een echtscheiding, een dreigende operatie voor struma, een natuurarts uit Hilversum die zei „niet doen”, zorg voor een andere geestelijke instelling” — en sedert dien . . .

Ongenuanceerd beeld

WAT DIT lieve mevrouwtje Kasper, dat te strijde wil trekken tegen de civilisatieziekten nu helemaal vergeet is dat die „harmonisch natuurlijke geneeswijze” maar een fictie is, opgeroepen tegenover het ongenueanceerde beeld van „officiële geneeskunde die overwegend uitgeoefend wordt met chemische middelen”. Longontsteking, een blindedarm-ontsteking, een stuitligging bij een bevalling . . . zijn dat geen zaken die ook mevrouw Kasper niet even aan het denken zetten?

Wij hebben er geen enkel bezwaar tegen wanneer mevrouw Kasper daar in Heerde op de Veluwe er tegen fulmineert dat de mensen hun buik volproppen, dat ze als levensles heeft geleerd dat een mens moet pogen zich aan de muizenissen te onttrekken door een levensvulling te zoeken, maar als ze dan die hobby heeft gevonden — laat ze zich dan niet afzetten tegen wat dan er in een interview zo denigrerend uit wordt geflapt: „de officiële geneeskunde”.

ACHTERHOEKSE BEVOLKING

VERVOLG VORIGE BLZ.

tenminste alsof hij alle tijd had. Tegenwoordig heeft de arts zoveel patiënten dat er nauwelijks tijd overschiet voor een praatje.

Maar laten we dan eerst eens gaan zien wat in de Achterhoek een praatje is. Als wij ergens over beginnen te praten dan is dat nooit het onderwerp waarover we het eigenlijk hadden willen hebben. Wij reizen in onze gesprekken altijd van Zutphen over Zwolle naar Deventer. Pas als we heel lang over koetjes en kalfjes hebben gekwebbeld komt het hoge woord er uit.

Of niet, want wij praten wel graag, maar daarom zijn we nog niet bijzonder mededeelzaam. Er zijn mensen die

de dokter pas een vakman vinden als hij aan hun overjas kan zien wat ze mankeren. Zulke mensen zijn rijp voor de kwakzalver.

Achterhoekse dokters kunnen u daar merkwaardige staaltjes van vertellen. Mensen, die om een of andere reden onder zware druk leven, hebben soms jaren werk voor ze met hun moeilijkheden voor de dag komen. Als in de Achterhoek iemand iets heel moeilijks moet doen zeggen we, dat hij met het water naar de dokter moet. Dat we zo'n spreekwoord hebben, besluit de heer Heitling zijn artikel, zegt eigenlijk alles, ook over de oorzaken van de grote klandizie voor de kwakzalvers.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buijer, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 40

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 januari 1881

AANTIJGING

In dit nummer van ons Maandblad kan men de resultaten lezen van een gesprek dat een verslaggever van de Winschoter Courant had met een daar ter stede woonachtige heer Bloem, die zich voor „kruidendokter” uitgeeft. Een van de neveneffecten van dergelijke gesprekken is het feit, dat lieden als deze heer Bloem in de gelegenheid worden gesteld om het vertrouwen in de geneeskunde te ondermijnen.

Tussen haakjes — in dit opzicht had de, anders niet van kritische zin gespeende redactie van de Winschoter Courant, zich wel eens even duidelijk mogen distantiëren van wat iemand durft te beweren, die met het verkopen van kruidendrankjes (vijf of zes per consult, tegen de prijs van f 5,95 per flesje!) een dikbelegde boterham verdient.

Wij hebben met name het oog op de uitlating van de heer Bloem, dat „wat tegenwoordig in de geneeskunst gebruikt wordt, schrikbarend is. Veel verdovende middelen”.

Dat is natuurlijk een vileine aantijging, waarbij de heer Bloem speculeert op het verband dat een oppervlakkig publiek zal leggen met die „verdovende middelen”, waarover het zoveel in de kranten leest. Iemand als de heer Bloem jaagt een bepaalde categorie lezers op deze wijze de stuipen op het lijf voor de moderne geneesmiddelen, door ze even te rangschikken onder „verdovende middelen” of ze als „schrikbarend” te bestempelen.

Met zo'n paar, bijna fluisterend uitgesproken woordjes, veelbetekenend détail, dat de verslaggever getrouw vermeldt, ondermijnt zo iemand het vertrouwen in de medische wetenschap bij een publiek, dat de concurrentie-zucht niet bespeurt uit 's mans woorden. Het is misselijk.

F. L. Bloem, „puur natuur” werkt met het pendeltje

VAN HOOGGEACHTE zijde vestigde men onze aandacht op een artikel in de Winschoter Courant over „Kruidendokter” Bloem. Met groot portret en enkele kreten die het doen: „Wat ik de mensen geef is puur natuur”. En: Wat tegenwoordig in de (officiële) geneeskunst wordt gebruikt is schrikbarend. Veel verdovende middelen...

De Winschoter „kruidendokter” heeft kennelijk goed de interviews gelezen met Van de Moosdijk uit het Brabantse Casteren. Want ook uit diens mond wordt dat „puur natuur” opgetekend. De Winschoter Bloem kan het trouwens niet laten op te merken: „In Brabant zit ook een hele goeie...”

DE NAAM Bloem, Winschoten, is in de kolommen van dit Maandblad alermintst een onbekende. Op de voorpagina van het meinumner van 1963 publiceerden wij een uitvoerig artikel getiteld „Er zit een luchtje aan „De Geurende Kruidhof”. Daarin kon men lezen dat F. L. Bloem te Winschoten kruiden in de handel bracht, o.a. Intellectuelenkruiden. In de toelichting op zijn verkoopsprospectus kon men daarover lezen: „Tegen slijmvorming. Versterken de hersenen”.

F. L. Bloem van de Geurende Kruidhof noemde destijds vier „beroemde geneeskundigen” die debet zouden zijn aan het onderzoek naar de gunstige resultaten van de kruiden. Een van de drie bleek de kruiden-

koopman Van der Schaaf te Rhenen te zijn, leverancier van Bloem, de andere heren bleken evenmin „beroemde geneeskundigen” te zijn, maar er was een medicus bij — een arts uit Almelo, die zeer verbaasd keek, toen hem werd medegedeeld, dat Bloem hem als referentie gebruikte. „Ik ken die man niet en zijn bedrijf evenmin.”

De vader van F. L. Bloem was gediplomeerd drogist te Winschoten. Nadat de vader een tiental jaren geleden was overleden heeft de zoon de zaak voortgezet met een voorlopige erkenning. Het diploma heeft hij echter nooit behaald en de voorlopige erkenning werd dan ook na enige jaren ingetrokken. Kort daarna, dat zal plusminus 1964 zijn geweest, heeft een brand de drogisterij verwoest. F. L. Bloem is zich toen geleidelijk gaan toeleggen op de stiel van „kruidendokter”.

Kast met flesjes

THANS ZEGT de 38-jarige „kruidendokter” Bloem tegen de verslaggever van de Winschoter Courant, dat degene, die zijn kruidendrankjes maakt, onder controle staat van een niet bij name genoemde arts te Utrecht en een evenmin met name aangeduide apotheker, ook daar ergens vandaan. Wij lezen verder in het verslag van het bezoek aan Bloem:

Na enkele minuten gaat de deur van de spreekkamer open. De patiënt schudt „dokter” de hand. Die kijkt zoekend rond. Ik zeg: „U moet mij

VERVOLG VOLGENDE BLZ.

Ons jaarverslag

HET JAARVERSLAG van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is, in de vorm van een kleine brochure, in de loop van augustus naar de leden verzonden. Het bereikte ook de krantenredacties en hier en daar werden er passages aan ontleend en gepubliceerd. Belangstellenden kunnen zich voor dit verslag, dat een beeld geeft van de veelzijdige activiteiten van de Vereniging in de loop van 1967, wenden tot het correspondentie-adres van de vereniging, Oranjelaan 6, te Hilversum.

Kruiden - „dokter” BLOEM van WINSCHOTEN

VERVOLG VAN VOORPAGINA

hebben?” Hij: „Kan het er even tussen door. Vijf minuutjes maar”. De andere patiënten knikken verlegen: „Toe maar”. We zitten aan weerszijden van het bureau, dat net als de muurkast vol met kleine flesjes staat. Flesjes, met daarin een vloeistof en erop een etiket met verschillende benamingen. Niet op alle staat de naam Bloem. De „dokter” („ik waarschuw de mensen altijd: noem me niet zo, want ik ben geen dokter”) lijkt jonger dan hij is.

„Uit heel Nederland”

ZE (DAT zijn een paar duizend „klienten”) komen praktisch uit heel Nederland, vertelt hij. Uit Drente, Friesland en uit Amsterdam héél veel. Minder uit Winschoten en Oost-Groningen. Wel veel Duitsers. „Ik zeg wel eens tegen hen, er zijn bij jullie in Duitsland zoveel goede kruidendokters, waarom ga je daar niet heen. Dan zegt men: die moeten we niet. We willen bij u zijn”. Hij vertelt verder: „Er zijn meer kruidendokters in Nederland. In Brabant zit er ook een heel goeie”. Ik: „vindt u dat uzelf ook een heel goede kruidendokter bent?” „Dokter Bloem”: „Ik poch nooit over mezelf. Vraag het de mensen maar”.

Hij heeft trouwens nog betere bewijzen, zegt hij en pakt een stapeltje brieven. Van mensen uit Noord-Groningen, uit Amsterdam, uit Drente.

Vraag: „Kunt u iedereen genezen?” Bloem (even peinzend): „Iedereen, neen. Aan acute gevallen kan ik niets doen. Ik behandel alleen chronische ziekten”. Ik: „En die weet u alle te genezen?” B.: „Ik krijg alleen moeilijke gevallen te behandelen. Mensen, die alle doktoren meestal al hebben afgelopen. Als ik zie, dat ze niet meer te genezen zijn, stuur ik ze weg. Alle anderen help ik”.

„Ik stel geen diagnose”

VRAAG: „OVERTREEDT u niet één of andere wet?” B.: „Neen, want ik stel géén diagnose. Ik stel alleen vragen aan de mensen. Vaak weet ik dan wel wat ze scheelt. Maar ik laat ze het altijd zelf zeggen, al weet ik voor die tijd al wel wat ik ze zal geven”. - Dat helpt altijd? B.: „Ja”. - Geeft u eens enkele voorbeelden. Bloem: „In de wachtkamer zit nu een vrouw uit Coevorden, die ik weer heb leren lopen en spreken. Ze was verlamd.

Een dokter uit Zwolle bedankte me laatst, omdat ik een jongetje, wiens schedelpan in het ziekenhuis gelicht moest worden, weer klaar heb gekregen met m'n kruiden. De ouders van

dat jongetje waren radeloos. Toen hoorden ze van mij en ze kwamen hier. Ik heb hun wat meegegeven en het jongetje is nu hersteld. Kijk, die dokter was sportief en feliciteerde me.

Ik: „Gebeurt dat over het algemeen niet?”

B.: „De meeste dokters gunnen me het succes niet. Maar ze vergeten dat ik ze nooit tegenwerk. Ik zeg altijd tegen de mensen die hier komen: als u niet eerst bij de dokter bent geweest kunt u wel weer vertrekken. Pas als de mensen bij hun dokter geen baat kunnen vinden, kunnen ze bij mij komen”. Ik: „Hoe kan het dan, dat u met uw kruiden een zieke wel kunt genezen en een dokter niet”. B.: „Wat tegenwoordig in de geneeskunst gebruikt wordt, is schrikbarend. (Fluistert bijna). Veel verdovende middelen. Wat ik de mensen geeft is puur natuur. Dat geneést.”

Verdient u er goed aan?

IK: „IS het waar, dat de mensen er aanvankelijk zieker van worden?” B.: „Ja. Daar waarschuw ik ze altijd voor”.

Ik: „Verdient u er goed aan? Het moet wel haast gezien uw groot huis en uw Amerikaanse auto”. B.: „Och ja..... Die auto is trouwens al van '62. Er gaat hier geen mens weg met een flesje dat duurder is dan vijf-vijfennegentig”. (Later, als ik uit de spreekkamer ben, vraag ik de wachtende patiënten hoeveel ze gemiddeld voor zo'n flesje betalen. De prijs die „dokter” Bloem noemde, blijkt juist te zijn. De man, die het antwoord geeft, vertelt desgevraagd ook hoeveel (spatiëring van ons, red. M.t.d.K.) van die flesjes hij regelmatig meekrijgt. Dat zijn er zo'n stuk of zes. Normaal betaalt hij, vertelt hij, twintig à dertig gulden aan flesjes per visite. Hij kwam voor de vierde keer. De anderen bevestigden zijn woorden).

Pendel uit de broekzak

„DOKTER” BLOEM mengt de kruiden niet zelf en brouwt er evenmin drankjes van. Ik: „U krijgt ze van een fabriek?” Hij kijkt wat beledigd en herhaalt: „Nu ja, fabriek. Kijk deze man maakt de drankjes (laat me een naam zien die op 'n boekje prijkt). Hij staat onder controle van een arts (iemand uit Utrecht) en een apotheker (ook daar ergens vandaan).

Als me nog niet helemaal duidelijk is hoe hij erachter komt welk flesje voor welke patiënt geschikt is, haalt de heer Bloem een pendel van ijzer uit z'n broekzak. „Kijk”, zegt hij, „dit is een hulpmiddel. 't Is maar een heel gewoon ding. Van ijzer. 't Kan ook wel met een ring. Maar deze pendel is beter”. Ik moet er aan geloven.

EZELBLOED

HET DRINKEN van ezelsbloed helpt tegen kanker, beweerde een kwakzalver in de midden-Amerikaanse republiek Nicaragua. De magie van het bloed behoort nog niet tot het verleden en primitieve volken drinken het bloed van verslagen vijanden om op deze wijze de kracht van de vijand tot zich te nemen.

Maar het ezelsbloed in Nicaragua? Volgens een bericht van Reuter uit de hoofdstad Managua stromen bij de politie klachten binnen van boeren, van wie de ezels 's nachts bij dozijnen worden geslacht door onbekende bloedjagers.

Hij stalt een twaalftal flesjes voor me uit en vraagt me de hand er tussen te leggen. Het pendeltje houdt hij aan een kettinkje boven m'n hand. Ik (hoopvol): „Nu? Goed gezond?” „Dokter” Bloem (mompelend): „Hij zal dit keer wel nergens heen trekken...” (beweegt het pendeltje langzaam verticaal heen en weer boven m'n hand). Net als ik blij ben, dat me niets mankeert, laat hij de pendel verdwijnen, grist een flesje voor me weg en zegt: „Nu ja, een beetje een zwakke rug. Helemaal onderin”. Ik (de verslaggever van de Winschoter Courant — red. M.t.d.K.) sta even perplex: „Verr.”, laat ik me weinig eerbiedig ontvallen. „k Heb het van de week net in de rug gehad”. „Zie je wel,” zegt dokter Bloem en gaat moedig door: „En het trekt iets naar het ene been. Kunt u nog wel eens last van hebben”. (Dat lijkt me iets te overmoedig, want in het been heb ik bij mijn weten nog nooit iets gehad. En het feit, dat hij mijn bronchiale aanleg niet ontdekt heeft, valt me bepaald tegen).

Het woordje kwakzalver

JA, DE verslaggever kan dus van zijn pijn in de rug worden genezen; „kruidendokter” Bloem meent geen diagnose te hebben gesteld, hij heeft alleen het pendeltje ergens heen laten trekken...

En of dit nu niet je reinste kwakzalverij is?

Gelukkig, verslaggever Roel Waalkens ontmoet nog een patiënt, die het woord in de mond durft te nemen en dat ons overigens in dit — overigens naar onze mening niet bepaald kritische artikel — het tussenkopje „kwakzalver” opleverde. Het had verdiend de hoofdkop te zijn van dit verhaal.

Zijn Belgen bijgeloviger dan Nederlanders?

De naald van Sake Hazewindus

HET ARTIKEL OVER de Nederlandse kwakzalver van de Moosdijk, waarin wordt vermeld, dat zijn klanten grotendeels Belgen zijn, en dat over de gevaarlijke naalden van Sake Hazewindus, beide voorkomende in dit maandblad van juli 1968, geven mij het volgende in de pen.

In mijn jonge jaren woonde in Ginneken de wonderdokter Colson. Hij begon zijn praktijk in een hutje in het Ulvenhoutsebos. Bij de deur van het hutje hing een busje met het opschrift „Voor den arme”, waarin zijn bezoekers hun gave konden deponeren. De arme was hij natuurlijk zelf. Zijn praktijk kreeg spoedig zulk een grote omvang, dat hij zich in een groot herenhuis kon installeren. Hij had van nature een „Christuskop” en ontving zijn patiënten gehuld in een purperen gewaad, zittende onder een Madonna-beeld. Zijn huisknecht deelde in de wachtkamer volgnummers uit en noteerde dan tevens hun klachten, welke hij blijkbaar doorgaf aan zijn baas. Wanneer dan een patiënt zijn klachten aan de wonderdokter wilde mededelen, zei deze dat zulks niet nodig was, omdat hij zonder meer kon zien, waarvan hij last had. Merkwaardigerwijs hadden zijn klanten deze eenvoudige truc niet door.

Hij was een groot mensenkenner. Als voorbeeld van zijn „therapie” moge het volgende vermeld worden. Aan een patiënt met buikklachten deelde hij mee, dat hij vol wormen zat en adviseerde hem in de nacht in een kuil te gaan zitten, alleen omhuld door een wollen deken. Want dan zouden die wormen uit zijn lichaam in de deken kruipen. De patiënt volgde de raad op en inderdaad raakte de deken vol wormen. Maar de man had niet door, dat het geen ingewandswormen waren, maar aardwormen, die door zijn lichaamswarmte in de deken gelokt werden. Daar vele vage buikklachten bij de mens op obstipatie berusten, gaf hij nogal eens de raad om rauw lijnzaad in te nemen, dat door zijn onverteerbaarheid de te trage darm op natuurlijke wijze prikkelt en daardoor de ontlasting bevordert.

Na het verdienen van zeer veel geld ging hij rondrijden in een prachtige equipage met twee paarden. Evenals bij van de Moosdijk bestond zijn cliëntèle grotendeels uit Belgen, die in drommen met de paardentram van Breda naar Ginneken werden vervoerd.

Gegeven hun bloeiende uiterlijk maakte de tramconductor tegenover mij eens de opmerking „Je kunt niet geloven, dat zij ziek zijn, want ze vreten zelfs in de tram nog een massa brood”. Op het hoogtepunt van zijn loopbaan schafte hij zich een röntgenapparaat aan, in die dagen nog iets zeer bijzonders. Hij stelde dit apparaat nooit in werking, maar de aanwezigheid ervan alleen al was voldoende om de goêgemeente te doen zeggen, dat de dokter nu dwars door de mensen heen kon kijken.

Na zijn dood werd hij opgebaard met om zijn hoofd een aureool van brandende elektrische lampjes. Kwaadwillenden beweerden toen, dat hij niet werkelijk dood was en alleen de dood simuleerde om later te kunnen zeggen, dat hij uit de dood was opgestaan. Maar zijn dood was bij hem een der weinige op waarheid berustende feiten, want Colson was werkelijk dood en hij herrees niet.

*
**

Jaren geleden raadpleegde een Chinees restaurateur uit Indonesië mij. Ik liet na mijn onderzoek een röntgenfoto van zijn borstkas maken. Op die foto was als verrassing in een van zijn longen een naald te zien. Bij navraag bleek, dat lang geleden bij hem door een andere Chinees onder de huid van zijn voorhoofd een naald was ingebracht als geneesmiddel tegen zijn veronderstelde kwaal. Deze Chinese behandelingsmethode heet acupunctuur. Deze naald was dus blijkbaar van zijn voorhoofd naar zijn long gewandeld, zonder daar overigens last te geven. Zulk een wandeling van naalden door het lichaam is bekend b.v. wanneer bij een inspuiting in een spier de naald afbreekt en niet terstond door een kleine chirurgische ingreep verwijderd wordt. Meestal richten zulke wandelende naalden geen onheil aan, wat blijkbaar wel het geval was bij de patiënt van Sake Hazewindus.

Leiden, augustus 1968.

Dr. JAC. J. DE JONG.

Prinses Paola bij de kruiden-„dokter”

DE „BEROEMDSTE kruidendokter” van Frankrijk, Maurice Messegué, heeft volgens een bericht in De Telegraaf hoog bezoek gehad. Prinses Paola van België had een langdurig en ernstig gesprek met hem in zijn villa in Mougins aan de Côte d'Azur. Zij werd vergezeld door de heer Van der Elst, de Belgische ex-ambassadeur in Rome en vriend van haar man, de prins van Luik.

En nu maar raden. Kwam prinses Paola, die de laatste tijd opvallend

slanker is geworden, voor zichzelf, of besprak zij een bezoek aan de grootmeester der kruidendokters van haar schoonzusje, koningin Fabiola? Prinses Paola schaarde zich in ieder geval in de lange rij beroemdheden, die de heer Messegué om raad kwamen vragen.

Daarbij waren paus Joannes XIII, koning Faroek, president Bourguiba, Anquetil en Geminiani, Tino Rossi en Antoine Pinay.

Maurice Messegué is in Frankrijk een begrip. Hij krijgt gemiddeld één keer per jaar een proces wegens het

onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, maar meestal wint hij dit. Soms wint hij de sympathie van de aanklager, aldus nog steeds het bericht in De Telegraaf, door hem tijdens het proces van zijn lastige leverkwaal af te helpen.

Zijn vertegenwoordigster in Duitsland voor zijn kruiden en cosmetische artikelen, „die vrouwen jonger moeten maken”, is de moeder van prins Claus, mevrouw Gösta von Amsberg in het nederige Hitzacker.

Prinses Paola bleef ongeveer een half uur bij de kruidendokter en nam toen opgewekt lachend afscheid van hem.

GEKANTELTE LETTER - GEKANTELTE BAARMOEDER?

ONDER HET hoofdje „Kwakzalverij en pseudo-geneeswijze” richtte de in Velp woonachtige handschriftkundige H. A. Brinkhorst zich enige tijd geleden met een rondzendbrief tot de Nederlandse kranten. Maar die krijgen zoveel gestencilde blaadjes, dat van het verzoek van de heer Brinkman tot plaatsing wel niet veel terecht zal zijn gekomen. Wij troffen onlangs zijn artikel echter toch aan in een nieuwsblad, de Rijswijkse Courant.

Wat de heer Brinkhorst vermeldt over een grof staaltje van vermenging van pseudo-grafologie en kwakzalverij leek ons interessant genoeg om over te nemen. De heer Brinkman verzekert dat van zijn artikel het medische gedeelte is geschreven door dr. B. Stokvis, psychiater, het handschriftkundige deel door hemzelf. Maar waar „wij” of „ik” wordt gebruikt slaat dat op de heer Brinkhorst, die — wat héél erg duidelijk — begint met te stellen, dat hij een boek heeft geschreven over grafologie. Dr. J. Gerritsen zei daarvan dat als de inhoud er van voldoende is doorgewerkt, „de grafoloog niet langer op één lijn (zal) worden gesteld met kwakzalvers, piskijkers, helderzienden enz. die urine, kristal, koffiedik en kaarten bekijken”. De praktijk heeft echter nog niet aan deze verwachting voldaan.

Hieronder laten wij, zonder het inleidende gedeelte, uit het betreffende artikel van de heer Brinkman het belangrijkste volgen.

Een ziekte — een letter

EEN PAAR jaar geleden bezochten wij — geïntroduceerd door een cliënt van mij — een besloten bijeenkomst, waarin de schrijver van een artikel in een maandblad, gewijd aan grafologie, psychologie, parapsychologie en metafysica sprak over ziekten, die volgens hem door het handschrift aan het licht zouden worden gebracht. Hij tekende met krijt een aantal op speciale wijze gestileerde letters op een schoolbord en schreef onder elk dier letters de ziekte, die volgens hem door de desbetreffende letter weerspiegeld werd.

Hij heeft het ons gemakkelijk gemaakt, door de afbeeldingen, die hij op het bord aanbracht, ook te laten afdrucken in het desbetreffende maandblad, zodat wij hieronder een aantal letters met „bijbehorende ziek-

ten” kunnen laten volgen; in het blad staat niet vermeld, dat het derden verboden is, de inhoud of een deel ervan in andere bladen aan te halen. Alleen in de besloten bijeenkomst gaf hij geneeswijzen aan, niet in zijn artikel:

- a. .... keelziekte
- b. .... longziekte
- c. .... maagziekte
- d. .... hartziekte
- e. .... darmziekte
- f. .... nierziekte
- g. .... blaasziekte
- h. .... zenuwspierziekte
- i. .... beenziekte.

Deze „grafoloog” liet zich door zijn hoorders met dokter aanspreken. Het trieste gevolg van dit soort beunhazerij is, dat nu nog veel meer particulieren dan men zou vermoeden, zich spottend, ongelovig en minachtend over de grafologie uitlaten. Tot grote schade van vele goedgelovigen bloeit de kwakzalverij, zogenaamd gegrond op handschriftonderzoek, in allerlei vormen nog welig. Nog onlangs hoorde ik iemand met een stalen gezicht beweren, dat een gekantelde letter op een gekantelde baarmoeder wijst.

„Wet moet streng worden toegepast”

EEN 73-JARIGE magnetiseur is door de Haagse kantonrechter wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst veroordeeld tot betaling van 3 keer 100 gulden en 5 keer 150 gulden boete. Het vonnis was overeenkomstig de eis van de officier van justitie.

De magnetiseur werkte, aldus lezen wij in de Haagsche Courant, al sinds vijfendertig jaar samen met artsen, nadat voor de tweede wereldoorlog op instigatie van de toenmalige minister H. P. Marchant van O., K. en W. de stichting „Hulp aan Zieken” was opgericht. Dit kwam evenwel tijdens de zitting van de kantonrechter niet ter sprake. Volgens een bevoegd arts, die onbekend wenst te blijven, beschikt de magnetiseur over grote begaafdheid, die hem in staat stelt vele zieken te genezen voor wie artsen geen raad weten.

De 73-jarige verdachte verklaarde ter zitting dat zijn patiënten hem met een verwijsbriefje door artsen plachten te worden toegezonden. „Maar”, zo wierp de kantonrechter tegen, „de inspecteur voor de volksgezondheid heeft blijkbaar geconstateerd dat de

In de commerciële sector van het maatschappelijke leven legt men het gezwam van beunhazen al lang naast zich neer. Dáár kan men immers de juistheid van de uitspraken van een grafoloog omtrent het handschrift van een sollicitant na diens aanstelling controleren.

Aanvullende methode

DE UITGEBREIDE, voor een belangrijk deel van medici afkomstige literatuur bewijst, dat ook in de geneeskunde dikwijls van de grafologie gebruik gemaakt wordt. „Vooral in de psychiatrie bewijst zij als aanvullende methode goede diensten” (Dr. B. Stokvis). Met behulp van de handschriftkunde kan men bv. in het scriptum de aanleg voor ziekte(n) ontdekken.

Zonder over medische gegevens te beschikken, kan de grafoloog in vele gevallen bij de schrijver het voorstadium van een ziekte vaststellen. Symptomen van een naderende ziekte komen vaak in het schriftbeeld tot uitdrukking voordat de patiënt zich zó gevoelt, dat hij medische hulp inroept. Maar wij wijzen er nadrukkelijk op, dat ook de meest begaafde grafoloog geen medische diagnose kan en mag stellen; zonder medische opleiding is hij daartoe noch in staat noch bevoegd. Bovendien ziet de arts de symptomen uit een andere gezichtshoek dan de grafoloog. De medicus moet de ziekte als zodanig herkennen en trachten te genezen.

arts die aan uw instituut verbonden was, is vertrokken en dat u daarna zelfstandig verder bent gegaan”.

„Nee, zo is het niet”, weersprak de magnetiseur, „de inspecteur heeft éerst de arts weggehaald”.

„Hoe kan hij dat doen?”, vroeg de kantonrechter.

„Dat begrijp ik ook niet”, zei de verdachte, die verder geen woord te zijner verdediging aanvoerde. (De redactie van de Haagsche Crt. voegt hieraan toe, dat voorzover haar informaties strekken de inspecteur van de volksgezondheid aandrang op de aan de stichting verbonden arts zou hebben uitgeoefend zijn medewerking te staken, op straffe van een aanklacht bij het Medisch Tuchtcollege. De stichting is inmiddels opgeheven).

Zowel de officier van justitie als de kantonrechter stelde nadrukkelijk vast geen oordeel te willen uitspreken over verdachtes kwaliteiten als genezer. „Ik wil aannemen dat hij zijn werk ten gunste van de patiënten heeft gedaan”, zei de officier, „maar het mag nu eenmaal niet. De wet moet streng worden toegepast.”

Wetenschap nam gebedsgenezers onder de loep

IN ENGELAND is onlangs een boek uitgekomen met een wetenschappelijk onderzoek naar de resultaten van gebedsgenezers. Het is getiteld „Faith Healing”, is geschreven door dr. Louis Rose en uitgegeven door de Londense uitgever Gollancz. De omvang is 190 bladzijden; de prijs in het Ver. Koninkrijk is 30 shilling. Dr. Rose is sedert twintig jaar lid van de afdeling voor psychologische geneeskunde in het St. Bartholomew-ziekenhuis. Sedert kort is hij „Honorary Research Fellow” in de psychologische geneeskunde van dit ziekenhuis, dat het oudste is van Londen, gelegen in de City, dicht bij het Holborn viadukt. Reeds vijftien jaar houdt dr. Rose zich bezig met gevallen van gebedsgenezing.

Wat er uit het onderzoek naar voren is gekomen levert geen indrukwekkend getuigenis van het kunnen van de gebedsgenezers. Over de bekendste Engelse gebedsgenezer, Harry Edwards schrijft de heer Rose: Ik kan moeilijk uit zijn statistieken iets opmaken. Afgezien van de bewering, dat hij tienduizend genezingen zou hebben bewerkt tien jaar geleden over een tijdsverloop van vier jaar (tien duizend uit hoeveel — dat wordt er niet bijvermeld) en dat hij het resultaat verscheidene malen schatte op 80 à 90 procent voor verbeteringen en 30 tot 40 procent voor volledige genezingen schrijft hij (gebedsgenezer Edwards) slechts in termen van „duizenden”, „velen”, „de meesten”.

Verder laat zich moeilijk begrijpen, aldus dr. Rose, hoe hij zijn persoonlijke aandacht kan schenken aan de vijf miljoen brieven per jaar — een cijfer, dat een half miljoen nieuwe pa-

tiënten per jaar zou inhouden. Zelfs een staf van twaalf typistes en verschillende assistenten kan niets veranderen aan het feit, dat elke brief moet worden geopend en gelezen, waarschijnlijk een antwoord moet worden gedictieerd, dat moet worden ondertekend en dan moet nog een naam „aan de geesten” worden aangeboden, elke drie seconden van elke lange werkdag.

Het wonder onder woorden

WAT WILDE dr. Rose nu precies onderzoeken? De recensent in The Times Literary Supplement, die aan het boek nogal aandacht schonk onder de titel Sceptic among the thaumaturges vat de bedoeling van dr. Rose aldus samen: Is het mogelijk om onder de ontelbare beweringen van „wonder”-genezingen door Christelijke, spiritualistische en andere gebedsgenezers een aantal of enige gevallen te ontdekken, waarin sprake is van onweerlegbaar bewijs van een organisch of functioneel gebrek dat op de juiste wijze is gediagnostiseerd maar dat door medici niet kon worden genezen, maar dat daarna, zonder de hulp van enige medische behandeling, genezen is door middel van gebedsgenezing op een wijze, die de spontane genezing, zoals die zich in de loop van een normale medische behandeling voordoet, uitsluit? Slechts in een dergelijk geval kan de mogelijkheid van een wondergenezing als bewezen worden beschouwd.

Zelfs in dat geval, meent de recensent in het genoemde weekblad, zou men nog wel kunnen aanvoeren dat er fouten moeten zijn in de gegevens of

dat er sprake is van enige natuurlijke werking, die men nog niet kent, tenzij het mogelijk zou zijn om voor betrouwbare getuigen het wonder te herhalen van St. Bruno (circa 650 van onze jaartelling) die, toen prins Caradoc het hoofd van de nicht van St. Bruno afsneed, omdat zij de sluier wilde aannemen inplaats van Caradoc te trouwen, het hoofd weer op de romp plaatste, waar het volgens Robert van Shrewsbury weer zo op vast groeide dat „alleen een klein litteken” overbleef.

Bewegen van een arm

BIJ ZIJN onderzoek kreeg dr. Rose overigens niet alle medewerking van medische zijde, zodat hij niet alle voor de betreffende gevallen in aanmerking komende gegevens in handen kon krijgen. Hij bezocht massa-bijeenkomsten van gebedsgenezers en had weinig waardering voor de wijze waarop gebedsgenezer Edwards de getuigenis van patiënten „redigeerde”.

Zo zei Edwards tegen een patiënte „U kon die arm vroeger niet optillen, niet?” waarop de vrouw antwoordde: „Misschien niet zó hoog”. De gebedsgenezer keerde zich daarna tot het gehoor met de woorden: „Zij heeft haar arm jarenlang niet kunnen bewegen”. Toen dr. Rose daar Edwards na de bijeenkomst attent op maakte zei deze: U moet weten, dat dit een demonstratie was.

Met en zonder krukken

NOG EEN voorbeeldje hoe Edwards „werkt”: een vrouw die op het podium met behulp van krukken kwam, kon er

VERVOLG OP LAATSTE BLZ.

MIDDEN IN de vakantietijd konden lezers van het Vrije Volk vernemen dat Venezuela een nieuw produkt op de markt heeft gebracht om op grote schaal vakantiegangers te lokken: „levenswater” dat schoonheid geeft en de man seksuele potentie schenkt. Men kan dat vinden niet in Florida, waar Hernando de Soto in de zestiende eeuw de legendarische bron van de eeuwige jeugd zocht. Maar in de Venezolaanse provincie Bolivar, niet ver van het stadje Upata. Om zeker te zijn: ten zuiden van de Orinoco-rivier, de rivier waarin de gevaarlijke roofzuchtige piraña-visjes zwemmen: men behoeft maar een dood varken in het water te hangen en een kwartiertje

● Een Venezolaans ● ● krachtwatertje ●

later is het tot op de botjes afgekloven door de talloze bloeddorstige piraña's.

Terug echter naar het nieuwsbericht. Het water in Upata gaat seniele aftakeling tegen. Langs de rivier-oever groeit bovendien een plant, Babandi genaamd, die onmisbaar blijkt te zijn voor de potentie van de man. Wat er mee te doen? Thee van zetten, adviseert men of de plant op rum laten trekken.

Geleerden hebben de wonderlijke eigenschappen van de Babandiplant en het water onderzocht. Journalisten zijn, op uitnodiging van de Venezo-

laanse minister van Gezondheid naar Upata getrokken en hebben er met vele mannen op leeftijd gesproken, die beweren hun volledige potentie te hebben behouden. Zij toonden hun vrouwen en bijzitten, die tevreden glimlachten. De grootste Don Juan was een nu honderdjarige, die verklaarde nooit getrouwd te zijn geweest maar wel altijd zijn rum met Babandi te drinken. De journalisten kregen allen een fles met de wonderdrank mee naar huis.

In Joegoslavië heeft men ook al een bronnetje ontdekt met overeenkomstige eigenschappen en in de Verenigde Staten bottelt een zakenman bronwater, dat noch uit Venezuela, noch uit Joegoslavië komt, maar dat voor mannen wel de gewenste uitwerking zou hebben als „pepwater”.

zogenaamd genezen af lopen zonder krukken, maar om de zaal te verlaten had ze de krukken weer nodig.

Dokter Rose zocht ook contact met andere gebedsgenezers. Maar toen puntje bij paaltje kwam kreeg hij maar weinig te weten. Men beloofde hem de details van genezingsgevallen te doen toekomen, maar de jaren verliepen zonder dat hij wat hoorde. Nu is wetenschappelijk onderzoek op dit punt uiteraard niet gemakkelijk. Maar het r.k. Bureau des Constatations onderzoekt de wondergenezingen te Lourdes en andere plaatsen — de uitkomst van dit Bureau is dat het aantal werkelijke wonder-genezingen opmerkelijk gering in aantal is.

De gebedsgenezers beschouwen iemand al genezen, die zich beter voelt, wanneer de pijn verdwijnt, het lichaam wat beter functioneert. De recensent in The Times Literary Supplement knoopt hier de opmerking aan vast, dat wanneer er niets veranderd is, behalve het subjectieve gevoel van de patient dat hij „beter” is men er maar van moet afzien dit de patient duidelijk te maken: een instorting zou het gevolg zijn. „Vele gebedsgenezers kunnen het belangrijker hebben gevonden om hun patienten het gevoel bij te brengen van beterschap dan om wetenschappelijk vast te stellen, wat ze nu eigenlijk (als gebedsgenezers) deden”.

Een magere oogst

MAAR DESONDANKS kon dr. Rose 96 gevallen onderzoeken.

a) Daarvan was het in 58 gevallen onmogelijk om medische gegevens te krijgen, zodat de bewering van genezing niet kon worden bevestigd.

b) In 22 gevallen verschilden de medische gegevens zó van wat de gebedsgenezers meedeelden, dat het zinloos was om het onderzoek voort te zetten.

c) In twee gevallen konden de medische gegevens de overtuiging schenken, dat de genezer kan hebben bijgedragen tot de verbetering van o r g a n i s c h e aard.

Boze echtgenoot

HET GERAAS rondom Beatrice Gertrud Grimm, de Duitse vrouw, die beeerde een doktersbul te bezitten van de Praagse Karel-Universiteit, is nog niet verstild. De officier van justitie te Roermond heeft in gezelschap van enkele justitie- en politie-autoriteiten een huiszoeking verricht in het „kuuroord” van deze dame in het Noord-Limburgse dorp Horst. Men vermoedde dat zij ondanks de recente veroordeling wegens 't onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde nog steeds doorgaat met haar practijken.

Het kuuroord werd ongeveer anderhalf jaar geleden ingericht in een voormalig klooster voor late roepingen. In een commentaartje in ons augustusnummer hebben wij nog gewezen op de gevaren van dergelijke kuur- en recreatie-oorden als broeinesten van onverhulde kwakzalverij.

Bij de huiszoeking werd een gedeelte van het instrumentarium alsmede ampullen en flesjes met inhoud van de vrouw in beslag genomen. Stethoscoop en bloeddrukmeter, zo beweerde zij, waren van haar moeder, die ook in huize Thomas verblijft en die deze apparaten bewaart als herinnering aan haar overleden echtgenoot, die huisarts was.

TEGENOVER KRANTEN heeft de huis schilder Herman Bröcker, de 73-jarige echtgenoot van Beatrice Gertrud Grimm — zij zelf is 30 jaar jonger! — verklaard dat het hem speet, dat hij bij de huiszoeking niet in Huize Thomas was. Hij is met zijn vrouw gebrouilleerd en verklaarde tegenover journalisten, dat hij wel wist waar de injectienaalden liggen en waar de karthoeteek is. Daarin staan de namen van de patienten op kaarten vermeld. Ook is aangegeven welke injecties zij heeft gegeven. Volgens Bröcker laat ze geregeld geneesmiddelen uit Duitsland over de grens smokkelen.

Zoals in ons juninummer vermeld heeft de Amsterdamse rechtbank aan de vrouw zes maanden gevangenisstraf opgelegd, waarvan vijf maanden voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar omdat zij gebruik had gemaakt van de vervalste doktersbul om te solliciteren. De kantonrechter te Venlo had haar veroordeeld tot 200 gulden boete of 20 dagen hechtenis wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Mevr. Grimm is van deze veroordelingen in hoger beroep gegaan.

In huize Thomas konden de patienten van de vrouw ook modderbaden en saunabaden nemen

d) Drie gevallen toonden verbetering maar de zieken stortten weer in.

e) Vier gevallen toonden een bevredigende verbetering van functie hoewel er organisch geen wijziging was ingetreden.

f) In vijf gevallen was er verbetering toen de gebedsgenezing gepaard ging met een orthodoxe medische behandeling.

g) In een geval trad verslechtering in.

Een magere oogst derhalve.

Dan is er bij die twee gevallen onder c genoemd nog één geval waar nog aan een andere mogelijkheid moet worden gedacht.

Een weefselonderzoek werd uitge-

voerd op een patient, B. in juni van het jaar 1953. Een week later deelde men B. mede dat hij leed aan keelkanker en dat een operatie nodig zou zijn. B. nam contact op met gebedsgenezer Edwards en tijdens het gesprek werd zijn hese stem helderder en sterker. De volgende maand werd B. opnieuw onderzocht en de twee specialisten die hem toen onderzochten kwamen tot de conclusie dat er geen sprake meer was van keelkanker. Van de zijde van een van de chirurgen vernam dr. Rose dat het diens mening was dat bij het eerste onderzoek toen een stuk weefsel werd verwijderd om te worden onderzocht het gehele nog kleine kankerweefsel was weggenomen.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Drukkerij SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 46

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

HIELENLIKKERIJ

IN DE politiek zouden we spreken over „persoons-verheerlijking”, in monarchale kring over byzantinisme — hier, waar het een

kwakzalver van het zuiverste water betreft kunnen we alleen maar spreken over een abjecte hielenlikkerij. Wij doelen op een artikel dat ons onder ogen kwam en dat in vrijwel gelijke vorm al eens in een paar peuterige Brabantse advertentieblaadjes was verschenen. Thans echter heeft 't het Stadsblad, editie Breda en Baronie bereikt, waar het bijna een volle bladzijde in beslag nam. Een artikel dat een en al verheerlijking van „de wonderdokter” W. van de Moosdijk te Casteren is.

Het portret van Van de Moosdijk staat er, 8 bij 15 centimeter groot, bij plus een foto van zijn imposante landhuis De Zandhoeve met er naast de Amerikaanse slee van meneer en zijn zootje op een paardje. Het artikel is geschreven in de pluralis majestatis, maar achter het woordje wij vinden we in de derde regel de verklaring: „enige verslaggevers”. Welnu laten die „enige verslaggevers” dan van ons aannemen, dat zij hier een slecht stukje journalistiek geleverd hebben met deze hielenlikkerij van een wets-overtreder. Als ze zich ooit nog eens bezinnen op de maatschappelijke taak van de pers zal dit hun duidelijk worden.

En afgezien daarvan — het is een walgelijk reclamestukje voor meneer Van de Moosdijk, die koffie en een sigaar aanbiedt, die tenslotte „ons” (enige verslaggevers!) uitnodigt op de prachtige schommelbank in de tuin te gaan zitten. O, o, wat een eer! „Hij wordt nog nagewuifd door enige patiënten”, de grote man, de Raspoetin van Brabant.

Natuurlijk krijgt Van de Moosdijk in dit redactionele reclamestukje alle gelegenheid om te pochen op zijn „zesde zintuig”, op zijn voortreffelijke kruiden. „Ik bestel de beste kruiden, waar ook ter wereld”.

In dit nummer: Oosterse krachttermen van Hetty den Dulk - **Een Haagse trilfysicus** - De faam van een fysiotherapeut - **Parapsychologie als speelgoed**

Inzamelingen door gebedsgenezers

IN HET jaarverslag van het Centraal archief voor het inzamelingswezen wordt gewaarschuwd tegen lieden, die inzamelingen houden maar op volkomen oncontroleerbare wijze omgaan met het geld dat door het publiek en het bedrijfsleven wordt geofferd „voor het goede doel”.

Het Centraal Archief noemt in dit verband ook evangelische groeperingen, die gebedsgenezing voorstaan. Door verkoop langs de deur van tijdschriftjes, brochures en grammofoon-

VERVOLG ZIE OMMEZIJDE

De verslaggevers zien de wachtkamer van de „Raspoetin van Brabant” — het epitheton wordt zonder blikken of blozen vermeld — en schrijven vol ontzag: „Werkelijk een juweeltje van een wachtkamer”. Ja, ja, en toen mochten de verslaggevers zo maar tussen de patiënten gaan zitten, die allemaal goeds vertelden van de wonderdokter. De mensen in Casteren zijn erg prettig voor hem, lezen we ook en Van de Moosdijk verklaart zelf dat hij niet verwaand is en voor iedereen in het dorp een praatje heeft.

Toch aardig van hem. Ja, constateert het artikel, in zijn doen en laten is het een doodgewone man. En dat hij over meer dan normale begaafdheid blijkt te beschikken blijkt wel uit de gesprekken met de patiënten. Inderdaad een uiterst sterk bewijs!

Een bijzondere man, besluit het artikel.

Om zó over zich te laten schrijven.

Beatrice G.: zakje zand op 't zieke been

„IK BEN een —echte mof” zei Beatrice G. uit Horst heftig in de richting van de perstafel, toen ze op 1 oktober voor de Roermondse rechtbank moest verschijnen. Het werd niet duidelijk wat ze daarmee precies bedoelde. Mogelijk wilde ze daarmee zeggen dat de heren rechters haar koste wat het kost willen vonnissen omwille van haar nationaliteit dan wel, dat ze tot het uiterste van zich zal afbijten.

Beatrice, die in Horst het „kuuroord” Huize Thomas drijft, maar geen medische bevoegdheid bezit is in elk geval geen gemakkelijke dame. Ze is in hoger beroep gekomen van het vonnis van de kantonrechter te Venlo. Ze had geneesmiddelen voorgeschreven en injecties toegediend aan patiënten. Een patiënt had ze voorgeschreven dat hij maar een zakje zand op zijn zieke been moest leggen.

Tijdens het vooronderzoek heeft Beatrice al drie advocaten versleten. Voor de rechtbank verklaarde ze, lezen we in de Nieuwe Limburger, dat ze mede daardoor niet meer weet wat ze tijdens het vooronderzoek heeft gezegd, omdat ze niet over de nodige stukken beschikt.

Beatrice kreeg gedaan dat de rechtbank haar voor één keer uitstel verleent. Ze kan dan nog eens het dossier inzien en een nieuwe advocaat in de arm nemen. Triomfantelijk lachend beende ze de rechtszaal uit.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Fysiotherapeut treedt bijna in 't voetspoor van de kwakzalver

WAAR LIGGEN de grenzen tussen het gebied, dat de fysiotherapeut mag behandelen en dat terrein dat typisch dat van de bevoegde medicus is. De vraag is wel eens moeilijk en lezing van een artikel van Ton Schippers in de Arnhemse Courant bevestigde ons dit. Het komt ons voor dat een fysiotherapeut als daarin geschetst bedenkelijk dicht de grenzen van zijn bevoegdheid nadert. Ja, die grenzen hier en daar overschrijdt. Men denke in dit verband ook aan de affaire Sjeng Collard, de wielersoigneur die in strijd met de opvattingen van de medici de Nederlandse wielrenners tijdens de Olympische Spelen in Mexico vitamine-injecties toediende.

Het artikel gaat over de Arnhemse fysiotherapeut Jaap van den Heuvel, die drie seizoenen masseur-verzorger was van semiprofclub Vitesse.

Jaap van den Heuvel heeft, verzekert Ton Schippers, als enige Nederlander het voorrecht genoten in Duisburg-Mülheim te zijn opgeleid aan een vakschool voor „heil-chiropraktist. (heilpraktiker). Daar heeft hij zijn kennis kunnen verbreden over het behandelingsproces speciaal van rugletsels. Deze „Chiropraktik" wordt in Nederland niet, in sommige andere landen wel erkend.)

Het toekomstbeeld dat Van den Heuvel van de clubverzorger heeft is een

all round figuur. Het aantal profclubs dat dan nog bestaat is veel kleiner, hetgeen de kwaliteit alleen maar ten goede kan komen. Verzorging en medische begeleiding van de spelers zal dan eveneens op full profbasis geschieden. Daarvoor zal men niet alleen de ideale figuren nodig hebben, maar ook dienen te beschikken over medicamenten en apparatuur.

Geen injecties

WELLICHT ZULLEN de erkende en bevoegde verzorgers dan ook eventuele injecties mogen toedienen, iets wat in de huidige situatie nog uit den boze is. (En laten wij hopen ook blijft! Red. M.t.d.K.)

Wanneer het over een jaar of tien zover komt zou Van den Heuvel de verzorging van een club best weer op zich willen nemen. (Als Jaap maar spuitjes mag geven! Red. M.t.d.K.)

Jaap van den Heuvel staat er verstoeld van hoe het in Nederland op gebied van behandeling en voorkoming van sportblessures soms toegaat.

„Elke week moet een aantal spelers verstek laten gaan door blessures. Het rendement van dure spelers wordt op die manier zeer nadelig beïnvloed. Vaak is zoiets helemaal niet nodig. Als ik hoor dat er bij een bepaalde club soms een vijftal spelers op de blessurelijst staan, dan zou ik willen dat ik een weekje bij zo'n club vertoefde. Ik durf bijna garanderen dat in een week tijd allen weer present zijn".

Van der Heuvel gaat nog een stap verder als hij beweert: „Geef mij dertien spelers, daar draai ik het hele voetbalseizoen mee".

Het zijn geen loze kreten van de Arnhemmer, verzekert ons de Arnhemse Courant. En zo vervolgt het artikel, het is ook geen toevalligheid dat de Arnhemse semiprofclub Vitesse, gedurende de drie seizoenen dat het Jaap van den Heuvel als masseur-verzorger in dienst had vrijwel constant met hetzelfde elftal kon draaien.

Geen wonderdokter

HET ZIJN echter niet alleen voetballers die 't adres van de fysiotherapeut weten te vinden. Hij helpt ook regelmatig atleten, turnsters, scheidsrechters en andere sportlieden weer op de been.

Zijn therapeutische methoden hebben niets met kwakzalverij of magne-

HERMAN K. LEUGEMORS †

OP 65-JARIGE leeftijd is te Apeldoorn overleden Herman Klein Leugemors. In het telefoonboek stond hij vermeld als natuurgenezer, maar de laatste jaren hield hij zich, zoals wij in het juli-nummer van 1967 meldden, bezig met toekomstvoorspellingen en karakteranalyses in zijn hoedanigheid van helderziende-paragnost. De heer Leugemors was sedert 1926 werkzaam in deze richting, volgens zijn briefhoofd.

tisme te maken, reden waarom hij dan ook beslist niet voor een wonderdokter wil worden aangezien.

(Maar dat geeft hem nog niet de bevoegdheid om doktertje te spelen Red. M.t.d.K.)

Het is eerder een kwestie van de nodige kennis van de functie van skelet, gewrichten, banden, spieren en pezen en ook hun verzorging door zenuwen en bloedvaten.

Tegen de hoofdpijn

BIJ ZULKE gelegenheden laat hij niet na zijn „vak" (eigenlijk is het meer een gave), te demonstreren. Zo heeft hij bij de scheidsrechters uit Arnhem en omstreken onvergankelijke faam verworven door op een van hun bijeenkomsten een toehoorder van een slepende en ongeneeslijk lijkende hoofdpijn af te helpen. (En dat is nu precies het gebied waarop hij zich niet mag bewegen: de hoofdpijn kan het symptoom zijn van een ernstige ziekte. Red. M.t.d.K.)

Al is het aantal geslaagde behandelingen groot, dat betekent niet dat de Arnhemse fysiotherapeut maar raak experimenteert. Dat zou medisch niet verantwoord zijn. Aldus de scribent in de Arnhemse Courant.

Wij vinden voorts nog vermeld dat fysiotherapeut Van den Heuvel, die aan de Groningse Akademie voor Lichamelijke Opvoeding heeft gestudeerd, tijdens zijn vliegeropleiding de commandant van vliegbasis Leeuwarden voor reuma behandelde. En dan tenslotte knipten wij nog dit zinnetje:

Wat hij echter ook voor sport beoefent, vrees voor blessures behoeft Van den Heuvel nauwelijks te hebben. Daar heeft hij immers zijn eigen ongevalleninstituut, compleet met apparatuur, zelfvervaardigde zalfjes en natuurlijk zijn fysiotherapeutische geschoolde handen die bewezen hebben heel wat te kunnen presteren.

INZAMELINGEN

VERVOLG VAN VOORPAGINA

platen weten dergelijke organisaties niet onbelangrijke geldsbedragen bijeen te brengen. „In kringen van de geestelijke volksgezondheid wordt het standpunt gehuldigd dat met een dergelijk optreden geen enkel positief belang gediend kan zijn", aldus nog steeds het jaarverslag van het Centraal Archief.

Hier kan nog aan toe worden gevoegd dat de aanhangers van dergelijke groeperingen, zoals de Volle Evangeliebeweging van John Maasbach etc. van hun volgelingen, meestentijds vrouwen uit de arbeidersstand en de kleine middenstand, maandelijks een forse afdracht aan geld vragen. Dit heeft weer veel spanningen in de huiselijke kring ten gevolge.

Een pagina over Hetty den Dulk en haar Dorp

● *Volstrekt onbevattelijk geheel van Oosterse krachtermen*

AAN D. F. VAN DE POL van Vrij Nederland heeft mevr. Hetty den Dulk-de Roo, directrice van de stichting Voorlichting Natuurlijke Leefwijze verteld hoe ze haar „carrière als praktisch idealiste” begonnen is. Toen ze op haar ziekbed waarnam dat mensen licht uitzenden, licht dat ook allerlei kleuren kan aannemen.

Ze bracht haar man ertoe de kindervagenfabriek die hij had opgezet, te liquideren en gezamenlijk een Walden-achtige gemeenschap te stichten op een terrein bij Driebergen onder de titel: Centrum Natuurleven. Gebrek aan ervaring hunnerzijds en de zakelijke instelling van de verhuurder („die man wilde alleen maar geld verdienen”) waren er haars inziens de oorzaak van dat het project mislukte.

Het had een gemeenschap moeten worden, „waarin de mensen één zijn, niet gesplitst in sexen”. Volgens haar natuurmystiek, waarin zij Hatha-Yoga, Yin-Yang, Zarathoëstra en andere, merendeels Oosterse krachtermen tot een volstrekt onbevattelijk geheel weet te verenigen met een virtuositeit die op jarenlange training duidt, wordt het huidige mensdom voornamelijk gekenmerkt door „een scheiding der geslachten”, die mede in verband met „de elkaar in het ruggemerg ontmoetende krachten” dient te worden opgeheven.

„Terugkeren tot de eenheid” — daar komt het op neer. De taal wijst ook in die richting, immers: „Heilig, daar zit het woordje heel in, geheel eenheid, aldus mevr. Den Dulk. Samenvattend: „Niet meer voortplanten — dat is het einddoel van de mensheid”.

Daarnaast heeft ze echter ook leren begrijpen en aanvaarden dat „je eisen aan het leven kunt stellen waardoor het leven onmogelijk wordt”.

Af en toe moeten er derhalve concessies aan de leer worden gedaan en niet alleen op het stuk van de voortplanting. Zo berust zij in de helaas onvermijdelijke inconsequentie dat zij nog steeds leren schoenen moet dragen.

Magnetiseur Guus Jager

ZIJ IS later gaan samenwerken met de bejaarde Indisch man Van Gennep, die zich een „Amerikaans gevormd

psycholoog” noemt, maar als magnetiseur optreedt. Een derde figuur in deze kring is de 70-jarige Guus Jager, een magnetiseur. Dan wordt er nog de Haagse dokter, de huisarts J. C. Wolterbeek bijgenoemd. Als stafmedewerker van het Haagse Gezondheidshuis van mevr. Den Dulk wordt de yoga-arts Rama Polderman genoemd, die enige tijd geleden door de Medische Tuchtraad werd beboet en natuurarts Tine Kaayk uit Arnhem, die in de Walden-kolonie van Frederik van Eeden te Bussum werd geboren. Incidenteel zou ook, lezen wij in Vrij

● *Wat een eer!*

„WIJ STELLEN er een eer in om kwakzalver te zijn”. Aldus een uitlating van mevrouw Hetty den Dulk in een interview met D. F. van de Pol in het weekblad Vrij Nederland. Zoals men zich zal herinneren, wijdden we in het juli-nummer enige aandacht aan de door mevrouw Den Dulk geleide Stichting Voorlichting Natuurlijke Leefwijze en diens activiteiten.

In het kritische artikel van de heer Van de Pol — de scribent noemt mevrouw Den Dulk „een van die weinig benijdenswaardige landgenoten die (...) maandelijks onder vuur worden genomen in het orgaan van (onze) de „Vereniging” — worden een aantal gegevens opgesomd, die bij zijn eigen navrage niet geheel bleken te kloppen. De bewering b.v. dat het Haagse Gezondheidshuis van officiële instanties als de stichting Rosenberg (een psychiatrische inrichting te Loosduinen) en een psychiatrische kliniek te Oegstgeest patiënten voor bepaalde therapieën doorgestuurd krijgt, wordt te gengesproken door geneesheren-directeur van beide inrichtingen.

De suggestie, als zou het dorp Tot de bron in de N.O. polder zijn aangekocht uit eigen middelen met winst-oogmerken „in het maandblad van de vereniging tegen de kwakzalverij” leek de heer Van de Pol echter onjuist.

Welnu: de heer Van de Pol heeft evenals wijzelf kennelijk uitgebreid gesproken met mevrouw Den Dulk. En hij heeft zelf ook geconstateerd, dat ze wel eens iets beweert, dat niet geheel blijkt te kloppen.

Mevrouw Den Dulk heeft tegenover

Nederland, de geriatisch zenuwarts J. Crans uit Den Haag medewerking verlenen.

De artsen ontvangen van de stichting geen vergoeding, maar kunnen hun patiënten wel een honorarium in rekening brengen. Ieder die op de een of andere wijze gebruik maakt van de diensten van het Gezondheidshuis (Bankastraat 143, Den Haag) draagt naar vermogen bij tot de instandhouding ervan. Sinds zes jaar is mevr. Den Dulk leidster van dit huis, waarbij dan in de afgelopen zomer nog het dorpje Kuinderoord, herdoopt in „Tot de bron” in de Noordoostpolder is gekomen.

Over deze aankoop heeft een medewerker reeds in het juli-nummer uitvoerig bericht.

ons hoogstpersoonlijk verklaard, dat de aankoop van het dorp „Tot de bron” geschiedde uit giften en donaties van laten we maar noemen volgelingen. Wij hebben dit in goed vertrouwen aangenomen, vandaar onze opmerking in de voorlaatste alinea van ons stuk in het juli-nummer. Trouwens ook ten aanzien van de overige financiën van de stichting, sprak de directrice herhaaldelijk in termen als „bijdragen”, „donaties” en „giften”.

En dat de stichting en de directrice wél varen bij deze gang van zaken, hetgeen exact onze bewering was, blijkt tenslotte ook uit de opsomming van zaken, die mevrouw Den Dulk heeft gekregen van „dankbare patiënten”. Tot aan een auto en een horloge van f 3000 toe.

En aan de goede inrichting van het Haagse gezondheidshuis, waar wij met mevrouw Den Dulk spraken.

L. J.

● *Gezondheidshuis*

(Ingezonden)

HET ARTIKEL „Haags gezondheidshuis kocht heel dorp” in het juli-nummer van uw maandblad heb ik met belangstelling gelezen. Terecht benadrukt u nog eens, dat patiënten ook door artsen worden gestuurd.

Uw artikel wekt echter de indruk, dat het dorp uit eigen middelen met winst-oogmerken is aangekocht.

Uw verslaggever weet kennelijk niet precies wat een stichting is en verzuimt te vertellen dat de f 250.000.-, die de stichting „Voorlichting Natuurlijke Leefwijze” voor het dorp betaal-

Kritisch artikel over haarinstituten was medisch verantwoord

EEN ARTIKEL in de Consumentengids, waarin over haarbehandeling werd geschreven, is medisch verantwoord geweest. Aan de redactie kan geen onzorgvuldigheid worden verweten. Aldus de president van de Haagse rechtbank, jhr. mr. C. Witsen Elias, die uitspraak deed in een kort geding. Dit was aangespannen door het Cambridge-haarinstituut te Amsterdam tegen de Nederlandse Consumentenbond. In het bewuste artikel zou op denigerende wijze zijn geschreven over de haarinstituten in het algemeen en over het Cambridge-instituut in het bijzonder.

De president van de rechtbank overwoog in zijn vonnis, dat behalve twee medewerkers van de redactie van de Consumentengids vijf dermatologen van naam hebben meegewerkt aan de totstandkoming van het artikel, zodat het medische facet van de haarbehandeling zeker op verantwoorde wijze is belicht.

Bovendien, zo overwoog de president, was het aanvankelijke concept-artikel aan enige haarinstituten waar-

onder het Cambridge-instituut, toegezonden en vervolgens herschreven aan de hand van op- en aanmerkingen die van die zijde waren gemaakt en van de reacties daarop van de medici. Onzorgvuldigheid kan de bond dan ook niet verweten worden evenmin als een gebrek aan goede trouw. Ook kan de bond niet verweten worden, dat te veel aandacht is besteed aan het medische facet van de haarbehandeling, want juist dit facet is toch wel het belangrijkste, aldus de president.

Wel vond de president, dat de bij het artikel geplaatste tekeningen (kaalhoofdigen die kaalhoofdigen „behandelen” kennelijk zonder zelf baat te vinden bij de behandelingsmethoden) aan enige kritiek onderhevig kan worden gesteld.

Ten slotte oordeelde de president dat het artikel in rustige, weloverwogen bewoordingen was gesteld. Hij wees de vordering van het Cambridge instituut af en veroordeelde eiseres tot de kosten van het geding, begroot op f 260,—.

Tegenwicht tegen reclame

BIJ DE behandeling van de zaak trad voor de Consumentenbond op mr. S. K. Martens. Hij betoogde dat het artikel in de Consumentengids bedoeld was als tegenwicht tegen de prachtige reclame waarmee de haarinstituten het publiek overvallen.

De Consumentenbond had, zo vertelde hij, een team op onderzoek uitgestuurd naar twee van de drie in ons land werkende haarinstituten, Harvard en Cambridge. Het verslag van de bevindingen van dit team en de kritische mening van een aantal dermatologen en huidspecialisten waren in het artikel neergelegd. Hij meende dat het de taak is van de Consumentenbond de mensen erop te wijzen dat bedragen van 3000 gulden geen uitzondering zijn, terwijl er weinig of geen hoop op succes is.

De fraaie en zeer deskundig aandoende advertenties zouden, vreesde mr. Martens, menigeen lokken, die eigenlijk bij een arts thuis hoort. Hij meende dat de mensen die bij het haarinstituut succes bereikten, degenen zijn die aan een tijdelijke haaruitval leden tengevolge van een ziekte die door een arts behandeld hoorde te worden.

Mr. Martens wist nog het geval te vermelden van iemand die „er geen haar beter van was geworden”, maar de behandeling door het haarinstituut had hem 3½ duizend gulden gekost.

● *Koppie, Koppie*

UIT HET relaas van D. F. van de Pol, die voor het weekblad Vrij Nederland het Haagse Gezondheidshuis van mev. Den Dulk bezocht:

Om toch vooral ieder spoor van twijfel aan medische be-gaafdheid bij het bezoek weg te nemen, toont Van Gennep zich ongenood bereid een summiere uiteenzetting van zijn stralings-techniek te geven aan de hand van de rugwervel van Hetty den Dulk die daartoe op een stoel voor hem plaats neemt — een technische demonstratie die vervolgens wordt afgerond met een vluchtig onderzoek naar de schedelinhoud van VN's fotograaf en verslaggever.

Na enkele strijkages over het haar en terzijde van de oren komt zij tot de geruststellende conclusie dat in beide gevallen de „spirituele kracht zeer goed is uitgewerkt” zodat er van een bevredigende intelligentie kan worden gesproken. „Dat toont de bouw van de schedel”.

De verslaggever dient zich voorts op sommige punten in acht te nemen in verband met te vrezende zwakte en de fotograaf blijkt, bij monde van Van Gennep, gebukt te gaan onder „een veel te trage leverwerking”. Als hieromtrent enige verwondering wordt kenbaar gemaakt, verklaart hij „Toch is het zo. Dat voel ik onmiddellijk aan. Als de mensen bij me binnenkomen, dan hoeven ze niets te zeggen want ik heb al gevoeld wat ze mankeren. Daar heb ik altijd onmiddellijk de uitbeelding van te pakken”.

Niets nieuws onder de zon

... DAARNAAST STAAT de muurva-ren, *Asplenium Ruta muraria*, waarvan *Flora magica* vertelt dat ze „'s nachts als de mane niet schijnt en met de stilte van een muysel aan 't lijf van de vrouwen (wordt) gehangen, dat dit selve cruidt de vrouwen belet swanger te worden of te ontvangen”. *Dodonaeus* schreef dit in 1578 ...

(Ontleend aan een artikel van J. P. Hage in 19 NU van de stichting Public Relations Land- en Tuinbouw)

● *Gezondheidshuis*

VERVOLG VAN BLZ. 49

de, g e h e e l door een hypothecaire geldlening werd gefourneerd. Ook het „kapitale pand” aan de Bankastraat is geen eigendom van de stichting, maar door haar gehuurd.

De directrice zal bij de activiteiten van het dorp net zo min wél varen als bij de activiteiten van het Gezondheids huis, omdat zij nog nimmer een cent salaris heeft ontvangen!

H. G. OVERWEG
MEVROUW DEN DULK heeft in eerste aanleg zich niet uitgelaten over enige hypothecaire lening; tegenover Vrij Nederland heeft zij naderhand medegedeeld, dat de stichting „Voorlichting Natuurlijke Leefwijze” voor de aankoop van het dorp in de Noordoostpolder een hypotheek had gekregen van de Anti-vivisectiestichting. De passage dat patiënten ook door artsen worden gestuurd is géén constatering onzerzijds — het was óók een mededeling van mevrouw Den Dulk en niet eentje, die op goede voet stond met de waarheid. Men leze ook het artikelje „Wat een eer!” op pagina 49! (red. M. t. d. K.)

De trillende wereld van microfysicus Ten Brink

„ZIEKTEN WORDEN veroorzaakt door negatieve trillingen, die op de mens afkomen”, verzekert de Haagse microfysicus B. A. J. ten Brink. In een artikel, dat een hele pagina besloeg van de bladen van het Rotterdammerkwartel, vertelt Dick Ringlever over deze Hagenaar „met een reeks — naar hij zegt — wereldschokkende ontdekkingen op zijn naam”.

Vier foto's illustreren de tekst. Op de grootste ziet men de heer Van de Brink uit de Haagse Tweede Schuytstraat met zijn pendel, een rond balletje, zo in een beugeltje opgehangen, dat het kan draaien om zijn as. In het Varaprogramma Uitlaat heeft men de Haagse microfysicus ook al eens aan het woord gelaten. Hij mocht toen zijn stellingen aan de openbaarheid prijsgeven.

STELLINGEN DIE kortweg hierop neerkomen, dat de mens aan het degenereren is, nog maar de helft ziet, voelt, proeft en hoort van wat hij van nature moet kunnen zien, voelen, proeven horen en derhalve nog maar een half mens is omdat hij niet, zoals het kind en het dier, al zijn vermogens benut.

Daarom, zegt Ten Brink, daarom is er ook zoveel onbegrip, daarom zijn er oorlogen en ruzies: omdat de mensen elkaar niet meer verstaan.

Een van zijn kernstellingen is, dat de mens geen vijf maar tien zintuigen heeft. Dat wil zeggen: elk zintuig heeft twee kanten — een grofstoffelijke en een subtiele. Met de grofstoffelijke neemt hij het alledaagse waar, met de subtiele al die dingen, die voor het grofstoffelijke zintuig verborgen blijven. Zonder die subtiele kant krijgt de mens slechts een hoogst gebrekkig inzicht van het wezen der dingen, stelt Ten Brink.

Dat subtiele zintuig is, volgens Ten Brink, in staat alle stralingen op te vangen en te waarderen, die er in de kosmos en de biosfeer voorkomen. En dat zijn er veel meer dan men denkt. Want ieder ding, ieder wezen, ook de mens zendt trillingen uit.

Ze fungeren min of meer als radiozenders. Volgens Ten Brink nemen die trillingen de plaats in van de materie. Materie bestaat niet, zegt hij. Wat wij als materie zien, is in feite alleen een trillingssysteem. Het bewijs daarvoor is geleverd door de atoomsplijting: zelfs de kleinste deeltjes worden gevormd door trillingsystemen.

Pendeltjes bij de hand

MAAR DAT zijn geen zichtbare trillingen, denkt de leek. Daar heeft Van den Brink een verklaring voor: de volwassene is daarvoor afgestompt. Maar er zijn natuurlijk mensen, zoals Van den Brink, die met een gerust geweten de wereld van het onzichtbare en die van het zichtbare dooreen haspe-

len en goochelen met volstrekt onverteerde theorieën over electromagnetische golven en de bouw van het atoom.

Om de theorie van de trillingen te bewijzen heeft Ten Brink altijd een houten balletje binnen handbereik, zijn pendel, dat aan een koperen hangertje is bevestigd en dat hij aan een touwtje omhoog houdt. De gast moet proberen de trillingen, die het balletje uitzendt, waar te nemen.

Hij wordt uitgenodigd zijn hand beurtelings aan beide kanten van het pendel te houden. Als het goed is voelt hij aan de ene kant kou, aan de andere warmte. Als het niet goed is, voelt hij niets. En dat betekent dan, dat hij niet sensitief genoeg is om de subtiele trillingen waar te nemen, dat zijn subtiele zintuigen niet in orde zijn...

Stroom uit het oog

ER VOLGT nog een proef, die moet

bewijzen dat het menselijk oog een stroom uitzendt! Aan een verticaal hangende draad is een stukje papier bevestigd. Wie er strak naar kijkt moet met de stroom uit zijn ogen het papier in beweging kunnen brengen.

Ondanks Ten Brink's bewering, dat die stroom zo sterk kan zijn, dat men er een wolkendek door kan laten breken, komt het papier echter niet van zijn plaats. De proef is natuurlijk barre onzin maar Van den Brink zegt tegen de hem bezoekende journalist dat diens subtiele zintuigen niet werken.

Maar ook, als al opgemerkt, de mens zendt trillingen uit. Die planten zich — volgens Ten Brink — over onbeperkte afstand voort. Dat houdt in, dat zelfs personen, die zich aan de andere kant van de aardbol bevinden, kunnen worden bewerkt.

Ze zijn er óók voor onbeperkte tijd. En dat betekent weer, aldus Ten Brink, dat men — als men deze subtiele trillingen onderkent — tot miljoenen jaren in het verleden kan „kijken”.

Een voorbeeld: als ergens een stuk steen wordt gevonden uit het nevelig oerverleden van de aarde, dan kan iemand, die zijn subtiele zintuigen goed gebruikt en die zich heeft getraind, uit de aard van de trillingen afleiden uit welke tijd dit stuk steen stamt, zelfs tot in het „pro-cambrium”.

(Een hele prestatie, die trillingen van 600 miljoen jaar geleden naar de waarde te schatten! red. M. t. d. K.)

Naar 14 artsen per 10.000 inwoners

DE BEHOEFTE aan artsen is een moeilijk vast te stellen grootte, constateert de memorie van toelichting op de begroting over 1969 van het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Zij is afhankelijk van vele factoren, waaronder de minister en de staatssecretaris, de heren B. Roolvink en dr. R. J. H. Kruisinga, noemen: de bevolkingsprognose, met inbegrip van leeftijdsopbouw en het daarmee samenhangende sterftepatroon; de invloed van de ontwikkeling in de geneeskunde; de mogelijkheden tot financiering van de behoefte aan medische dienstverlening en de mate van inschakeling van paramedisch personeel en medische hulpkrachten.

Gedurende de laatste jaren was de groei van de artsendichtheid in ons land slechts gering. In 1960 bedroeg de artsendichtheid per 10.000 zielen 12,2 in 1963 12,5 en in 1966 12,8. In de komende jaren wordt volgens de me-

more van toelichting een snellere stijging verwacht, waardoor binnen vijf tot tien jaar een artsendichtheid van ongeveer 14 per 10.000 inwoners bereikt zal kunnen worden.

Gegevens inzake artsendichtheid¹⁾

LANDEN	Artsendichtheid per 10.000 inwoners
	In 1966
U.S.S.R.	20.8
Tsjechoslowakije	18.5
Oostenrijk	17.8
Duitsland	15.6
V.S.	14.9
Zwitserland	14.7
België	14.5
Denemarken	13.7
N e d e r l a n d	12.8
Frankrijk	11.8
Engeland en Wales	11.5
Joegoslavië	8.6
Finland	8.2

¹⁾ Ontleend aan het rapport inzake the world health situation, W.H.O. 1968.

Bron van de jeugd

DE GESCHIEDENIS herhaalt zich. De ontdekkingsreiziger Hernando de Soto zocht in de 16e eeuw naar de bron van de eeuwige jeugd, die ergens in Florida moest te vinden zijn. In ons september-nummer vermeldden wij al iets over een Venezolaans krachtwater en vermeldden terloops iets over een bron in Joegoslavië. Uit De Typhoon knipten wij daarover nog het volgende: in de Joegoslavische republiek Bosnië-Herzegovina ligt een klein dorp dat luistert naar de naam Kladanj. Tot voor een tijdje geleden was het er nog zeer rustig en vredig, zoals dat een dorp betaamt, totdat er opeens iemand op het gelukkige — of ongelukkige — idee kwam water uit de plaatselijke bron te verzenden. En daarmee was het met de rust definitief afgelopen. Op het moment wordt dit „levenswater“ van Kladanj gedronken door bekende filmsterren, rijke zakenlui en nobele bebaarde mannen op zoek naar hun tweede jeugd.

Met dit levenswater zou de kracht en levenslust van de man geen einde kennen, al wordt hij 80. De artsen staan nog sceptisch tegenover de aan het water toegeschreven eigenschappen. Of het inderdaad allemaal waar is moet intussen nog worden bewezen. De bevolking van het dorpje is inmiddels wel een paar renteniers rijker geworden.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum!** Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

Psycho- spel

(met voorwoord)

GERARD CROISET, wie anders, schreef een (ongetwijfeld goed betaald) voorwoord voor een spel, dat men voor een prijs, die nog net de tien gulden niet haalt, te koop vindt in speelgoedzaken, warenhuizen en sommige boekwinkels, het spel „Psycho“ genaamd. In Amerika draagt het de naam ESP, een afkorting van Extra-Sensory Perception. Amerikaans zijn ook de wetenschappelijk opgezette testkaarten, die men in de doos aantreft. Met deze kaarten heeft de befaamde onderzoeker J. B. Rhine van Duke University in Noord-Carolina proefondervindelijke onderzoekingen naar buitenzintuiglijke verschijnselen gedaan. Dit zijn de Zener-kaarten, zo genoemd naar de ontwerper.

Men kan er een aardig gezelschapspelletje mee spelen: raad eens welke kaart ik heb. (Bij de Zener-kaarten gaat het niet om ruiten, harten, klaveren of schoppen maar om kruis, vierkant, cirkel, golf en ster — een kans dus van een op vijf om goed te raden). Rhine schreef in 1934 reeds zijn monografie over dit onderzoek, „Extra-Sensory Perception“.

Wie er meer dan een spelletje mee wil doen moet natuurlijk wel goed op de hoogte zijn van statistische methoden als waarschijnlijkheidsberekening! Voor wie dat te diep gaat is er in de doos o.a. een magische slinger, die met ja of neen kan antwoorden op allerlei vragen. Zin of onzin? Mens erger je niet.

Slijpend vermogen van tandpasta

IN HET oktobernummer van de Consumentengids is een artikel gewijd aan tandpasta's. Tandpasta moet een zekere slijpende werking hebben, anders worden de tanden niet goed schoon. Maar aan de andere kant mag de tandpasta ook niet te veel slijpen, omdat anders het tandemail wordt aangetast. Hoeveel het tandemail kan verdragen is sterk individueel.

De Consumentenbond heeft een onderzoek ingesteld naar de slijpende werking van de soorten tandpasta's. Hij heeft dat echter uitsluitend gedaan ter informatie en de bond heeft zich onthouden van een goed-slecht oordeel. Naast deze opgave van het slijpend vermogen van de verschillende soorten pasta's worden ook de prijzen genoemd, tezamen met de nuttige inhoud van de tubes en de prijs per 100 gram.

PARAMEDISCHE BEROEPEN

DE CENTRALE Raad voor de Volksgezondheid bracht positief advies uit over voorstellen om de beroepen van logopedist, mondhygiënist en arbeidstherapeut onder de werking te brengen van de op de paramedische beroepen. In voorbereiding is een algemene maatregel van bestuur, waarin de aanwijzing van het beroep van lerares-Mensendieck en systeem Cesar, alsmede van het beroep van logopedist wordt geregeld. Aldus valt te lezen in de Memorie van Toelichting op begroting 1969 van het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

De Centrale Raad voor de Volksgezondheid heeft verder nog adviezen in voorbereiding ten aanzien van de beroepen van diëtist, voetverzorger, orthopedist, radiologisch laborant, medisch-analist en orthopedisch instrumentmaker.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 52

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

**EVENVEEL ONBEVOEGDEN ALS BEVOEGDEN
IN ONS LAND***Aldus A. P. N. de Groot**in radiogesprek*

IN HET programma van de Ned. Radio Unie, getiteld **Meer over Minder**, heeft de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, dokter A. P. N. de Groot gelegenheid gekregen een en ander te vertellen over doel en streven van de vereniging. De uitzending geschiedde op zaterdagmiddag 5 oktober te twintig over drie. Als eerste onderwerp in de uitzending werd de rietsuikeractie behandeld, waarvan ds. Dronkers uit Amsterdam het een en ander vertelde. Na deze onlangs begonnen actie kwam de uit 1881 daterende vereniging tegen de Kwakzalverij aan de beurt, die gevolgd werd door een uiteenzetting over yoga. De produktie van dit programma was in handen van Mien Holthuizen; interviewer was Anton Bau-duin.

N.R.U.: In 1881 werd de vereniging tegen de Kwakzalverij opgericht. Voorzitter is de arts A. P. N. de Groot, oud-geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid in Noordholland.

De heer De Groot: Naar onze mening moet onder kwakzalverij worden verstaan wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis.

N.R.U.: De kwakzalver in Nederland...

De heer De Groot: Naar de kwakzalvers zelf beweren zouden er zo'n 80.000 patiënten in de week naar de kwakzalvers lopen, dat betekent dus dat er een groot aantal kwakzalvers moeten zijn. En naar mijn mening zijn er bijna evenveel onbevoegden die de „geneeskunst” uitoefenen als wel bevoegden, dus dat moet zo'n twaalfduizend zijn. Hiervan zijn een groot aantal natuurlijk en dat beweren ze zelf ook boerenbedriegers maar aan de andere kant hebben bepaalde verenigingen van deze kwakzalvers die hun

LEDENVERGADERING UITGESTELD

DE LEDENVERGADERING, die telken jare in november pleegt te worden gehouden is door het bestuur uitgesteld tot een nader vast te stellen datum in verband met de ziekte, die de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot trof. Dokter de Groot, die 73 is, is thans herstellende. Hij hoopt binnenkort zijn vele werkzaamheden ter bestrijding van de Kwakzalverij te hervatten. Wij wensen van deze plaats onze altijd aktieve voorzitter een voorspoedig herstel toe. Over de komende ledenvergadering hoopt het bestuur de leden binnenkort te berichten.

(Red. M. t. d. K.)

eigen doel nastreven met zijn allen een pakweg 500, 600 leden.

N.R.U.: De groepen kwakzalvers.

De heer De Groot: Nou dat zijn de magnetiseurs, de strijkers, de natuur-genezerikken, dat zijn homeoepaten, dat zijn osteopaten, dat wil zeggen benenrekkers en zo nog enkele andere groepen.

N.R.U.: Het publiek?

De heer De Groot: Er is een zeer groot aantal mensen, die zonder gewetensbezwaren naar de kwakzalver loopt hoewel ze in feite dus de wet op de uitoefening van de geneeskunst overtreden.

N.R.U.: Een van de belangrijkste activiteiten is het uitgeven van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

De heer De Groot: Het bezwaar hiervan is dat het alleen eigenlijk in handen en onder ogen komt van de leden zelf en dat het verder hoewel het naar de verschillende dagbladen, weekbladen enzovoort wordt gezonden, door deze maar af en toe eens wordt aangehaald. De oorzaak er van is naar mijn mening dat voor de dagbladen in 't Maandblad geen „nieuws” is te vinden.

N.R.U.: De Vereniging tegen de Kwakzalverij richt zich ook tot de overheid.

De heer De Groot: Omdat wij van mening zijn, dat wij als vereniging eigenlijk een zeer beperkt onderdeel van de volksgezondheid trachten te behartigen en dat hier een nauwe sa-

menwerking met de overheid in de eerste plaats nodig is.

N.R.U.: De vereniging pleit onder andere voor een apart ministerie voor volksgezondheid.

De heer De Groot: Wij zijn van mening, dat de volksgezondheid het beste kan worden bevorderd door een apart ministerie, waarvan de minister dus een gequalificeerd medicus moet zijn. Slechts een gequalificeerd medicus is in staat om alle facetten van de medische kant van de zaak ook wat betreft het financiële gedeelte te overzien.

N.R.U.: De studie van de psychologie zou over moeten gaan van de faculteit van letteren en wijsbegeerte naar de medische faculteit?

De heer De Groot: Wij hebben gemerkt dat in tal van gevallen de raadgevingen van de psychologie zich bewegen op het randgebied van de psychologie en de medische wetenschap. Wanneer de psychologische studie bij de medische faculteit wordt ondergebracht, de aanstaande specialist-psycholoog dus eerst zijn artsdiploma heeft behaald dan volgt daaruit dat de psycholoog in zijn latere werkzaamheden kan vallen onder het medisch tuchtcollege. En dus zal dit een zekere correctie kunnen zijn op het optreden van de specialist-psycholoog in de maatschappij.

N.R.U.: De Vereniging tegen de Kwakzalverij, Correspondentie-adres: Oranjelaan 6, Hilversum.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

UIT BRIEVEN VAN LEZERS

Paul Gallico

HEB IK U ooit geschreven, zo schrijft ons een trouwe Haagse lezeres, over de kostelijke boeken, waarin Paul Gallico de „spokerij” en de „parapsychologie” aan de kaak stelt? Zeer aan te bevelen. De titels zijn „Too many ghosts”, „The hand of Mary Constable” en dan meer als een zachtvaardig sprookje „The man who was magic”. Ze zijn allen, geloof ik, ook in Nederlandse vertaling te verkrijgen. Leuke ontspanningslectuur voor anti-kwakzalvers.

Maurice Messegué

EEN BELGISCHE lezer heeft in Zondagsnieuws iets gelezen over prinses Paola, die bij de Franse kruiden-wonderarts Messegué op bezoek is geweest. In het septembernummer hebben wij van dat bezoek, op blz. 43, melding gemaakt. Deze Maurice Messegué, die aan de Côte d'Azur woont in een luxueuze villa, en een Rolls Royce rijdt, gaat er prat op om, precies als Van de Moosdijk in het Brabantse Casteren, zulke voortreffelijke kruiden ter beschikking te hebben. Hij deinst nergens voor terug, alleen met kanker houdt hij zich niet bezig. Doel van het bezoek van prinses Paola? Een mini-verslankingskuur, weet Zondagsnieuws te berichten.

Gerard Croiset

IN DATZELFDE nummer van Zondagsnieuws staat een groot artikel over een verdwenen jong meisje. De thans 64-jarige landbouwer Wilhelm Blodorn in Brake bij Bielefeld in Duitsland zoekt al vijf jaar naar zijn dochter Renate. Het verhaal is eentonig, maar ook Gerard Croiset uit Utrecht is er weer aan te pas gekomen. Het Zondagsnieuws drukt een briefje af waarin Gerard Croiset de vader mededeelt, dat het meisje niet vermoord is maar leeft. Zij is van huis weggegaan en woont in een grote stad. De vader krijgt binnen niet al te lange tijd, laat Croiset er op volgen, een levensteken van Renate. Zondagsnieuws is zelf ook niet afkerig van voorspellingen — in hetzelfde nummer verkondigde het op de voorpagina dat koningin Juliana in 1970 zal aftreden en prinses Beatrix dan als Wilhelmina II zal gaan regeren. . .

Croiset was ook op het congres van de parapsychologen te Freiburg. Meer hierover op blz. 56.

Contra 't „groeispuutje”

KORTHEIDSHALVE SPREEKT men al over het „groeispuutje”, wanneer men het heeft over de hormoon- en andere preparaten, die gebruikt kunnen worden om de groei van dieren te stimuleren. Men zal zich de trammelant herinneren, toen bleek dat van deze preparaten veelvuldig gebruik werd gemaakt bij het fokken van kalveren, waarvan het vlees naar het buitenland werd geëxporteerd. De export naar Italië kwam zodoende een tijd stil te staan.

De overheid wil door een wetswijziging een steviger greep op deze zaak krijgen. De antibioticawet voldoet niet geheel en al. Een voorontwerp van een nieuwe antibiotica-wet is dan ook om advies toegezonden aan het Landbouwschap. Nieuw in dit ontwerp is dat de overheid ook regels zal kunnen stellen voor de aanwending van hormonen, antibiotica en chemotherapeutica bij dieren.

Nog strenger dan thans het geval is zal het z.g. kanalisatiesysteem worden. Dit moet voorkomen dat de middelen buiten de dierenartsen om in handen van veehouders etc. geraken. Groothandelaren, fabrikanten en importeurs van deze middelen zullen, als het wetsontwerp eenmaal wet is geworden, moeten beschikken over een vergunning. Bereidings- of handelsvergunningen zullen niet worden verstrekt aan veeverloskundigen, castreurs, pluimveeselecteurs, voederadviseurs, pluimvee- of rundveehouders. Aan de beide laatste zal dan alleen nog maar worden verkocht door dierenartsen, apothekers of mengvoederbereiders op recept of attest van een dierenarts.

Overtredingen van de nieuwe wet zullen worden gebracht onder het regiem van de wet op de economische delicten. Dit betekent een verzwaring van de strafbedreiging.

Dat het nog altijd niet ontbreekt aan overtreders van de antibioticawet blijkt uit het feit, dat onlangs de veehandelaar J. C. uit het Limburgse Spaubeek door de kantonrechter te Sittard werd veroordeeld tot een boete van 75 gulden. Hij had enige ampullen met antibiotica in zijn bezit gehad alsmede een injectienaald en een spuitje; een en ander was afkomstig uit een Belgische apotheek. Volgens de veehandelaar dienden de antibiotica om de ruggen van dieren vrij te maken van ongedierte, maar de officier van justitie verdacht de veehandelaar er van, dat hij een handeltje in antibiotica had willen beginnen. De veehandelaar zei nog, bij de behandeling van de zaak, dat het monsters waren, die hij vergeten had weg te gooien.

Denkproces in kwakzalverij is fantaserend bezig-zijn

EEN SCHERPZINNIG artikel over de Kwakzalverij troffen wij aan in het weekblad Accent van 5 oktober j.l. Het is geschreven door de arts W. G. Zelveler, die er op wijst, dat omtrent de geneeskunde het geloof in de kwakzalverij niet is verminderd.

De wereld van de kwakzalverij — wij veroorloven ons thans een wat langer citaat uit het lezenswaardige artikel van de heer Zelveler — is de wereld van de waarzeggerij, het spiritisme, Goena-Goena en Voo-Doo. In deze waanwereld wordt de hersenarbeid niet bepaald en geleid door logisch, proefondervindelijk en zichzelf toetsend denken. Het denkproces in de kwakzalverij is een fantaserend bezig-zijn, een kneuterig communiceren via de sjablonen van ongedifferentieerde breibrij en gevoelschaos.

Het is onjuist, vervolgt dokter Zelveler zijn artikel in Accent, om deze wereld als een manifestatie van oplichterij te zien. Dat is ze voor een deel beslist niet. De man of de vrouw die — met bijzondere „krachten” begaafd — niet meer in de stad gaan winkelen omdat zij zo beroerd worden van al die mensen waarin zij kanker, hoofdpijn of opgedroogde levers „zien”, projecteren onbewust hun eigen fantasieën en ervaren deze dan als echte waarnemingen. Dat is overigens het kenmerk van elke waan.

Het zou goed zijn als het leger van niet-, half-, of werkelijk zieke mensen zou gaan proberen bij zichzelf na te gaan, waarom ze naar de kwakzalver gaan. Misschien gebeurt dit omdat de arts — door gebrek aan tijd of tegenzin — geen energie meer heeft om nogmaals en nogmaals te herhalen wat hij al zo vaak heeft getracht uit te leggen, n.l. dat de patiënt moet leren met zijn lijf en ziel te leven, óók wanneer deze niet (meer) tot volle tevredenheid (kunnen) functioneren. Misschien dient het als boetedoening voor onbewuste schuldgevoelens.

Gevaarlijk wordt de kwakzalverij — en hier is dokter Zelveler nog steeds aan het woord — wanneer u reeds bij de eerste vermoedens van ziekte heil zoekt in het knusse contact met de kwakzalver. Dit heil moet u leren beschouwen als overbodige magie, zodra u door volledig onderzoek en herhaalde controle zekerheid heeft kunnen krijgen omtrent úw werkelijke toestand. Wanneer uw arts u die toestand uitlegt moet u proberen uw hersens te gebruiken . . . althans te luisteren.

NOG ALTIJD verschijnen er boeken over de avonturier Cagliostro — een befaamde figuur in de 18de eeuw, de eeuw van de Aufklärung, de eeuw van de Verlichting, die allermindst de smaak voor het okkulte had afgelegd. En heden ten dage nog zijn er verdedigers van deze wondergenezer en bedrieger.

Zo beweert de Fransman François Ribadeau Dumas dat men de graaf naderhand maar zwart heeft gemaakt, dat hij het slachtoffer is geworden van de afgunst van medici, die Cagliostro maar niet konden vergeven, dat hij wondergenezingen verrichtte, etc.

Cagliostro heette eigenlijk Giuseppe Balsamo. Hij werd op 8 juni 1743 als telg van een vooraanstaande familie te Palermo geboren. Hij kreeg bij de monniken van Caltagirone enige kennis van zalven, poeders en drankjes. Erg geslaagd was de opvoeding van de monniken niet, want de jonge Balsamo moest wegens allerlei spitse schelmenstreken zijn geboorte-eiland verlaten.

Hij reisde door Griekenland, Egypte, Arabië nam op Rhodos lessen in de alchemie bij een vermaarde Griek. Daarna ging hij naar Malta, waar hij zich als graaf Cagliostro voordeed. Een naam, die hij ontleende aan 'n peettante. De 'graaf' verdiepte er, dankzij de vriendschap van de grootmeester van de Maltezer Orde, bij wie hij zeer in de smaak viel, zijn kennis van de alchemie, het occultisme en de vrijmetselarij. Voorzien van aanbevelingsbrieven van de grootmeester ging hij terug naar de vaste wal.

● Sensatie

IN „DE grote wereld” is het Cagliostro inderdaad goed gegaan. Hij werd ontvan-

Hoe maakt men lelijke vrouwen mooi?

Over CAGLIOSTRO raakt men nooit uitgeschreven

gen door voorname Romeinse families en hij was de sensatie van de Parijse salons. Hij trad op als geestenbezweerder, als helderziende, verkocht liefdesdranken en een middeltje om lelijke vrouwen mooi te maken. In zijn assortiment ontbrak naast allerlei alchemistische poeders ook niet een elixer om jong te worden; Cagliostro verdiende schatten met al deze hokus-pokus.

● Liefeling

NA PARIJS bezocht hij Londen en ook hier was hij de liefeling van de vrouwen. Hij reisde een tijd lang door heel Europa, vergat ook Holland niet en kwam tot in St. Petersburg. Hij reisde niet altijd onder de naam graaf Cagliostro maar altijd vergezeld hem zijn vrouw Lorenza, een Romeinse. Als het te pas kwam gebruikte hij de z.g. Egyptische vrijmetselarij, die hij zei aan te hangen, als een introductie tot de hoogste kringen, o.a. in Engeland.

In Frankrijk echter maakte hij indruk op kardinaal Rohan. Deze kerkvorst, prins-aartsbisschop van Straatsburg, bewonderde de Italiaanse graaf zeer en liet een borstbeeld van hem in zijn paleis plaatsen. Het was dan ook niet gering wat Cagliostro voor de kardinaal gedaan had: langs alchemistische weg een diamant „opwekken”.

Maar de vriendschap met kardinaal Rohan is de Italiaanse avonturier slecht gekomen. Via hem raakte hij betrokken in de affaire van het diamanten collier, dat Parijse juweliërs dachten te verkopen aan koningin Marie Antoinette, maar dat in werkelijkheid door oplichters werd buitgemaakt. De koningin speelde daarin bepaald geen mooie rol. Zij liet, neemt men aan, de kardinaal, die zij haatte, er opzettelijk inlopen om voor haar het snoer aan te kopen tegen de fabelachtige som van 1.600.000 pond.

Zowel de kardinaal als Cagliostro werden in de kerker van de Bastille geworpen. Na een sensationeel proces liet men zowel de kardinaal als Cagliostro vrij, maar Cagliostro moest het land verlaten. Van dat ogenblik af liet zijn geluk hem in de steek. Hij probeerde in Rome een vrijmetselaarsorde te stichten van eigen maaksel, ook al wist hij dat de kerk zich strikt tegen de vrijmetselarij had gekeerd.

● Inquisitie

CAGLIOSTRO ECHTER, die vele prelaten en Romeinse aanzienlijken tot zijn aanhangers had weten te maken, liet zich niet afschrikken. In 1789 — het Parijse proces over het collier was in '86 gevoerd — werden Cagliostro en zijn vrouw gearresteerd. De

pseudo-graaf werd voor de inquisitie in de Engelenburcht gesleept en wegens ketterij ter dood veroordeeld. In 1791 werd dit vonnis omgezet in levenslange gevangenisstraf. Hij stierf in 1795 in de gevangenis van de vesting San Leone bij Urbino. Zijn vrouw was in een klooster opgeborgen. Volgens sommigen is Cagliostro in de gevangenis om het leven gebracht.

Een roemruchte loopbaan was ten einde. Goethe wijdde aan hem en aan de affaire van het diamanten halssnoer een blijspel Der Grosz-Kophta, Schiller gebruikte de figuur van de „graaf” in Geisterseher (1798). En ook een weinig bekende operette van Johan Strauss jr. „Cagliostro in Wien”, die in 1875 ontstond, getuigt van de Europese faam van de Italiaanse wonderdoener en alchemist. De zaak van het diamanten collier behoort tot de klassieke historische raadselen — Dumas père schreef er o.a. een veeldelige roman over, „Le collier de la reine”.

● Verjonging

HET RECENTE boek van Ribadeau Dumas is in de Duitse taal verschenen onder de titel „Ribadeau, ein Lebensbericht” (Bechtle Verlag). Er is ook een verjongingskuur in afgedrukt die Cagliostro voorschreef en die veertig dagen duurde. Men moest er bij volle maan in mei mee beginnen. Het was een kuur, waarin veel moest worden ondernomen, zware purgeermiddelen werden gegeven en „materia prima” op een paar zorgvuldig aangegeven dagen moest worden ingenomen. Bracht de patiënt er het leven af dan was de kuur als vermageringskuur stellig wel geslaagd!

DOKTER C. W. DE RUYTER

Tot geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid is benoemd de heer

C. W. de Ruyter, geboren in 1913. De heer de Ruyter deed arts-examen in 1938, oefende daarna de geneeskundige praktijk uit als huisarts in Noordwijk, en specialiseerde zich later in de reumatologie.

De heer de Ruyter heeft zijn werk als toegevoegd geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid voor Limburg inmiddels aangevangen.

Parapsychologen bezig met Psi!

SPRINGENDE NEONBUIZEN, sneldraaiende wijzers van klokken, kortom, de meest raadselachtige verschijningen vormden de hoofdschotel op het onlangs in Freiburg im Breisgau gehouden congres van parapsychologen. Uit alle hemelstreken waren, schrijft de Haagse Courant, de parapsychologen naar Freiburg gekomen om het spook te lijf te gaan. Slechts een diepgaand onderzoek, zo verklaarde de gastheer, de hoogleraar in de parapsychologie aan de universiteit van Freiburg, prof. Hans Bender, zal ons misschien eens in staat stellen verschijnselen zoals bovenzinnelijke waarnemingen en telekinese of psychokinese („beweging van voorwerpen zonder aanraking”) aan welke realiteit in dit gezelschap niemand scheen te twifelen, te ontraadselen.

Waar „spookt” het nu? Op een advocatenkantoor sprongen de gloeilampen uit de fittingen, de telefoon vertelde als door een geest bezeten, steeds maar hoe laat het was, een zware aktentas zou een heel eind verplaatst zijn en de elektriciteitsmeter begon als een dolle te draaien. Parapsychologen uit Freiburg onderzochten het geval en bevestigden het vermoeden dat onder de burgers de ronde deed. De oorzaak school in een jeugdige vrouwelijke kantoorbediende, of juist gezegd, in haar bewust of onopzettelijk werkende „Psi” waaronder wordt verstaan een mediamieke kracht.

Aan dit geval werd op het congres — het was het elfde van de Parapsychological Society — een afzonderlijk symposium gewijd, ook al omdat het volgens professor Bender zo „uitstekend gedocumenteerd” was.

Hoogstmerkwaardig

DR. KARGER, een natuurkundige verbonden aan het Max-Planck-instituut in München-Garching, deelde mede dat ook hij tevergeefs had getracht de oorzaak van de verschijnselen te achterhalen. Hij had ook geen enkele verklaring kunnen vinden voor het hoogst merkwaardige gedrag van zijn meet-

PROJUVENTUTE
ORANJE
KALENDER 1969

*hart tegen hardt
al om
kinderen
hebben extra zorg
- nodig*

instrumenten, waarmee hij de spookverschijning had willen verschalken.

Amerikaanse wetenschapsmensen rapporteerden, dat Psi bij voorbeeld de activiteit van enzymen (organische katalysatoren) kan beïnvloeden. De proeven, die een vrouwelijke expert op dit gebied, verbonden aan het Rosary Hill college in Buffalo, nam, wijzen althans in deze richting. Jean Meyer van de universiteit Van Straatsburg meent gemerkt te hebben dat Psi ook het gedrag van muizen beïnvloedt. Psi kan zelfs de groei van zwammen en schimmels remmen. Zo kon men op het congres vernemen.

Onder de aanwezigen op het congres was ook de Nederlander Gerard Croiset. „Ja ik kan bij paardenrennen vooruit zeggen wie er winnen zal maar dat functioneert alleen wanneer niemand geld slaat uit de voorwetenschap”.

Drie-dimensionaal

HOE ZIET de voorstelling, het beeld, dat u krijgt, er uit? Zo werd hem gevraagd.

„Wanneer het drie-dimensionaal is, kan ik er op vertrouwen. Voorstellin-

Oranjekalender ten bate van het kind

HIER IS de voorplaat van de Pro Juventute-kalender voor 1969. De kalender is geheel in kleuren uitgegeven. Behalve de Nederlandse uitgave is er ook een op buitenlandse relaties afgestemde Oranjekalender verkrijgbaar. Deze heeft een viertalig calendarium; Engels, Frans, Spaans en Duits. De kalender is verkrijgbaar bij alle Verenigingen Pro Juventute en het landelijk besteladres voor de prijs van f 3,90 (verzendkosten f 0,60 extra); postgiro 51.74.00, Kalenderactie Pro Juventute, Postbus 7101, Amsterdam.

gen van tweedimensies leiden dikwijls tot vergissingen”.

Veronderstel dat u vooruit ziet dat de volgende dag een bepaald vliegtuig zal neerstorten, zou u dan de betrokken luchtvaartmaatschappij waarschuwen het vliegtuig niet te laten vertrekken?

„Natuurlijk zou ik dat doen, maar zulke, in zekere zin vermijdbare, catastrofen openbaren zich bijna nooit aan de helderziende. Bij natuurrampen echter komt het weleens voor”, aldus de heer Croiset.

Het is in zekere mate geruststellend, eindigt het artikel, dat zelfs deze parapsychologische vakmensen zo nu en dan door twijfels worden bevangen! De vermaarde Ted Serios, uit Denver, Colorado, V.St., moest eigenlijk zich concentreren op het beeld van de oermens. Hij spande zich enorm in, stootte woeste geluiden uit — en op een polaroid-camera werd het beeld van een oermens vastgelegd. „Mischien heeft die man dat beeld met een radioactieve vloeistof op zijn wangen aangebracht,” veronderstelde een nuchterling in het gezelschap.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 56

Abonnement per Jaar franco per post bij vooruitbet. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

SCHANDELIJK

X HIELENLIKKERIJ, NOEMDEN wij ons commentaartje dat men kon vinden in het oktobernummer van dit maandblad. Het gold de tekst over „de wonderdokter” W. van de Moosdijk, die men, in grote, ja vorstelijke opmaak kon aantreffen in een aantal huis-aan-huisbladen. Nu is de scheiding tussen redactionele tekst en advertenties in dergelijke bladen vaak niet zeer duidelijk. Maar een nieuwsblad, het Harener Weekblad, heeft ons uit de droom geholpen. Dat plaatste boven precies dezelfde tekst de letters IM, afkorting voor ingezonden mededeling. Een advertentie dus!

De verwarring wordt natuurlijk in het bijzonder in de hand gewerkt doordat in deze tekst (een advertentietekst, maar zó geschreven alsof het een soort reportage geldt) nog eens tussen haakjes wordt vermeld: enige verslaggevers. Het hele slimmigheidje komt uit de koker van Van de Moosdijk.

De advertentie wordt aan huis-aan-huisbladen en nieuwsbladen aangeboden door een advertentiebureau in een kleine plaats in het zuiden. Bij informatie blijkt, dat men niet bevreesd behoeft te zijn dat het met het geld niet goed zit. Dat zit, zo te zeggen, snor!

Blijkbaar ziet Van de Moosdijk er brood in ver van zijn Brabantse Casteren in Haren, en, blijkens een eveneens door vriendehand ons toegezonden exemplaar van De Gooi en Eembode (niet te verwarren met het dagblad Gooi- en Eemlander) in het Gooi bekendheid te geven aan zijn kwakzalverspraktijken.

En, zullen de lezers van dit maandblad zich afvragen, nemen die nieuws- en advertentiebladen zoiets maar op? Ja, helaas, dat doen zij inderdaad. Hoewel de onduidelijkheid bij het publiek wel zo groot is, dat het redactionele medewerkers van deze bladen overkomt, dat hen gevraagd wordt: Was U bij die wonderdokter?

Dagbladadvertentiers zijn gebonden aan de voorschriften van de Rota (Raad van orde en tucht voor het ad-

Contributie nu tien gulden

BIJ BESLUIT van de ledenvergadering in april van dit jaar heeft de contributie van de Vereniging tegen de Kwakzalverij een bescheiden verhoging ondergaan. Zij bedraagt nu **TIEN GULDEN** per jaar. Alleen voor studerende geldt nog het verlaagde tarief van **f 2,50**.

De penningmeester van de Ver. tegen de Kwakzalverij L. BREST.
Postgiro Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam: 32237.
Gemeentegiro K 1672.

Een klein getal leden heeft de contributie over 1968 nog niet voldaan. Gaarne ziet de penningmeester betaling op een van de giro-rekeningen van de vereniging tegemoet!

vertentiewezen) en deze Rota verbiedt beslist de misleidende slimmigheidjes, waardoor een verwarring ontstaat over wat nu advertentie is en wat redactionele tekst. In het vakblad *De Journalist* van 11 november werd er nog eens aan herinnerd, dat de z.g. „publi-reportages” hier te lande verboden zijn.

In Frankrijk kent men ze wel, de in redactionele vorm gegoten advertenties. Te onzent is deze vorm van adverteren verboden krachtens artikel 13, lid 2 van de Regelen voor het Advertentiewezen. Dit geldt ook wanneer boven de reportage de aanduiding „advertentie”, of, zoals in Frankrijk „publi-reportage” wordt vermeld.

Het ware te wensen, dat de uitgevers van huis-aan-huisbladen en nieuwsbladen dit verbod ook in acht namen.

Inmiddels is in Hilversum een storm van protesten opgestoken van degenen, die zich door Van de Moosdijk bij de neus genomen voelen. De echtgenote van de heer M. Eerenberg werd, na het gebruik van de kruiden, veel erger ziek. De heer Eerenberg heeft het er niet bij laten zitten; zijn actie trok de aandacht van het dagblad de Gooi- en Eemlander en kreeg een forse redactionele ondersteuning. Ook in Haren blijkt Van de Moosdijk slachtoffers te hebben gemaakt. Uiteraard keert de verontwaardiging zich ook tegen de bladen die de gecamoufleerde advertenties plaatsten.

Niet voor de poes!

NIET IEDEREEN in de Bond tegen de Vivisectie blijkt gelukkig met de forse hypotheek die de Bond verleende aan het Gezondheidshuis van mev. Hetty den Dulk, om deze instelling in staat te stellen het dorp Kuinderoord in de Noordoostpolder aan te kopen. Zoals wij in vorige nummers van dit maandblad (juli en oktober) al hebben belycht heeft mevrouw Den Dulk daar een soort gezondheidskolonie gevestigd, waarin een soort natuurlijke levenswijze wordt voorgestaan, maar dan wel met hulp van magnetiseurs e.d. „Tot de bron” heet het dorp. Maar de bron van de hypotheek heeft enige spanningen opgeroepen.

Met name de afdeling Amsterdam van de Bond tegen de Vivisectie heeft bezwaren geopperd. Deze afdeling had de hypotheek liever willen besteden aan de aankoop van een boerderij in de Gelderse IJsselstreek, waar men een Kattendorp wil vestigen om zwerfkatten onder dak te brengen. Men meende dat dit een doel was meer in overeenstemming met de idealen van de Bond dan de wazige ideeën die mev. Den Dulk spuit.

Het conflict, waarin ook andere zaken meespelen, is zo hoog gelopen dat het bestuur van de afdeling Amsterdam door het hoofdbestuur is gereyeerd.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Beatrice G. maakt veel misbaar voor de rechter

BEATRICE G. (RIMM), de geruchtmakende dame uit Horst in midden-Limburg, „die zoveel praatjes in haar kwakzalverij doet”, heeft in hoger beroep voor de rechtbank te Roermond terechtstaan. Men kent langzamerhand de geschiedenis: zij beweert een doktersbul te bezitten van de Karels-universiteit te Praag (een vervalsing, naar is komen vast te staan) en de laatste tijd bezit zij een „kuuroord” Huize Thomas te Horst.

Voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst in dit kuuroord is zij door de kantonrechter te Venlo veroordeeld tot in het geheel 200 gulden boete. In het juni-nummer hebben wij melding gemaakt zowel van de veroordeling te Amsterdam (valse doktersbul) als te Venlo (onbevoegd uitoefenen der geneeskunst) (blz. 25 en 26).

Mevrouw Beatrice G. is van beide vonnissen in beroep gegaan. Onder tusschen heeft de officier van Justitie te Roermond nog een huiszoeking gedaan in het „kuuroord” te Horst. Beatrice G. (Duitse van geboorte) is niet op haar mondje gevallen, haar uitspraken worden gretig genoteerd door verslaggevers en het effect van een en ander is toch wel dat haar kwakzalverij terdege wordt belicht in de dagbladen.

Eric G. Koch van De Telegraaf noteerde uit haar mond: Es stimmt nicht! Es ist nicht wahr! Niet ik ben onbevoegd, maar de officier van justitie! Ik laat mij niet veroordelen! Nie! Nie! Nie!

„Duitse werkte en smet met modder” stond er boven het verslag. Want Beatrice was gul met haar verwijten jegens de officier van justitie. En modder gebruikt zij voor alle mogelijke kwalen — ze legde het zelfs op een open wond „ter zuivering”.

Ook het geven van injecties werd haar ten laste gelegd. Het zouden injecties met mierenzuur zijn geweest. Een spastisch meisje schreef ze wisselbaden voor. Beatrice G. noemde de injecties echter puncturen. Die had ze bijvoorbeeld toegediend aan een vrouw met rugklachten. Iemand met een keelontsteking kreeg zakjes zeezand om die op de pijnlijke plek te leggen.

De officier van justitie liet de woordstroom rustig over zich heengaan

Greet Hofmans

EEN GEBEDSGENEZERES, waarvan de naam eens in de kolommen van de wereldpers werd genoemd, is medio november te Amsterdam overleden. Greet Hofmans, betrokken bij de crisis, die zich in de loop van 1956 in Soestdijk afspeelde, woonde de laatste jaren op een eenvoudige vierde etage van de Amsterdamse Kalkmarkt. Slechts een klein getal vrienden was bij haar begrafenis op Zorgvlied aanwezig.

Zij is op Soestdijk gekomen toen haar hulp werd ingeroepen voor de oogaandoening van prinses Christina, die toen nog prinses Marijke werd genoemd. Zij was geïntroduceerd door een generaal Koot. Ondanks een aanvankelijke scepsis van de zijde van

het Koninklijke Paar wist zij het vertrouwen van de Koningin te winnen. Volgens berichten die in het Duitse weekblad *Der Spiegel* verschenen zou zij een onaanvaardbaar grote invloed hebben gekregen op de Koningin.

In elk geval heeft de Koningin later op advies van een ingestelde commissie van wijze mannen de banden met Greet Hofmans moeten verbreken. Ook zijn toen enige personeelsswisselingen in de hofhouding doorgevoerd. De schrijver Harry Mulisch noemde Greet Hofmans naderhand een „halve Raspoetin”.

Dit was ietwat overdreven. Het merkwaardige is dat Greet Hofmans in een enkel interview dat zij later nog eens heeft toegestaan — zij leefde zeer terug-

getrokken — er zich tegen verzette gebedsgenezers te worden genoemd. Zij beschouwde zich als een middelaarster tussen naar diepere religieuze beleving hakenden en God en zij droeg dezulken op aan God, in de testamentische zin des woords.

Het was deze geloofskracht van een eenvoudige vrouw die zowel Koningin Wilhelmina als Koningin Juliana boeide. Vóór de crisis van 1956 nam Greet Hofmans deel aan bijeenkomsten van een mystiek-religieuze karakter op het Oude Loo, waarbij ook een aantal verzetsmensen van de partij waren. Na 1956 werden nog bijeenkomsten gehouden in de Gereformeerde Kerk te Baarn, waar baron Van Heckeren van Molencaete, die als particulier secretaris van de Koningin was afgetreden mej. Hofmans bijstond.

KEES EN DE PIL

EEN BREDASE winkelier de 41-jarige Kees de Vries heeft bijna drie maanden ongestoord anticonceptiepillen kunnen verkopen tot de politie hier achterkwam en zijn voorraad in beslag nam. De winkelier heeft zelfs advertenties laten zetten, die door de politie evenwel niet werden opgemerkt.

De politie vond in de winkel ook nog allerlei middeltjes om de geslachtsdrift te stimuleren. In het laboratorium van de Volksgezondheid in Utrecht zullen ze worden onderzocht. Er zijn overigens van niemand over zijn leveranties klachten ontvangen.

De preparaten zijn van Duitse afkomst. Wie de leverancier is, weet men niet. „Een meneer Jansen uit België”, zegt Kees de Vries zelf.

De NVSH en de Koninklijke Maatschappij ter bevordering van de geneeskunst hebben de verkoopmethoden van winkelier De Vries ten strengste afgekeurd.

en eiste vijfmaal veertig gulden boete.

Beatrice G. is thans zonder middelen van bestaan en krijgt steun uitgekeerd van de afdeling sociale zaken van de gemeente Horst.

Bevoegde hulpkrachten

AAN DE toespraak van Dr. P. Siderius, Directeur-Generaal van de Volksgezondheid, ter gelegenheid van de opening van het Congres „Kindertandheelkunde” op 14 november te Utrecht ontlenen wij het volgende:

En ook bij wat wij hier gemakshalve het zuiver tandheilkundige gedeelte noemen zal blijken dat van hetgeen tot nu toe werd gezien als uitsluitend behorende tot de taak van de tandarts, een deel gedelegeerd wordt aan specifiek voor dat onderdeel opgeleide krachten, die onder verantwoordelijkheid van de tandarts in de „preventieve sector in de ruimste zin” hun werkzaamheden der tandheilkundige volksgezondheid kunnen verrichten.

Ik geloof wel te mogen zeggen, en de medici hier aanwezig kunnen zulks bevestigen, dat de erkende en bevoegde hulpkracht zoals die in onderscheidene medische sectoren reeds lang wordt aanvaard, mede bijgedragen heeft tot de ontwikkeling van de gezondheidszorg zoals wij die heden ten dage kennen. Dat deze ontwikkeling zich nu ook in de tandheilkunde gaat manifesteren staat dan ook zeker niet alleen in verband met een hier te lande nog bestaand tekort aan tandartsen, maar heeft gelukkig een bredere achtergrond, aldus dr. Siderius.

Kwakzalver speelt op het ongrijpbare

ONS BESTUURSLID, mr. J. D. van den Berg te Velp, rechter in de arrondissementsrechtbank te Arnhem, vertelde aan de Velpsche Courant het een en ander over de strijd tegen de kwakzalverij. In een kort bestek heeft de heer Van den Berg een voortreffelijk overzicht gegeven van de vele facetten van deze strijd. Wij bevelen de lezing van deze „summing up”, om een term uit de Engelse rechtsgang te gebruiken, dan ook van harte bij onze lezers aan. Wij veroorloven ons het artikel hier onder over te nemen, echter niet zonder tegenover de redactie van de Velpsche Courant onze waardering te betuigen voor haar initiatief. Het artikel draagt de ondertekening g. pen.

„MENSEN, DIE graag naar kwakzalvers gaan, hebben vaak allerlei ingebeeld kwalen. Ze zitten om de haverklap bij de echte dokters in de wachtkamer en nemen van hen meestal helemaal voor niets de tijd in beslag. Dokters hebben het toch al zo druk. De artsen geven zelf toe, tegenwoordig niet al die tijd aan de patiënten te kunnen geven, die wel nodig zou zijn. Als daar dan weer zo'n ingebeeld zieke zit, is het geen wonder, dat de dokter denkt: daar heb je hem al weer. Vaak raakt zo'n „patiënt” dan verzeild bij een kwakzalver en geneest... Ja, waarvan eigenlijk? Dat weet een kwakzalver evenmin, maar hij zegt toch maar eventjes: ik heb die en die beter gemaakt. De mensen zijn van nature geneigd naar het mystieke, het ongrijpbare, en daar „speelt” de kwakzalver juist op. Genezen is vaak een psychische aangelegenheid bij de talloze ingebeeld zieken, kwesties van illusie, suggestie.

Die mensen hebben niets, maar door een bepaalde aanpak komen ze bij de kwakzalver terecht. En als wij hun middeljes in handen krijgen, doordat men ze ons toestuurt, laten we ze onderzoeken. Het blijkt, dat er dikwijls onschadelijke, ongevaarlijke, maar ook niet-geneeskrachtige bestanddelen in zitten.”

Mr. J. D. van den Berg, Gasthuislaan 10 te Velp, 63 jaar, rechter bij de rechtbank in Arnhem, vertelt zijn mening over de kwakzalverij. Een uitgesproken mening, en hoe zou het ook anders kunnen. Mr. van den Berg is lid

van het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, waarvan de Hilversumse arts A. P. N. de Groot voorzitter is.

Onze bestuursleden

IN TOTAAL hebben in dit bestuur zitting twee artsen, één dierenarts („we strijden ook tegen de kwakzalverij in de diergeneeskunde”), twee tandartsen, twee apothekers, twee rechters, politie-inspecteur J. W. Gosker uit Arnhem. „De Vereniging krijgt vaak het verwijt, dat ze voor eigen standje praat. Maar dat is natuurlijk onzin. Er zit op dit moment helemaal geen praktizerend arts in het bestuur. De bestuursleden zijn door hun beroep op de hele materie gedrukt.”

De heer Van den Berg maakt ongeveer 15 jaar deel uit van het bestuur der vereniging, waarin hij door een toeval, een vakature, terecht kwam. Hij studeerde rechten in Leiden en werkte enige tijd als advocaat in Den Haag. In 1932 werd de heer Van den Berg benoemd te Elst als secretaris van het poldergewest, daarnaast bleef de advocatenpraktijk. Na de oorlog werkte mr. Van den Berg vijf jaar op het departement van justitie; was plaatsvervangend president van de krijgsraad (is dit nog in Arnhem); organiseerde mede in 1950 het internationaal strafrecht- en gevangeniscongres; was adviseur van oudminister van justitie Maarsseveen bij de vreemdelingendienst van het departement (adviseren over het goed of fout geweest zijn van in Nederland wonende Duitsers op hoge posten, tijdens de oorlog).

In 1951 kwam de heer Van den Berg naar Arnhem. Hij is tevens 10 jaar president van de Appèl-kamer, die in hoger beroep zaken behandelt van de kantonrechters, speciaal verkeers-overtredingen. De heer Van den Berg kent prof. Belinfante goed en is niet bijster ingenomen met diens nieuwe reglement verkeerstekens en -regels.

Noot apart: In 1929 was de heer Van den Berg tweede op de ranglijst van de Nederlandse tenniskampioenschappen, onder nr. één Henk Timmer. De oud-international Van den Berg tennist nog bij de Arnhemse Lawn Tennisbond en is voorzitter van de Nederlandse Tennisveteranen.

Van de volksgezondheid

NA EEN aantal interessante meningen van de heer Van den Berg over het verkeers-strafrecht, de praktijken van paranormale genezers, onder wie enkele in binnen- en buitenland zeer bekende, komen we weer op ons punt van uitgang, de kwakzalverij terug.

„Onze vereniging beoogt de bevordering van de volksgezondheid. Het gevaar van de kwakzalverij is namelijk, dat mensen, die niet de bevoegdheid hebben, als medicus op te mogen treden, grote ongelukken kunnen veroorzaken. Niet voor niets staat buiten op ons verenigingsblad: „Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is Kwakzalverij”.

De mensen gaan aan de artsen voorbij, naar de kwakzalver en als ze dan toch nog eens bij een arts komen, is het vaak te laat. Dergelijke gevallen kennen we. Bij een eventuele vervolging voor de rechtbank is het vaak heel moeilijk, vooral als de patiënt overleden is, te achterhalen, of de kwakzalver schuldig is aan het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Een suikerzieke vrouw ging naar de kwakzalver. Deze zei „Geen suiker? Allemaal onzin. Neem maar een lepel per dag.” De vrouw raakte in een coma... En dan het geval van de vrouw, die van de arts niet mocht trappen lopen. De kwakzalver woonde boven en zei: „Geen trappen lopen? Allemaal onzin. Kom maar boven.” Bovenaan de trap viel de vrouw dood neer.

Voorzitter heeft 't druk

NATUURLIJK KOMEN deze extreme gevallen niet zo vaak voor, maar het

Gesprek met Mr. J. D. van den Berg

VERVOLG VAN BLZ. 59

vóórkomen alleen is al voldoende, tegen de kwakzalverij op te treden."

De heer Van den Berg, die 't maandblad van de 87-jarige oude vereniging controleert op zijn inhoud, voor het wordt verspreid, vertelt, dat vooral voorzitter de Groot druk is met het werk der vereniging. Er worden veel lezingen gehouden. Contacten gelegd met de inspecteurs voor de volksgezondheid. Sinds enige tijd hebben vertegenwoordigers van de Kon. Ned. Mij. tot bevordering van de Pharmacie zitting in het bestuur en ook van de Mij. tot bevordering van de Tandheelkunde. Dus ook van die zijde is de vereniging erkend.

Dat in de tandheelkunde ook kwakzalverij voorkomt, vertelde een tandarts uit Velp. Patiënten laten keurig hun tanden en kiezen bij een tandarts trekken en gaan dan naar een tandtechnicus, die een vals gebit maakt. Dat mag een tandtechnicus niet, hij is strafbaar. Hij mag niet bij een patiënt in de mond komen, maar alleen in opdracht van een tandarts een prothese maken. Dus niet op eigen houtje; dat is in strijd met de wet. Er is een speciale commissie, die deze praktijken nagaat.

Komt er wetswijziging?

„HET GROTE punt, waartegen we vechten is een wijziging in de uit 1865 daterende wet op de geneeskunst, aldus mr. Van den Berg. „Deze wet is thans op de helling ter vernieuwing. De paranormale genezers (strijkers, gebedsgenezers, waterkijkers en handopleggers, ogenkijkers en hoe ze verder ook mogen heten) zijn voor een groot deel verenigd in de Werkgroep van para-normale genezers. Deze werkgroep wil de bonafide genezers scheiden van de malafide. Dat

Een pseudo aan de deur

ONSTERFELIJK IS het verschijnsel van de pseudo-arts, die het te doen is om vrouwelijke patiënten. Zo is onlangs in Drachten een man aangehouden, die zich de kwaliteit van „dokter" had aangemeten, een 44-jarige alleenwonende vrouw daar ter plaatse wist te overreden zich voor hem uit te kleden en na, onderzoek, vaststelde dat zij voor sociale bijstand in aanmerking kwam. Toen de vrouw zich bij de dienst van sociale zaken voegde kwam het bedrog uit.

kan natuurlijk niet, want deze mensen zijn so-wie-so al in strijd met de wet. Toch willen ze via een wijziging van de wet erkend worden, een wettelijke status krijgen. Een commissie moet de minister hierover adviseren. Toen dr. Bartels nog staatssecretaris voor de volksgezondheid was, hebben wij hierover contact gehad met hem. Wij mochten als vereniging geen zitting hebben in deze adviescommissie, want „wij zouden niet neutraal zijn". Toch echter zit er een lid van de Werkgroep van praktizerende genezers in die commissie. Is dat dan neutraal?"

„Het publiek schrijft ons haast nooit over zijn ervaringen met kwakzalvers. Doordat het bestuur deze zaken zelf onderzoekt, komen we achter de dingen en dan wenden we ons tot de inspecteurs voor de volksgezondheid en deze kan een klacht indienen bij de officier van justitie, bij een eventueel vermoeden van onbevoegd door kwakzalvers uitoefenen der geneeskunst.

Als de mensen schrijven is dat in de regel om mee te delen, dat de ervaringen minder gelukkig zijn uitgevallen, positieve ondervindingen horen we niet vaak."

Meer leden nodig!

„WE HEBBEN plannen voor reorganisatie van ons werk, maar we hebben veel te weinig geld en leden. Daardoor komt ons maandblad in feite ook niet bij hen, die de voorlichting echt nodig hebben, maar alleen bij de leden zoals apothekers, artsen, studenten, in de wachtkamers van dokters, we sturen het naar de pers. Er is geen geld voor een betere spreiding."

„Wat kwakzalvers zijn? Een bekend professor heeft gezegd: het zijn voor 90 procent arbeidsschuwe mensen." „Kwakzalvers zeggen, die kwalen te genezen, waartegen de medische wetenschap nog geen middel heeft gevonden. Als de wetenschap het middel tegen kanker heeft gevonden, ben ik ervan overtuigd, dat dan geen kwakzalver meer zegt, dat hij de kanker kan bestrijden."

Hoge Raad hield zich bezig met een Antilliaanse voo-doomonteur

IS DE 41-jarige monteur Edgar F. S. uit Aruba, die op de Antillen jarenlang patiënten op occulte wijze heeft behandeld waarvoor hij aanzienlijke geldsbedragen opstreek, schuldig aan oplichting? Het hof van justitie van de Antillen heeft deze vraag met „ja" beantwoord en de man tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld.

De Hoge Raad der Nederlanden, die zich in cassatie over deze zaak van „zwarte kunst" heeft gebogen, heeft dit arrest echter vernietigd. De zaak is, lezen wij in het Rotterdams Nieuwsblad, voor een nieuwe behandeling teruggewezen naar het Antilliaanse hof. Reden: ons hoogste rechtscollege meent dat oplichting niet uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid, vooral ook omdat het verweer van de man zonder meer van de hand is gewezen.

Monteur in trance

VOOR HET Antilliaanse hof is het verweer gevoerd dat de monteur geen oplichter is omdat hij zelf overtuigd is van de „zwarte kunst", die hij beoefent. In Voo-Doo-oefeningen, geleerd van een magiër uit Haïti, roept hij een geest op die hem — wanneer hij in een trance-toestand verkeert — allerlei dingen onthult.

Er is hem één geval ten laste gelegd: van een ernstig zieke man kreeg hij duizend gulden voor een consult. Hij verklaarde deze patiënt dat de „geest" hem had ingefluisterd dat een vrouw een briefje met zijn naam erop in een dode en begraven kip had gestopt. Dat zou zijn ziekte hebben veroorzaakt. Pas bij een volgend consult zou de „geest" meedelen hoe de man de ziekte zou kunnen opheffen...

Voo-doo moet nog een bloeiend leven leiden op Haïti als een heidense cultus, door neger-slaven uit Afrika meegebracht en op dit eiland tot op de dag van heden nog bewaard. Onder voo-doo verstaat men de tovenarij en magie maar ook bepaalde rituelen die in het diepste geheim worden gehouden. Soms komen er bloedoffers aan te pas bij voorkeur van een klein kind. De rituelen zijn vaak van obscene aard. Ook slangverering behoort tot voo-doo. In sommigen zuidelijke staten van de Ver. Staten is het dan ook verboden om slangen in de kerk mee te nemen...

Een beschrijving van het voo-doo in het New Yorkse Harlem kan men aantreffen in het boek van de Amerikaanse auteur Carl van Vechten Nigger-Heaven. Het woord Voo-Doo is waarschijnlijk een dialectische vorm van het Franse Vaudois, Waldenser.

De vrolijke kwakzalver op zijn stellagie

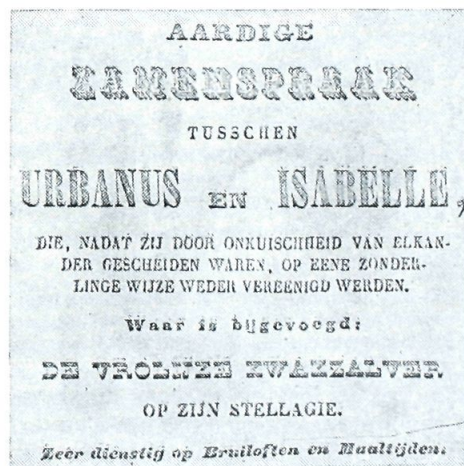
HIERONDER VINDT de lezer een merkwaardige voordracht, getiteld De vrolijke kwakzalver op zijn stellagie. Wij vonden het in een klein geschrift in pamfletvorm, samen met een „Aardige Zamenspraak tussen Urbanus en Isabelle”. Het geheel is omstreeks een eeuw geleden gedrukt te Amsterdam bij F. G. L. Holst, Egelantiersgracht bij de tweede Dwarsstraat. Enige uitdrukkingen in de voordracht naderen bedenkelijk de grens van de goede smaak, maar men houde bij de lezing in het oog, dat men zoiets in die dagen beschouwde als het zout in de pap van de voordracht. En dat heden ten dage letterkundigen van naam... maar dat voert ons voor vandaag tē ver. Het woord is nu aan de kwakzalver op zijn stellagie!

Hoo, hoo, zie zool
Hier is de kunst in folio;
Kom hier maar ras, al wie wat schort,
Opdat gij gaauw geholpen wordt;
Hier is geen Docter of Chemist,
Al had hij nog zoo veel verkwest,
Nog ook geen meester Chirurgijn.
Nog Anatomus Practizijn,
Wiens groote kennis compareert,
Bij 't slechte dat ik heb geleerd,
Want mijns gelijken van verstand
Was nimmer in het gansche land;
't Zijn al den brui maar broddelaars,
Geen een van allen kan wat raars;
Maar ik beget, ik ben een man,
Daar heb ik veel attesten van;
Wat land heb ik niet al bezocht;
Ja, waar geen schrijver ooit aan docht;
Wat ver van daan komt is gewis,
Daar het geen strond of drek en is.
'k Heb al de wereld door mijn kunst
Betoond, een wond're menschen

gunst,
Van klein en groot, van jong en oud,
Vermits mij alles wordt vertrouwt.
Geen accident, dat ik niet strak,
Of in het kort help met gemak;
Geen plaag ter wereld is zoo groot,
(Behalve maar alleen de dood,)
Die niet voor mijn expertement
Moet wijken, als 't er komt omtrent.
Wat praat ik nog, is 't laatst nog niet
In 't keizerlijk Japan geschied?
Daar was een Neger, die was daar
Gehouwen midden van elkaar,
Door hoofd, door borst, door buik en
al,

Door harnas, lever, long en gal,
Zoodat die kærrel bij mijn kiel
Daar aan twee stukken nederviel.
Ik liep ten eersten naar het Hof,
En vroeg den Keizer om verlof,
Wijl ik hem toonen wou, dat ik
Voor geenerlei kwetsuren schrik.

Hij gaf mij straks consent, zoodat
Ik niet lang bij den Keizer zat,
Maar liep zoo vaardig als ik kond',
Daar ik die vent nog liggen vond,
Doch 'k had er niet lang bij geweest,
Of de arme duivel gaf den geest.
Ik kan niet zeggen hoe 't mij speet,
't Is mij beget zoo waar nog leed,
Dat ik hem, als 't hem was gedaan,
Niet straks genas van stonden aan,
Zoo had de kærrel nog geleefd.
Dit is een kunst, die niemand heeft,
Als ik, en zoo is al mijn doen,
Geen Meester in het land zoo koen,
Die bij hem die couragie vindt,
Dat hij hem dat maar onderwindt;

Mijn dingen die zijn altijd goed,
Ik help er veel op staande voet,
Geen smeerlap is zoo groot van staat,
Die zich niet op mijn kunst verlaat;
Waar dat je komt; – maar hier omtrent
Is al mijn kunst nog onbekend.
In *Capadocie* kwam ik lest,
En ziet, daar was een groote pest;
Maar die mijn medicijnen maar,
Gebruikte, die leed geen gevaar,

Ik lag het op een kooltje vuur,
Daarin bestond de heele kuur,
De lappot is preservatief;
En maar een schelling kost een brief,
Ik zweer, dat geen medicament
Ook in de wereld is bekend,
Als 't gene dat gij voor u ziet,
Het vraagt naar al de ziekten niet,
't Zij in of buiten aan het lijf.
In *Barbarije* was een wijf,
Die had de kanker in de borst,
Zoo schielijk, dat geen Meester dorst
De vrouw genaken van de stank,
Dit had geduurd wie weet hoe lank;
Ik smeerde daar van dit wat aan,
Probatum est, het was gedaan.
De Groote Turk had naar ik meen,
Onlangs het vuur nog in zijn been,
Zijn Docter zwoer bij Mahomet,
Dat been moest worden afgezet;
Maar ik kwam juist daar regt van pas,
Eer dat men daarmee bezig was.
Ik zei terstond: het heeft geen nood,
En 't heele been dat was al dood,
Maar slechts een oogenblik drie, vier,
Deed ik daarmee op mijn manier,
En daarmee was het been fiat,
Zodat hij weër ging op een pad.
In *Lapland* vond ik een Polak,
Die liep gedurig aan de kak,
Zoodat hem eind'lijk waar hij ging,
Een faam darm uit zijn naarsgat hing,
Ziedaar, ik zweer je bij mijn keel,
Hij had dat endje darm te veel;
En zoo sneed ik het met mijn mes
Knaphandig van zijn poorteflesch,
En naaide 't bij den akramast,
't Geen binnenbleef, aan 't naarsgat
vast.

Het is een kunst, die geen Doctoor
Mij na zal doen, ik doe 't hem voor.
'k Vond ook te *Neurenberg* een meid,
Die raakte zeer veel wormen kwijt,
Daar een die leide haar om 't hart,
Dat baarde haar een groote smart.
Ik gaf haar hier wat van in 't lijf,
De droes, wat scheidt dat

vrouwensch stijf,
'k Meen dat de worm naar mijn geloof,
Wel driemaal door de glazen stoof.
Wie doet mij deze kunst eens na?
Die spreekt, terwijl ik hier nog sta.
Ik zeg rond uit, dat mijns gelijk
Nooit was in eenig Koninkrijk;
Dus ben ik wijd en zijd vermaard,
Wiens weerga nimmer was op aard,
'k Bereide op alle wijs de steen,
Gelijk de boeren turf uit veen,
En dat ik daar geen goud van maak,
Dat doe ik maar om deze zaak:
Het goud wordt nu als goud bespaard,
En dat was 't ligt zoo veel niet waard,
Al wat men heeft in overloed,
Dat schopt de wereld met den voet;

De vrolijke kwakzalver

VERVOLG VAN BLZ. 61

Ja, in de Aptheek is geen ungent,
Of 't was mij overlang bekend;
Want ik ben door en door geleerd,
En daarom ook gepromoveerd;
Maar hier in dit land niet, o neen!
Hier is promotie te gemeen,
Ik reis, ik zwerf van land tot land,
En daardoor krijgt een man verstand,
Geen landschap waar men ooit van

leest,
Waar ik niet dikwijls ben geweest,
'k Heb Europa, Azië, Afrika,
Amerika, op Zutphen na,
Doorreist: Te Montfoort, zonder

liegen,
Zag ik een meid die niet kon miegen,
Maar toen 't water zijn aanvang nam,
De steen moest weg, al was 't een

dam,
Al was het zelfs een land,
Dat als een oven brand;
Het onbekende Zuiderdeel
Is mij bekend in zijn geheel,
Daar vindt men 's winters oojevaars,
Daar is de walvisch stekelbaars,
Die aan de hoek gevangen is,
Men vindt daar vrij wat grooter visch,
Die braadt of bakt men in een pan,
En wie het lust die eet er van.
Een man mag daar een pan vol op,
De droes wat had dat volk een kop,
Want ieder mensch is daar een reus,
Een roede lang was ieders neus,

En die is nog naar 't lijf te klein,
Maar in dat land is lekk're wijn,
Die zag ik schenken in een glas,
Juist in een stad waar 't Kermis was.
Een kind dat nog geen tandjes had,
Was daar zoo groot als Goliad,
Het had een stem gelijk een koe,
En schreeuwde als ik weet niet hoe,
Daar was een Universiteit,
Veel beter als een Christenheid,
Daar groeit en bloeit de wetenschap,
En stijgt tot op de hoogste trap,
Daar wierd ik op een dolio,
Gepromoveerd in folio,
Daar kreeg ik mijn promotio,
Mijn thesis was lottosio.
De stad alwaar dit is geschied,
Heet *Polsbroek*, maar die ken je niet,
Daar hangt de wereld bij mijn zool,
Met één end aan de Zuiderpool
Gebonden met een touw, dat daar
In 't land gevlogten is van haar.
Daar klom ik eens bij op en zag,
Waar 't land van *Winjen Wanjen* lag;
Daar trok ik toen naar toe, en vond
Daar zoo veel menschen ongezond,
Die ik door 't lapus al den bruij
Herstelde tot gezonde lui.
Ik trok naar *Bokstehoe* te voet,
Alwaar de droes zijn turf op doet,
En door de sterke zwavelstank
Komt daar geen pest zijn leven lank;
Hier klom ik op een griffioen,
Die daar zoo mak werd als een hoen,

Ik reed naar *Ewai Ponoma*,
(Dat's aars de *Zoma Tordea*),
Waar nooit een duivel is geweest,
Daar kwam ik op dat makke beest,
En zag, al had ik 't nooit geloofd,
Vier Russen, en die zonder hoofd,
Met mond en oogen op de borst,
Waar ik niet tegen spreken durst;
Zoodat ik met mijn vogel vloog,
Naar boven toe, wie weet hoe hoog;
Ik kreeg een duiz'ling bij mijn kiel,
Zoodat ik van den vogel viel.

Hansworst spreekt.

Wel sakkerloot' was dat een leugen!
Al wie het hoort die spreekt het
teugen,
Ik ben Hansworst, maar 'k loof dat jij
Ook al dat and're liegt er bij.
Gij pogt en snorkt zoo van uw kruiden,
Maar wacht ik zal 't u aars beduiden,
Hij komt wat raffelen en praten,
Het meeste ook al om de platen,
En als gij maar uw voordeel vindt,
Bescheidt gij zelfs uw beste vrind.

De Kwakzalver spreekt.

Vertrek, Hansworst! zijn dat
gedachten,
Durft gij uw meester zoo verachten?
Hondsvot en vagebont! ziedaar,
Ik zweer voor ieder openbaar:
Als mijn medicamenten zijn
Niet goed geweest voor groot en klein,
Dat dan mijn paard en ezel daar
Maar valt aan stukken van elkaâr.
Tot vermaak van het *Gezelschap*

Franse mannen lopen naar helderzienden

MEER EN meer mannen wenden zich tot de 40.000 helderzienden, die Frankrijk moet tellen. Het blad *Elle* verzekert dat op het ogenblik vijf van de tien advies-zoekenden op dit terrein mannen zijn. Daarvan is 35 procent gepensioneerd, 20 procent bestaat uit zakenlieden, 15 procent uit „hoger personeel” en nog eens 15 procent uit artiesten. Op iedere honderd mannen zijn (volgens de opgaven van enkele bekende helderzienden) drie politici. Nauwelijks 5 procent van al deze mannen vertelt thuis hun vrouwen, dat ze om advies bij een helderziende zijn geweest. Hebben de helderzienden ook al een enquête gehouden, vraagt men zich af bij het lezen van dit bericht in *Elle*. Of zijn ze ook helderziend in percentages?

BLZ. 62 MAANDBLAD TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Mao en de acupunctuur

Naalden heelden doofstommen

UIT HET jongste nummer van de *Peking Review*, een propagandablad in de Engelse taal van de Chinese Volksrepubliek nam *De Tijd* het volgende over:

„Nu het licht van Mao Tse-toengs denkbeelden over het land schijnt worden veel dingen mogelijk die voorheen voor onmogelijk werden gehouden. Er geschieden wonderen.”

De *Peking Review* spreekt dan over de resultaten van acupunctuur, een door Mao zeer aanbevolen geneeswijze, waarbij naalden in het lichaam van de patiënt worden gestoken.

„Inspirerend nieuws kwam onlangs uit de provincie Kirin in Mandsjoerije. Steunend op de onoverwinnelijke denkbeelden van Mao Tse-toeng heeft het propagandateam van medische werkers... in de Liaovoean-school voor doofstommen met acupunctuurbehandeling vele stommen weer doen spreken. Van de 168 leerlingen van de school kunnen er nu 129 weer horen en 125 kunnen uitroepen: „Lang leve Voorzitter Mao!” of „Wij wensen Voorzitter Mao een lang, lang leven”. Bovendien zijn 47

leerlingen in staat het lied te zingen „Het Oosten is rood” en ook andere liederen waarin de denkbeelden van Mao Tse-toeng worden geprezen.”

„Dit is een grote overwinning van Mao Tse-toengs denkbeelden een rijke vrucht van de grote proletarische culturele revolutie.”

In het artikel in *Peking Review* wordt schamper geschreven over „bepaalde artsen” en „specialisten”, die gezegd hadden, dat men met een paar naalden geen doofstommen kon genezen, want dat stond niet in hun buitenlandse medische handboeken over de behandeling van doofstommen.

Maar het antwoord van het team van medische werkers van de Liaovoeanschool was geweest, dat zij zich lieten leiden door het denken van Mao Tse-toeng en dat zij zo in de geneeskunde een zogenaamd verboden gebied hadden betreden, door met hun blinkende naalden doofstommen te genezen.

Aan Mességué kan men zijn overvloedig vet ophangen

DE HEER Maurice Mességué (de naam blijkt met twee e's met accents aigus te worden geschreven) is uit op publiciteit. Eerst horen we dat deze Franse kruidendokter bezoek krijgt, in zijn villa in Zuid-Frankrijk, van prinses Paolo. Het Belgische blad Zondagsnieuws, dat in Nederland ook vrij veel wordt gelezen, weet precies te vertellen waarom. Mességué zal haar een „mini-vermageringskuur“ laten ondergaan. De week daarop lezen wij in datzelfde Zondagsnieuws, dat men een bon kan insturen en dan zal Mességué aan die lezer schriftelijk laten weten wat hem of haar te doen staat om genezing te vinden.

Dezer dagen was Mességué in Amsterdam. Henk de Mari van De Telegraaf had een gesprek met hem, onder de titel „Bezit hij het geheim van de eeuwige jeugd?“

Mességué wilde overigens niet onthullen wie die voorname Nederlandse dame is die deze „superkwakzalver voor miljonairs“ raadpleegt. Hij kent de familie Von Amsberg goed. Maar er is altijd geschreven dat de moeder van prins Claus de alleenverkoop voor Duitsland heeft van zijn „jong makende“ artikelen. Tegen de man van de Telegraaf verklaart Mességué: Niet de moeder van prins Claus werkt voor mij, maar Claus' tante Christine.

Totempaal

DOOR DE geïllustreerde bladen in Duitsland is Mességué vakkundig opgepept — het is aardig uitgedrukt — tot een soort geheiligde totempaal, waaraan vrouwen hun kwalen en overvloedige kilo's kunnen ophangen, uiteraard tegen forse betaling.

Mességué, die beweert dat ook zijn voorgelacht met kruiden en planten werkte, zegt dat hij o.a. de volgende beroemdheden heeft behandeld: kardinaal Roncalli, de latere paus Joannes

Politie greep in bij Dentilia

BIJ HET instituut Dentilia in Rotterdam heeft de politie proces-verbaal opgemaakt tegen de 28-jarige tandtechnicus U. W. uit Den Haag voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

De tandtechnicus beperkte zich niet tot het maken van tanden en protheses, maar trok bij patiënten ook kiezen. Het instrumentarium van de Hagenaar is in beslag genomen, lezen wij in het Algemeen Dagblad.

XXIII, Churchill, koning Faroek, president Bourguiba, staatslieden, filmsterren, zangers en sporthelden, Tino Rossi, Anquetil, Geminiani, Antoine Pinay.

BOEREN ZOEKEN ZIJN KRUIDEN

„Nu heb ik ook prinses Paolo“. Prettig zo'n superkwakzalver, hij doet precies uit de doeken wat er aan de hand is met een patiënt. Wist het Zondagsnieuws onlangs te berichten dat het een mini-vermageringskuur gold, in De Telegraaf kon men lezen, dat het een beetje treurige geschiedenis is. „Zij is niet bij mij gekomen om te vermageren, maar omdat ze sinds

de dag van haar huwelijk zo slecht slaapt. Haar algemene toestand laat ook te wensen over. Ik hoop dat ze bij mij rust en genezing vindt“. Overigens is ook Onassis bij Mességué om rust te zoeken.

Boeren in de Pyreneeën zoeken de kruiden, die Mességué alleen gebruikt tegen chronische aandoeningen. Het zijn kruiden tegen astma, reuma, stoornissen in de bloedsomloop, leverziekten, allergische kwalen, impotentie en frigiditeit niet te vergeten, maagzweren en vetzucht. Vetkussentjes besmeert hij met een kruidenextract. Zijn luxeus ingerichte kliniek in Mougins in Zuid-Frankrijk zit doorlopend vol met vrouwen, die graag willen afvallen en zich daarvoor een streng dieet getroosten. En de beurs van m'sieur Mességué vaart er wel bij...

Niet de artsendichtheid alleen

HET VERSCHIL in artsendichtheid tussen verschillende industrielanden is opvallend: in Oostenrijk zijn liefst 17.8 artsen per 10.000 inwoners, in de Sowjet-Unie zelfs 20.8, maar in Nederland bedraagt het 12.8 en in Frankrijk 11.8. Het staatje met deze cijfers drukten wij af in ons oktobernummer (blz. 51). Maar deze cijfers zeggen niet alles over onze gezondheidszorg.

En toen dezer dagen te Stadskanaal de directeur-generaal van de volksgezondheid, dr. P. Siderius het ziekenhuis Refaja opende zei hij over de artsendichtheid o.a.:

De vraag naar dienstverlening in de gezondheidszorg is elastisch: ziekenhuizen hebben praktisch overal een maximale, 90 procentige bezetting, een werkloze in de medische beroepen is een witte raaf. Internationale vergelijking van artsendichtheden in de ontwikkelde landen suggereert overigens ook geen correlatie tussen artsendichtheid en het algemene kwaliteitsniveau van de medische dienstverlening. Een ongenueanceerde vraag naar een grotere artsendichtheid met als verondersteld effect een verbetering in de kwaliteit van de voorzieningen, steunt op een misvatting. Verbeteringen in de kwaliteit van de dienstverlening moeten primair gevonden worden door structurele maatregelen, die een efficiënt gebruik van de dienstverlenende instanties bevorderen. Automatisering, doordachte structuurverbeteringen, betere en uitgebreidere inschakeling van paramedisch personeel en andere meer specifiek opge-

leide werkers in de dienstverlening zijn van meer betekenis voor de toekomst van de gezondheidszorg dan een geïsoleerde toename van de artsendichtheid.

Er moge nog bij aangetekend worden dat in het aantal artsen zowel huisartsen en specialisten zijn begrepen. Overigens, zoals bleek in de openbare commissievergadering van de Tweede Kamer, gewijd aan de volksgezondheid: in Nederland wordt het luidst van alle landen geklaagd over een tekort aan psychiaters. Maar... ons land telt tweemaal zoveel psychiaters per hoofd van de bevolking als België en Duitsland, en zelfs drie maal zoveel als Frankrijk. In elk geval blijkt dus wel dat het niet aan het gebrek aan psychiaters ligt, dat nog zoveel hun heil zoeken bij de kwakzalvers (red. M.t.d.K.).

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum!** Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

HET FLUIDUM VAN DE BURGEMEESTER

ONDER DE opmerking: „Hokus Pokus op Hoog Niveau" zond één van onze leden ons het volgende knipsel uit het Nieuwsblad van het Noorden over de magische diensten, die een dorps-burgemeester wilde bewijzen aan koninging Fabiola:

De burgemeester van Montefredano, een klein dorpje in Italië, staat bekend als een soort magiër. Hij heeft inderdaad heel wat mensen geholpen, die zich in moeilijkheden bevonden. Thans zond hij een telegram aan koningin

Fabiola der Belgen, waarin hij zegt, dat de verschillende behandelingen en operaties, die de koningin tot nu toe heeft ondergaan, in de hoop aan België een kroonprins te mogen geven, nutteloos en slechts schadelijk zijn.

Hij Antonio Battistini, is in het bezit van zeldzame Afrikaanse kruiden en gewassen, die samen met zijn psychisch fluidum aan de koningin stellig het nakomelingschap zullen geven, dat zij zozeer verlangt. Hij verzekert ko-

ningin Fabiola, dat hij reeds jarenlang haar persoonlijk drama volgt en dat hij zijn diensten aanbiedt zonder enige vergoeding.

De burgemeester is bereid naar Brussel te komen indien de koningin dat zou verlangen. Maar hij zou het als een nog grotere eer beschouwen wanneer de koningin naar Italië zou willen komen om daar de volkomen pijnloze en absoluut zekere kuur te ondergaan.

Pseudo-arts viel na achttien jaar door de mand

IN HANNOVER is weer een valse dokter door de mand gevallen. Het is de 43-jarige KarlHeinz Müller die als „dr. Müller" 18 jaar lang in zijn gemeente Unterlüss groot aanzien genoot. Aanvankelijk was hij handelsvertegenwoordiger.

In 1963 kwam de foto van Müller in vele kranten toen hij een beslissend aandeel had in het reddingswerk van de mijnwerkers, die in de ijzererts mijn Lengede-Broistedt bij Peine ingesloten raakten.

Müllers ware indentiteit kwam, lezen wij in het Limburgs Dagblad, aan het

licht toen hij een verzoek indiende voor een pensioen. Ambtenaren merkten toen op dat de data op oude papieren niet overeenkwamen met die van dr. Müller.

Müller had nooit een universiteit van binnen gezien. Zijn aanvankelijke medische kennis had hij opgedaan toen hij de laatste maanden van de oorlog ziekenverzorger in de Wehrmacht was.

In 1945 vestigde hij zich met valse papieren in Unterlüss als arts. In 1957

werd hij zelfs door de ziekenfondsverenigingen van Neder-Saksen als ziekenfondsarts aangesteld. Achttien jaar lang ging alles goed. Müller leerde ijverig bij. Z'n sterkte lag hierin dat hij nimmer risico's nam en in geval van twijfel zijn patiënten doorstuurde naar een specialist. Niet één geval is bekend waarbij een patiënt door Müllers gebrekkige opleiding schade geleden zou hebben.

Een geluk voor Müller is, dat men hem pas na 18 jaar op het spoor gekomen is. Hierdoor zijn tal van delicten al verjaard. Onder andere het strafbare feit van het onrechtmatig voeren van een dokterstitel.

Pas op aan de deur

MET HET verkoopargument „Het is voor de kankerbestrijding, voor de reumatiekbestrijding..." trachten colporteurs borstel- en schoonmaakmateriaal aan particulieren en instellingen te slijten. De Consumentenbond waarschuwt hiertegen. De officiële organisaties ter bestrijding van kanker en reumatiek staan hier bepaald niet achter. Bovendien weet men door de vermenging van commercie en liefdadigheid niet hoeveel er tenslotte voor het goede doel overblijft. Met direkt geven is de bestrijding van deze ziekten beter gediend.

Goede Kerstdagen en een Gelukkig Nieuwjaar!

★

BESTUUR VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ
REDACTIE MAANDBLAD TEGEN DE KWAKZALVERIJ

P.S. Denkt U in het nieuwe jaar eens aan werving van nieuwe leden? Dan kunnen wij een krachtiger vuist maken. En wanneer U een bericht tegen komt, een brochure of iets van dien aard, de redactie zal er blij mee zijn!

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 64

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.